

ועדת חקירה - 28.1.74
 ישיבה ס'ח - בוקר
 העד אלוף י. טל

כבדתי, אלוף טל. רציית לענות על כמה שאלות, דוגמא

היו"ר אגרנט:

ואחרי זה אתה מתחיל בשבת ובמלחמה.

לפי הסדר שתגידו לי. האם אני רשאי להוסיף

י. טל:

משהו למה שאמרתי קודם בנושא של הסיבות למה

שקרה ביום הכיפורים?

כנראה
 דיברתי אז על ההפתעה ועל עצמת האש, וגם הגשתי
 תהליכים
 מסמך. כתבתי במסמך ש"העדר/פגזות מוסדיים בדרג

י. טל:

הממלכתי לאמצא לניחוח מדיני וקביעה המדיניות " וכך הלאה. רציית להפנות חשומת לב
 שבשנת 1971 היית היו"ר של ועדה במשרד הבטחון שתפקידה היה לבדוק אצא..."

מתי?

בדצמבר 1971 הגשנו את הדו"ח. הוועדה התמנתה
 בערך שנה לפני זה. אני הייתי יושב-ראש הוועדה.

י. טל:

היו"ר היה לבדוק את הארגון, המבנה ופעולת משרד הבטחון. ואנחנו המלצנו שמשרד
 הבטחון יעסוק בתכנון לטווח ארוך, ואם מותר לי לקרוא את ההמלצה (היא קצרה) -
 המלצנו: א) הוועדה ממליצה לצוא בהקדם פתרון ארגוני במערכת הבטחון לפונקציה של
 חכנון לטווח ארוך, תוך ראייה כוללת של נושא הבטחון הלאומי. מטרת החכנון :
 לבדוק את התנאים העשויים להתפתח במדינה וכאיזור בתחום הגיאופוליטי, הכלכלי
 והטכנולוגי, בתחומי זמן נחונים (נוכל לצלם את הדף הזה ולמסור אותו). 2) לקבוע
 מסגרות לפיתוח מערכת הבטחון, לרבות צה"ל, שיהיה בהן כדי מענה לנושאים ולבעיות
 העשויים להתעורר בפרקי זמן אלה. 3) להשפיע על תכניות הפיתוח של המדינה, כדי
 שאלה תתאמנה את צרכיה הבטחוניים. באם לא יהיה גוף תכנון אחד לכל המערכת - ממליצה
 הוועדה להקים לשכה לתכנון מדיני אסטרטגי במשרד הבטחון.

אחד למשרד הבטחון ולמטה הכללי?

ידין:

אנחנו אצ המלצנו שתהיה אינטגרציה ושיהיה גוס. א.

י. טל:

במדינה?

ירין:

לא, במערכת הבטחון. לחילופין, היות וחמיד
ישדי בארגון קונפליקטים והתנגדויות,

י. טל:

הצענו לחילופין שאם לא יסכימו לאחד ולעשות אינטגרציה - לפחות להקים
לשכה לחינוך לאומי אסטרטגי במשרד הבטחון, שתרכז את כל מאמצי החינוך במערכת.

מצאתי לנחוץ להוסיף את זה בהמשך לכך

שהתרעמי באחת העדויות הקודמות שלי שאחת הסיבות של ההפתעה היא שברמה לאומית
וכראיה כוללת אין מי שעוסק בהערכת מצב כוללת.

כאן לא משמע שמדובר בהערכות מצב, אלא

בנצל:

בחינוך לטווח ארוך. דהיינו, כפי שאני מבין:

לא להיות מהיר אל הפה, לא ברכשו ולא במדיניות של כוח אדם, אלא לחנך זאת
לטווח יומי ארוך. איזה קשר יש לזה ולהפתעה - אינני מבין.

זאת פונקציה של הערכות מצב. החינוך, גם

י. טל:

לטווח ארוך וגם לטווח קצר, הוא פונקציה

של הערכת מצב. ואנחנו אומר יס: לבחון את התנאים העשויים להפתח במדינה
וכאיזור בחחום הגיאופוליטי, הכלכלי והטכנולוגי. אג כמושג צבאי אנחנו קוראים
לזה "הערכת מצב".

לי לא נראה שמשמע מזה דווקא משהו ספציפי

בנצל:

לצרכי הערכת מצב. זה ניסוח מאד רחב, שדורש

חינוך הפעולה בחחום הבטחון בראיה מאד רחוקה ומאד רחבה. כפי שאמרתי, זה לצורך
התיקצוב והרכש ומבנה הכוחות וכו'. מזה להערכת מצב ספציפית, שיתן התרעה -
זה לא ניגוד, אבל זה גם לא משמע מזה.

אם מותר לי להסביר: הדברים שאתה מדבר

י. טל:

עליהם, אדוני, אנחנו מגיעים אליהם בדרך

של הערכת מצב אסטרטגית. אנחנו מעריכים מה יהיו ההתפתחויות, מה יהיו יחסי

ועדת חקירה - 28.1.74
 ישיבה ס'ח - בוקר
 העד אלוף י. טל

הכוחות, וכתוצאה מכך גם מה יהיה הסיקף והאופי של היחידות, של סדר הכוחות. רק אחרי שיודעים את זה יכולים לעשות תכנון לטווח ארוך, של הרכשה, של פיתוח ושל אמצעים. כי דבר אחד נגזר מהשני. כלל אופן, אינני רוצה להתעקש על הנקודה. אני רק אומר שמבחינתנו - כך אנחנו קוראים לזה.

אתה רוצה להגיש את זה?

היו"ר אגרנט:

אם נצלם את הנייר - כן.

י. טל:

תוכל אולי בפתק להוסיף גם מי היו חברי הוועדה

צסקוב:

בבקשה. אולי נצלם כאמת את כתב המינוי.

י. טל:

זה מוצג 235.

היו"ר אגרנט:

במסגרת ההשלמה שביקשתי לתת רציתי להביא

י. טל:

דוגמה. כי בפעם הקודמת, כשעניתי, התרכזנו

בנקודה הזאת שאני טענתי שאחד מגורמי ההפתעה זה הליקויים בתהליך קבלת ההחלטות פשוט מבחינה קונסטרוקטיבית פנימית בארגון הזה, בנושא בסחון לאומי. ואני רוצה לתת דוגמה.

בין היחר טענתי - וגם בנייר שהגשתי כתבתי -

שדרך כלל דעת הצבא היא דעת הרמטכ"ל. וזה גם נכון. מה שהרמטכ"ל אומר - זאת דעת הצבא. אבל בכל זאת, כשעוסקים בשיקול, בשיקול דעת, בדרג אסטרטגי, בממשלה או אצל שר הבטחון או אצל ראש הממשלה, בהקשר לבעיות אסטרטגיות, טענתי שהתהליכים לא מבטיחים שיובאו כל הנתונים, כל האלטרנטיבות, בפני הדרג ששוקל. ואני רוצה לתת דוגמה מיירוס המסוס הלכנוני שבטח זכור. זה קרה בשנת 1973, אם אינני טועה.

בדרך כלל, כשיש דיון במטה הכללי, לא דווקא

בפורום המטה הכללי כולו אלא בפורום של קבצת חכנון אצל הרמטכ"ל בעניינים שוטפים קונקרטיים - בדרך כלל משתתפת קבוצה של פונקציונרים רלבנטיים, כמו מפקד חיל אוויר, חיל ים, ראש המודיעין, ראש אגס, ראש מחלקת המבצעים, וכו', לפי העניין.

במקרה של המטוס הלבנוני, כשהגיעו אלינו הידיעות - אם אינני טועה הידעה היחה שב'ורג' ובש יהיה במטוס - הדיון הזה התנהל אצלנו במטכל. השתתפו בו כל הפונקציונרים שאמרת עכשיו, וגם ראש המוסד, זמיר. זה אחד המקרים הבודדים שאני זוכר שכל המשתתפים ללא יוצא מן הכלל, פרט לרמטכל, התנגדו לפעולה. ההתנגדות התבססה על שני שיקולים: ראש המודיעין, אלוף זעירא, ואני התנגדנו מסיבה עקרונית, וסענו שאפילו אם הפעולה תצליח מכל הבחינות - אסור לנו להתחיל תהליך שאנחנו כינינו אותו "פיראטיות אווירית ממלכתית". כלומר, ראש המודיעין ואני התנגדנו מסיבה עקרונית.

ראש המוסד.

ידין:

לא, ראש המודיעין, זעירא. ראינו בזה

י. טל:

פתיחת תקרים. יחר המשחחפים בדיון

התנגדו מסיבות אופרטיביות. כי הם העריכו שהסיכויים להצליח קטנים מאד, וכמוכן לא החלמנו מהנזק המדיני הגדול של עצם הפעולה הזאת, ומה עוד אם לא יהיו דיכידנות של הצלחה. ראש המוסד, מפקד חיל האוויר וכל היחר התנגדו על הבסיס הזה, והם לא ראו סיכויים גדולים להצלחה. הרמטכל לא השתכנע, והיה בדעה שצריך לבצע את המבצע, והמליץ על כך בפני הדרג המדיני.

בפני השר, שר הבטחון?

נבנצל:

כן.

י. טל:

זה היה אצל שר הבטחון או אצל ראש הממש

נבנצל:

הדיון שאני מדבר עליו היה אצל הרמטכל

י. טל:

ידוע לי (לא השתתפתי, ידוע לי)

שהרמטכל המליץ אצל שר הבטחון.

אני רוצה לשאול אותך שאלה: כשהרמטכל

לסקוב:

הלך לשר הבטחון - אחת לא משתתף?

3701

א.ב.

- 10 - 5 -

ועדת חקירה - 28.1.74
ישיבה ס'ח - בוקר
העד אלוף י. טל

אני משתתף רק בישיבה שבועית, פעם בשבוע.

י. טל:

אבל בישיבות שוטפות, במגעים שוטפים, אני

אגם

לא משתתף. פעם בשבוע, באופן מוסדי, ראש/אגם משתתף בישיבה השבועית.

ובכן, יוצא למעשה שהדרג המדיני (ואני

מתכוון לדרג הגבוה ביותר) בסופו של דבר מאשר פעולה כזאת ומקבל החלטה על פעולה

כזאת בלי שמוצגות ההתנגדויות על ידי אלה שמחננדים.

אח"כ רשמה מ.ט.

ישיבה ס"ח

אלוף י. טל

יכול מאד להיות שמציגים בפני הדרג המדיני גם את העובדה שיש התנגדות ואת הנימוקים. אבל לא מציג את זה ממלא התפקיד שמחנוד, לא שומעין כאופן ישיר את ההתנגדות. זה שייך לטענה שלי במסמך שהגשתי בענין הקונסטיטוציה הלקוייה בזהל קבלת ההחלטות. מצאחי לנתוץ להביא דוגמא שהיא בולטת וקיצונית. בדרך כלל, אין מצב כזה שכולם פה אחד נגד ורק איש אחד בעד.

מה אחת מציע במקרה כזה, שהרמט"כל יביא אתו את כל אלה שהתנגדו, או שיביא אתו את אלוף טל?

לנדוי:

אם להתחיל מהסיפא, אני לא טוען שצריך להביא רק את ראש אג"ם. כי אני אסתור הלוא את עצמי. לא חמיר ראש אג"ם מתנגד. ראש אג"ם בדרך כלל מסכים עם הרמט"כל.

אלוף י. טל:

כך הוא צריך להביא את כל הפורום. מפני שאם יביא רק את אלה שהתנגדו, אז זה שוב נותן תמונה לא

לנדוי:

נכונה. אני פשוט לא רואה איך זה יכול לפעול במציאות. אני חושב המקסימום הוא באמת שהוא יציג גם את הדעה החולקת בצורה הוגנת ואז האיש צריך להחליט, י

אני לא חולק על זה, אני רק חושב שאם כל אנשי

אלוף י. טל:

המט"כל והרמט"כל, אם הם מתנגדים כולם, בלי יוצא מן הכלל, אני חושב ששיקול הדעת צריך להיות בכל זאת יותר זהיר ויכול להיות שאפילו צריך לעשות דיון מיוחד.

יריין:

אנחנו לא צריכים להכנס לפתרון כרגע. אני מבין שהעד צריך להציג, אני לא מקבל דוקא את הפתרון שהוא מציע, אבל אני מבין את הכעיה שהוא מציג, שהדרך המדינית מקבל את החלטותיו ע"י צינור אחד בלבד. השאלה היא, כמובן, איך פותרים את זה. אפשר ללכת לפי שיטה בריטית. אפשר, למעשה הרמט"כל הוא ראש לשוויים ומתאם את עבודת המטכ"ל. במידה שהדבר נוגע להחלטות אופרטיביות, יש כמה צורות. שאר המשתתפים, ואז שר הבטחון הוא יו"ר למעשה שם יושביסכל מני פונקציונרים. אבל זו כבר שאלה אחרת. אולי אפילו יושב ראש הממשלה.

נכנצאל:

כאן גם מדובר על המסוס שהופעל באויר. כמה זמן היה?

אלוף י. טל:

או לאותו יום, או למחרת. כל העניין אצא החכסס על ידיעה של מודיעין. שלפי לוח הטיסות | בטיסה

זו וזו יטוס מי שהוא.

לסקוב:

אני רוצה לשאול שאלה שאינני יודע אם חשבת עליה.

אצא מעמין את מה שנקרא "דעת המטכ"ל", או

דעת השר, במשקל חזק מאד כיחס לדרג המדינית. נכון?

אלוף י. טל:

אני חושב כך. דרך אגב, אני רוצה להגיד, שאם משתמע מדברי שאני מציע פתרון, אני לא הבעתי פתרון

אני רק מציג חוס לב.

ישיבה ס"ח

אלוף י. טל

נכנצאל:

אגב, נחקר פעם איך חבש ידע שאנחנו יודעים?

אלוף י. טל:אני לא בטוח שהוא ידע שאנחנו יודעים. הם התפארו
אחר-כך.

לשכני הבלומה?

האם לעבור לתשובה על השאלות האחרות, או לעבור

היו"ר אברנט:

תחיל עם ה-6.10. בסוף תיתן תשובה לשאלות.

יריין:

אולי תיתן בתשובה שלך גם תשובה על זה. אחת

דיכרת די הרבה על תהליכים של ידיעות וקבלת

החלטות, בדרג שכין המס"כל ולמעלה. אני עדיין בשלב זה די מודאג. אני אתן לך דוגמא.

בשליבים של קבלת החלטות וידיעות בין המס"כל ולמטה. אולי חכמים בחשוכה שלך,

אצל העד האחרון שהיה אצלנו, האלוף גונן, הסתכר פתאום בתשובה לשאלה, שאחד

ההשגים הגדולים של המודיעין - אני רואה אותו כהשג גדול - שהיה לנו כבר לפחות

שנה או חצי שנה חכנית מפורטת של תכנית הפלישה המצרית. האלוף גונן לפחות הודיע,

שמזמן שהוא היה אלוף הפקוד, הוא מעולם לא ראה את התכנית הזאת, לא ידע על קיומה.
שהושג

הוא גם לא ידע שהיה לנו, למודיעין, מסמך שרכ אלוף לסקוב אומר חמיד "בסיכון צדום

ישם היה לוח הזמנים המדויק של פעולת הארטיילריה שצריכה

להקדים פעולת פלישה כזאת. בניגוד לכל העדים שהיו ער עכשיו, כששאלו אותם איך

הם תארו לעצמם את פעולת פלישה כזאת, כולם אמרו, כולל גורודיש, כן. תהיה

שעה - שעתיים של פעולה ארטיילרית. בזמן שבמסמך הזה, לוח זמנים מדויק מדבר על

38 דקות. וזה מדבר מה יקרה כל שמונת דקות וכו'. על שני הדברים האלה

כאחד אלוף פקידו שאחראי עלן חזית הדרום הודיע, שהוא בכלל לא ידע שהם קיימים

ישיבה ס"ח

אלוף י. טל

האסתוכל לענות איך יכול לקרות דבר כזה, שמפקד בצה"ל לא מקבל - כשהוא מקבל את תפקידו - את החומר הנוגע לתפקידו.

אלוף י. טל: אני כמובן לא יורע אח הפרטים במקרה הספציפי של

אלוף גונן. אבל אני יכול להגיד את החליין, איך

החליין, מבחינה מוסדית פועל.

אגף מודיעין כשיש לו ידיעות כאלה, מוציא חוברת.

כשהוא הוציא חוברת, היא מופצת לכל אלופי הפיקוד ולכל מוסדות המט"ל ולבתי-הספר הרלוונטיים. יתר על כן, על סמך זה בתי הספר מכינים גם תרגילים. אלוף גונן, במקרה שלו, העניין מוזר לי מאד. כיהיה ראש מחלקת ההדרכה. ובמחלקת ההדרכה כודאי ובודאי שהתכניות האלה היו.

ידין: פה מדובר בתכנית אופרטיבית/מצרית. ממש עם מהלכים

ודיוויזיות.

אלוף י. טל: אני חושב שמדובר על אותו הדבר. כי הלואהתרגילים

שלהם. החוברת המפורטת של אגף המודיעין מבוססת על

תרגיל, והתרגיל הזה, גם התכנית האופרטיבית. אם אני לא טועה, מדובר על אותו המסמך. ואז גם לאגפי המטה זה הולך, גם למה"ד, למה"ד יש מחלקת תורת לחימה, שתפקידה בכלל לפתח את תורת הלחימה. ובדרך הפיקוד, לפי דעתי, כאשר אלוף מחליף אלוף, אז אחד צריך למסור לשני את כל הדברים החשובים בפיקוד כשהם מוסרים אחד לשני. ובנוסף לכך המטה בדרך כלל נשאר, והמטה מעורה בעניינים. אז אם אחת שואל אותי מוסדית, מוסדית החומר לאינפורמציה מופץ לכל גורמי המטה והפיקוד הנוגעים. בהעברת הפיקוד בין אלוף לאלו, האלוף האחד מוסר לאלוף השני.

ישיבה ס"ח

אלוף י. טל

המדובר בחכניה הזאת (מראה לו חכנית).

לנדוי:

יש עוד מקום אחר שכל אלופי צה"ל ראו את זה, זה בדידני

אלוף י. טל:

מסכ"ל. גם באינפורמציה, עם שטחים וכן הלאה, וגם

בהערכות מצב. אני חושב שבתיקים שאני הגשתי להערכות מצב, אפשר לראות גם שן

אח החכנית שאמ"ן הגיש, נדמה לי.

מוסדית מובטח שחכניה כזאת מוסרים אותה לידיעה בזמן

נבנצאל:שמציגים אותה, אבל איך מובטח שהיא תהיה *or future reference*

בזמן הנכון, שהיא תהיה לפני הגורם הנכון. הלוא יש חלק של ידיעות אמ"ן שיש

להן חשיבות באותו יום, ואפשר לשכוח אותן אחרי אותו יום. לעומת זה, דבר כזה,

שבאותו זמן כעצם לא התגשם, אבל האפשרות שיחזרו לזה היה ריאלית מאד. איך זה

מובטח שזה יהיה בידי הנוגעים בדבר בזמן הנכון, ושהם גם ייחייחו לזה?

בנוסף לכל הטעון ~~שמצצא~~ שתארחי את החהליך. אוטומטית,אלוף י. טל:

וכמעט באותו יום, אגף המודיעין מעביר את זה לקציני

המודיעין בכל הארץ. כלומר: אלוף פיקוד, אלוף פיקוד נחקל בזה במטה הכללי.

אלוף פיקוד נחקל בזה בתכנונים אופרטיביים. וקצין המודיעין של הפיקוד מקבל

אח זה באותו יום שזה יוצא.

אחרי שלושה או חמישה חודשים זה נעשה אקטואלי. מי

נבנצאל:

דואג לזה שיחייחו לזה אז, שהוא היה חדשה כאילו

בעתון. עתון של מאי, ובסוף ספטמבר זה נעשה אקטואלי. מה מבטיח שיחייחו בחזרה

לעתון של מאי?

ישיבה ס"ח

אלוף י. טל

אלוף י. טל: התהליך שאני תארתי אותו באחת הפעמים הקודמות, את התהליך של נוהל קרב ותכנון. כיצד במטה הכללי - הייתה אחת השאלות שלכם כיצד מתכננים. זה מובא בחשבון בהערכות המצב ובתכנונים האופרטיביים. התכנונים ~~אמנם~~ האופרטיביים מתכננים כל הזמן. ברגע שיש שינוי בסדר הכוחות, ברגע שיש יריעות מסוימות, כל התהליך דרך כל הדרגים זורם מחדש ויש כבל רמט"כל או ראש אגם, או ראש אג"ם ורמט"כל, שכו על הפיקוד להציג את התכנון האופרטיבי מעודכן. והדברים האלה נעשו במטה הכללי כל הזמן.

נכנצאל: אחת מביא לשאלה הכי חשובה. האם הייתה תכנית אופרטיבית למקרה הזה, המבוססת על התכנית הזאת?

אלוף י. טל: אדוני, אני יכול להגיד לך שאני הייתי בשעה 1970 או 1971 מפקד האוגדה של פיקוד הדרום במינוי חירום, אני אז עבדתי במשרד הבטחון, והייתי במינוי שם. אני רוצה להגיד לך, שכבר אז, בתכנונים שעשינו בפיקוד דרום ~~אמנם~~ ושאוהם הצגנו כמסכ"ל, כבר אז המודיעין שלנו, של הפיקוד, הציג בסעיף הידיעות את כל הסכימות של הצליחה המצריה.

נכנצאל: אני לא שמעתי על תכנית אופרטיבית שהתחשבה בתכנית הזאת. אחת ראש אג"ם, אולי חודיע לנו, מהו שם אותה תכנית אופרטיבית שלוקחת בפרוטרוט בחשבון את הוכר הזה. "סלע" לא מתייחסת באופן כל כך ספציפי לשלבים כמו שהם משתקפים כאן. אני חושב שהנסיבות הוכיחו ש"סלע" לא ניתן להגשים מול זה. זה תלוי בהתראה. איפה הוריאנט במקרה שאין התראה, איפה התכנית שעונה למקרה שאין התראה?

ישיבה ס"ח

אלוף י. טל

אלוף י. טל:

אני רוצה להגיד, שבמקרה שאין התראה, אני עניתי
 בפעם הקודמת, ואני בפרוש אומר, ולא כל הקולגים
 שלי מסכימים אתי, אבל אני אמרתי בוועדה, אני חושב על - הלוא צה"ל בנוי למקרה
 הגרוע ביותר, אם יש הפתעה. ואני דיברתי על שני אלמנטים. על צבא סדיר
 ועל עוצמת האש האוירית. ואני טוען שמה שקרה ביום כיפור, זה שהציפיות שלנו
 מעוצמת האש האוירית לא התמלאו. ועוצמת האש האוירית לא תרמה לכלימת ההתקפה.
 אני חושב שזה הכשלון שלנו. כי לו היו חוברים יחד ההפתעה וגם הניטרול של עוצמת
 האש האוירית שלנו, אני מניח שהצבא היה מצליח לבלום.

ידין:

אחמול נאמר לנו, ע"י האלוף חופי, שהיה ברור לו,

ברור למט"כל ולרמט"כל, וכך זה השתמע מכל הפקודות

6

האופרטיביות, שאם לא מגייסיסאח המילואים בשלב הראשון, הרי במקרה של התקפה כוללת,
 פלישה כוללת של האויב, אין לכוחות של הצבא הסדיר, כפי שהוקצו - הוא מדבר כרגע
 על החזית שלו - כל סיכוי לבלום את האויב. בין בעזרת חיל האויר ובין בעזרת חיל
 השריון שיש ברשותו. הכל היה בנוי על q , $q+10$, $q+20$, כלומר על התראה מנימלית
 של 24 שעות, שלא הייתה חכנית אצלו לפחות, של מקרה שההתקפה תבוא ב- $0q$. $q = 0$.
 האם זה נכון?

אחרי כן רשמה אי

לפני מ.ט.
א.י.

חידת החקירה - 28.1.74

ישיבה ס"ח - בוקר

העד: האלוף י. טל

אלוף טל: אני הלא מסרתי בפעם הקודמת ואני מוכן

לחזור. ברור שהדוקטרינה של צה"ל נולדה על התרעה אבל גם במקרה הגרוע ביותר כשיש הפתעה, זה ביסוד תורת הבטחון שלנו ואני אמרתי בפעם הקודמת שההנחה היתה שהכח הסדיר ועופמת האז האוירית מספיקים לבלימה עד שיגיעו המילואים הראשונים.

דדין: אלוף חופי טוען שלא, אז הוא טוען לא

נכון, לפי דעתך?

אלוף טל: כן, אני רוצה גם להסביר את זה. אני טוען

וככה חונכתי עוד מהיום שהייתי מג"ד, אני זוכר, שתורת הבטחון גרסה תמיד שצה"ל הוא ביסודו, צבא היבשה הוא צבא מיליציוני (צבא מילואים) מצד שני אין לנו עומק אסטרטגי והצבאות שעומדים מולנו הם סדירים. זה נתון יסוד בעובדות, במציאות האסטרטגית שלנו שאנו מייס בה. ותורת הבטחון שגדולים וחכמים ממני נסחו אותה, אני הייתי מג"ד כשאני למדתי את זה פעם ראשונה, ואני מאז תמיד למדתי את זה ככה, קבעו שהנוסחה היא למקרה שנופתע, אי אפשר להעמיד את המדינה על בטחון של 100% שאף פעם לא נופתע. וקראנו לזה מקרה הכל, מה יקרה אם כל מדינות ערב יתקפו אותנו בהתפתעה, על זה תורת הבטחון של מדינת ישראל נחנה חשובה, לא יכלו להחלים מסיסואציה כזו והחשובה היא שאנחנו מחזיקים גלעין של צבא סביר, והצבא הסדיר מה שקובע את הגודל וההיקף שלו, הם כמה מרכיבים בראש וראשונה כוננות. מה ההיקף המינימלי של הצבא הסדיר כשי שבמקרה הכל, במקרה הפתעה, יחד עם חיל האויר, ואני מדגיש יחד עם חיל האויר הסדיר יוכל לבלום עד שיבואו המילואים. זה דבר לאשון.

דבר 2) מה צריך להיות גודל הצבא הסדיר בהקשר לתפקידו כמכשיר קדריים לכלל הצבא. ג) מה צריך להיות גודלו כמקיים את הצבא כי מחסני חרות וכל הדברים האלה. ו-ג) מה צריך להיות גודלו ביחס לאורך השירות וגודל השנתונים. כל המרכיבים האלה יחד קובעים את גודל הצבא הסדיר. אני מגיע לנקודה. כשמדברים

על הצבא הסדיר לא מדברים על הכוחות שכאוחו זמן כחעסוקה של בטחון שוטף
 ופפקוד הצפון היה ברור לכולם, כמו בפקוד הדרום שאין מספיק אלמנטים
 סדירים אין המדובר על כל הפוטנציאל של הצבא הסדיר שאותו אפשר להכיא
 במהירות עצומה לזירות האלה. זה לא כמו גיוס מילואים. יתר על כן,
 אג"ר אגרנט: צריך השלמות לצבא הסדיר.

אלוף טל: לא השלמות. למשל יש בי"ס לשיון, בי"ס לשיון

הוא מהווה חטיבת טנקים, זו חטיבת טנקים סדירה, לא חטיבת מילואים. אז אנו לא
 מחזיקים אותה 60 יום בשנה בקוים אלא הכוננות של הצבא הסדיר וחיל האויר
 בנויה על כל הסדיר בצה"ל, לא רק על הסדיר שכאוחו זמן בקוים. לכן מבחינת
 דוקטרינה, לדעתי, אלוף חופי לא צודק, מבחינת הכוחות שהיו ברמת הגולן הוא
 צודק, הם לא היו מספיקים כי לא הבאנו את כל הצבא הסדיר לרמת הגולן, רק
 ב-30.9 כשהיה הדיון הזה אצל הרמטכ"ל ואני מסרתי לכם את היומן ואני בדיון
 ההוא, היות ואני הערכתי שזו כן מלחמה,

ידין: העלתם את חטיבה 7.

אלוף טל: אני חכעתי לגייס מילואים, זה לא החקבל ואז

אושר להביא את חטיבה 7. עכשו, אני טוען וזה סוף התשובה שלי שהכוחות שהיו
 כ-180 או 200 טנקים מאה שמונים וכמה טנקים ברמת הגולן. אילו חיל האויר היה
 ממלא את הפונקציה שחמיד חשבנו שימלא ביעילות, אני טוען שהצבא הסדיר הזה
 ברמת הגולן + חיל האויר היה בולם בהצלחה רצינית עד שהיו מגיעים המילואים.
 עוד מילה אחת, יש כמובן בעיה מזג אויר, ואפילו ידענו כ-30 בספט' שהחחזית
 היא לא טובה למזג אויר, אבל בדיונים דוקטרינריים שהיו בצבא במשך הרבה שנים
 חמיד הוחלט לקחת את הסיכון שבגלל כך וכך ימי מזג אויר גרועים בשנה והיו
 בזמנו סטטיסטיקות, אני מדבר אפילו על תקופות שאני עוד לא הייתי באג"ס
 במטכ"ל, הוחלט שבגלל הימים המעטים בשנה, מבחינה סטטיסטית כשמזג אויר יפריע
 נתיחס אליהם כמו אל לילה ולא לשנות את סדר העדיפות של גודל וכנין הצבא. על
 כמה וכמה בגבולות 67. בגבולות 67 אני רוצה להגיד לוועדה, שכל הערכות המצב
 שלנו היו שאם נופתע יכול להיות שתיינה חדירות, ויהיו להם הצלחות חלקיות

ועדת החקירה - 28.1.74

ישיבה ס"ת - בוקר

העד: אלוף י. טל

א.י.

לאוייב ואנו נהדוף אותם בהתקפות נגד באמצעות חיל האויר וכוחות היבשה.
ידין: עכשו תענה לי על שאלה. אני את כל זה מבין,

אני בינתיים למדתי קצת את התכניות ואני רואה ככה: שכתכנית מינימום לסלע
בפקוד הדרום שקראו לזה שובך יונים, מדובר, עד גיוס המילואאים על 3 חטיבות
סנקים. במפורש בתכנית שם אפילו ששם לוקחים עוד ק+10 ק+20 ואני עוד לא מגיע
עדיין לבעית ההפתעה. אני מדבר על בעית ההתרעה נורמלית, שמה מדובר על 3 חטיבות
חטיבות סנקים סדירות עד אשר יגיעו המילואאים. עכשו הוצג לפנינו אתמול שאת
תכנית סלע של פיקוד הצפון גם כן מושחת על 3 חטיבות סנקים סדירות עכשו כל
המערך של צה"ל, עם בי"ס לשריון איננו בנוי על 6 חטיבות סנקים אז איך תאר
הפקוד העליון יכולים למלא, במקרה של התקפה דו חזיתית וההנחה כולה היחה
מושחת שלא תהיה התקפה רבתי אלא אם כן תהיה התקפה מצרית + סורית או לפחות
לא תהיה התקפה סורית אלא אם כן תהיה התקפה מצרית. איך יכלו לחשוב שאפשר,
אפילו אם לא תהיה הפתעה ברגע זה, שאצטמצם שיוכלו למלא את חזית הדרום ואת
חזית הצפון במינימום הדרוש לפי התכנון היינו 6 חטיבות סנקים כאשר אין לצה"ל
6 חטיבות סנקים סדירות ואינני מדבר כבר מה היה קורה אילו החזית המזרחית גם
כן היחה נכנסה לפתע לאותו רוחב פעולה שעבורה גם כן דרוש... אז איך אתה,
אני כבר עוזב את המילואאים כרגע, חסרה לך חטיבה אחת במערך הסדיר כדי למלא
את המינימום שלפי התכנון דרוש בשני החזיתות, או אני טועה?

אלוף טל: לא, אתה לא טועה אתה צודק. אבל אני רוצה להסביר.

קודם כל המעט תמיד יש בצה"ל יחידות מילואים תכנית האמונים השנתית של צה"ל
פרושה ככה על פני השנה שתמיד יש גדודי סנקים נוספים, תמיד, מעל הצבא הסדיר.
דבר שני בפרוש מדובר גם על גיוס מילואים ואני רוצה להגיד לוועדה שאני לא
זוכר כמה זמן לפני המלחמה אני אשרתי וניהלתי עבודה מטה שלימה של הזזת מחסני
אצטמצם החרום של פיקוד הצפון לכורזים ולפילון מאיזור המפרץ. ברגע שראינו את
ההתעצמות של הצבא הסורי בא אלופ הפיקוד אלי והציע שינוי בכל תחנות הפריסה

הער: אלוף י טל

של צה"ל לאור ההתעצמות הזאת. אני קבלתי אח זה במקום ניהלנו עבודת מטה במטה הכללי ובתכנית בזק מהירה וכטובן באישור המטכ"ל וכך הלאה העברנו את כל מחסני החרום האלה לפונן כלאמר מבחינת זמן במרחב היינו מודעים לזה שיצטרכו מילואים מהר ואמנם המילואים שהחגיגו בנתונים החדשים האלה ביום כפור ^{בצהריים} בשבת פאפאפאפא בלילה כבר היו בקרב וחלקם נהרגו.

ידין: אבל היו במצב רע מבחינה ארגונית.

אלוף טל: בודאי, כל ענין הגיוס, אני אגיד אחר כך

מענין הבלימה. על ענין הגיוס, אני חושב שזו היחה הצלחה ורטואוזית.

ידין: אני מסכים אבל אני כרגע מדבר על הקונצפציה.

אלוף טל: הקונצפציה - התשובה היא א) שתמיד יש גם

יחידות מילואים באמונים וב) אם יש כעיה בשחי הזירות כמו הפעם, היה צריך

לגייס מילואים. אני בתוקף טוען שאנו טעינו שלא גייסנו מילואים. יחר על

אני טוען שב-30 בספטמבר אני דרשתי לגייס מילואים.

ידין: אחת מודה. אני כרגע לא נכנס אם זה צריך

להיות סדיר או מילואים. אני מבין שהקונצפציה אומרת שמינימום לבלימה, בלי

קשר לחיל האויר ופה אני בא אחר כך לחיל האויר, מינימום לבלימה עד שיתגייס

מערך המילואים האסטרטגי, דרושות 6 חטיבות טנקים. לא אכפח לי כרגע, שאחת היא

מילואים, אבל 6 חטיבות מגוייסות ברגע מסויים. יכול להיות 5 סדירות ואחת

מילואים אבל היא כבר מגוייסת ולא שהסדירות מאפשרות את הגיוס שלה. ככה

לפי התכניות של סלע 6 חטיבות. אז אחת משחים כמו שאתה אומר או שאם אין

לך 6 חטיבות סדירות אז צריך באופן קבוע שחטיבת מילואים של טנקים תהיה

מגוייסת מבחינתי היא זה כאילו שיש עוד חטיבת טנקים סדירה. השאלה שלי היא

אם לפקוד הצפון היה ביום שישי כאשר העמידו את הכל על כוננות מתוך אפשרות

שבכל זאת יהיה מצב הפחעה אם באמת היה לה 3 חטיבות טנקים סדירות.

אלוף טל:

ועדת החקירה - 28.1.74

א.י.

ישיבה ס"ה - בוקר

הער: אלוף י. טלאלוף טל:

החשובה היא שלילית.

ידין:

והשיקול הזה היה בדיון ביום שישי?

אלוף טל:

ביום שישי לא כי הדיון הוכרע ב-30 בספט'

ידין:

טוב אבל ביום שישי נוצרו נימוקים חדשים שהעמידו

את כל הצבא הסדיר בכוננות.

אלוף טל:ביום שישי לפי דעתי הדילמה ~~אמאמא~~ שעמדה הייתה

לגייס את המילואים או לא לגייס.

ידין:

חסלח לי, אני כרגע לא מדבר על המילואים כלאמר

האסטרטגיים לשלב סלע שמאפשר כבר לעבור להתקפת נגד לאופנסיבה כללית, אני

מדבר כרגע לבלימה. פה היה צריך להחליט לגייס עוד חטיבת טנקים אחת כדי למלא

את המינימום של סלע. האם זה עמד לדיון או לא ביום שישי ?

אלוף טל:

אני חושב שלא. כעניין ששתי החטיבות שאתה מדבר

עליהם, אני לא זוכר כרגע האם אתה מדבר על 6 חטיבות במצב רגיל של בלימה או

האם מדובר כבר על דבר אחר שנגיד אנו עושים מחקפה בדרום ובצפון מספיקה לנו

3 חטיבות.

ידין:

לא. אני קראתי לפי חכנית סלע של הדרום שהם

קוראים לזה שובך יונים אני עוזב כרגע את הק+ על הדרום אין לי ספקות, על הצפון

אני שואל. לא קבלנו את החכנית בכחב, בקשנו ממנו רק אלוף שופי אמר לנו בע"פ

זה היה בנוי על שתי חטיבות סדירות של טנקים בקו וחטיבה אחת למרגלות הרמה אני

זוכר איפה בראש פינה או פילון, חטיבה עורפית. אמרתי לו זה למעשה דופליקט

של החכנית בדרום - אמר לי נכון -

א.י.

ועדת החקירה - 28.1.74

ישיבה ס"ח - בוקר

העד: אלוף י. טל

אם אני לא סועה אני לא חושב שהמטפ הכללי

אלוף טל

חכנן אי פעם על זה שגם בדרום יהיו 3 חטיבות סדירות וגם בצפון.

אבל ככה זה בסלע.

ידין:

לא יכול להיות שבסלע חטיבה אחת היא חטיבת

אלוף טל:

מלואים, אני לא יודע.

לא משנה אבל היא מגוייסת.

ידין:

צפצפ מגוייסת, נכון. השאלה שלך היתה איך

אלוף טל:

חשכנו על חכניה של 6 חטיבות סדירות, איך חשכנו שניתן לנו כיסוי עם 5 חטיבות.

אני לא בטוח שהחכניה היתה של 6.

אנחנו נחכה לחכניה שנקבל. אני כרגע מחבסס

ידין:

על דבריו של אלוף חופי אתמול בע"פ יכול להיות שצפצפ שהחכניה תראה שמספיק

שתי חטיבות אבל אם היו 6 חטיבות אז פירוש הדבר שביום ו* הדבר המינימלי שהיה

צריך לעשות ללא קשר עם גיוס המילואים זה לגייס עוד חטיבה אחת כדי לתת מערכת

של 6 חטיבות.

עכשו אני בא לשאלה העיקרית. תראה לי מסמך בכתב אחד, זה מה שאני מחכה. מה

שאתה אומר על הקונצפציה

א.י.

אחרי כן א.כ.

העד: אלוף ישראל טל

מסמך
מסמךי. ידין:

אני יודע את הקונצפציה אבל אני מחפש איזה שהוא מיסמך
אופרטיבי מהמטכ"ל לאיזה שהוא מקור, וכתוצאה מזה - מהפיקו
שלו שקובע
ליחידות /אמה שיה כאשר אני פוקח את העיניים ואני רואה שיש אש ארטילרית קופלישה?
כלומר, הפתעה מוחלטת.
נאמר לנו במפורש, ואני מקבל את זה, שלא הייתה שום פקודה נוספת אופרטיבית של שובך
יונים אחרת. הפקודה היא מדבר על ק. + 24, ק. + 36, ק. + 5 ימים. ~~עוד~~ עדיין
מדובר על 6 חטיבות. כאשר יש שם שלב מינימלי של 24 שעות כאשר עדיין מדובר על רק
על החטיבות הסדירותאין הן מסתדרות. אחת מתהלכת קדימה וכו' וכו', מתוך הנחה
שגיוס המילואים תמיד יקח מינימום זמן וכן גם התראה - מינימום זמן של 24 שעות.
איפוא היה מיסמך אחר, כמו שאתה אומר, "טו בעסט פוסיביליטי" של 24 שעות,
ובמקרה כזה מה קורה בדיוק בשטח? זה שחיל האוויר בולס והיחידות בולמות - את כל
זאת אנחנו יודעים, אבל הלכה למעשה מה קורה עם גרוד זה, מה קורה עם החטיבה הזו
איפוא מיסמך כזה?

י. טל:

אני יכול להגיד כך. זה לא כל כך נעים לי, אבל אני,
בהערכות המצב שמסרתי לכם, הייתי סקפטי לגבי הכסחון בהתרא
אבל אם שמתם לב ענו לי שלא א יחכן שלא הייתה התראה כזאת. זה דבר אחד. על זה
מסרתי לכם במיסמך.

(ב) כתולד בניין הכוח. בכל בניין סדר הכוחות, בהערכות המ
לבניין סדר הכוחות, אם תבדקו בפרוטוקולים - המצאו שאנחנו מקרה כזה שאין שום החר
ראינו כקטסטרופה. במקרה כזה אין מה לעשות. חכנית, חוץ מקונצפציה. כי במקרה כ
כאשר אין התראה, אתה לא יודע איפוא בדיוק הגרוד הזה יהיה, האם תהיה הפלוגה החונ
או לא. במקרה כזה ראינו את כל האלמנטים הסדירים של צה"ל רצים להזית וכולמים,
ראינו את חיל-האוויר הנושא בעיקר העומס וגיוס פזמבי של מהלך המילואים. ובאחד
הפרוטוקולים של השנה האחרונה אני זוכר שצריך להיות (אולי הרמטכ"ל ידבר על זה) א,
ה ישירות לא נובע לי) אני זוכר שבדפוסן של בניין סדר הכוחות, לפני שנה בערך, כשהי

ויכוח גדול על עדיפות מבחינת חלוקת התקציב והיו טענות לחלק מהאלופים שמשקיעים
יותר מדי בחיל-האוויר, אמר מפקד חיל-האוויר, ודיברו על שלב כזה של מין הפתעה כזאת,
אמר מפקד חיל האוויר תגה זה המצב שבו אחס תגשקו את חיל האוויר ותסמכו על העדיפות
הזאת, ופה חיל האוויר יתן לכם את כל הדיביזנות בדיוק במצב כזה כאשר תיחפשו בלי
המכנסים.

כל זה היה מבוסס על שמים בהיריסא, כמובן?

לגדוי:

כל זה היה מבוסס על הנחה לא נכונה של צה"ל שבעצם המטוס א
את חופש הפעולה.

י. טל:

אבל פשוט מאוד, כאשר מעונן - אז כל זה לא פועל, ולהעמיד
הכל על ההימור הזה - זה באמת היה מסוכן מאוד.

לגדוי:

אחה אמרה שצריך לעבד קונצפציה שכמותם הכוחות שיהיו - אי

לסקוב:

אפשר לדעת מה הכוחות שיש לך. אני תושב, אלמנטרי ביותר
באותה
שכל מפקד ידע בדיוק עד הרובה ועד ההייל מה נמצא אצלו בארבע, וכל לילה; אחרי
שיודעים שיש מצב של כוננות בלילה, מכינים לבוקר. ככה שלפני מצב הכוננות של חבו
כל הכוחות יודעים שאם קורה דבר כזה - אז זה מה שאנחנו מבצעים. זה בסדיר וזה
במילואים. בשביל זה גייה יום-קריאה לחודש בשביל אנשי המילואים אשריחעדכנו וישליכ
כל מיני דברים. אם אלה לא געשים - גם הקונצפציה לא יכולה להפוש. כי זה חרגיל
אבסטרקטי.

אני מכין. אז מה שנוגע למילואים התכנית (והיא קיימת בכו

י. טל:

דבעל-פה) היא שכל חטיבה - - -

אני מוכרח להפסיק, כי אנחנו מוכרחים להעדר עכשיו כשלושת

היו"ר:

רבעי השעה. אז תענה על השאלה הזאת, כאשר אנחנו נחזור.

(הפסקה)

אתה התחלתי לתת תשובה. ואולי תתחיל עוד הפעם.

היו"ר:

בתחום המילואים, לפי דעתי, העניין מכוסה לגמרי בכחב בתכני של חפסת המילואים וזה גם מתורגל וגם מסיירים בשטח. בתח

י. טל:

של רמת הפיקוד - - - -

רגע אחד, הזכיר לי מה היתה השאלה.

ידין:

השאלה היתה שגם הקונצפציה, במקרה שישנה איזו קונצפציה, ש הגנה, אם לא מעדכנים כל חודש את אנשי המילואים בתכניות ו

לסקוב:

אין דיווח איפוא כל יחידה נמצאת ~~היא~~ ומה עם הנשק וכו' ואם מופתעים - אז אין מה לעשות.

טוב. אני זוכר כבר.

ידין:

בתחום המילואים ושטח מכוסה, לפי דעתי, במאה אחוז. יש דירוג ומיקום של כל פלוגה וגם בתוך הפלוגות. וגם המפקדי

י. טל:

מכירים את זה בשטח וכו'.

ברמת הפיקוד - אני מסכים במאה אחוז עם מה שאתה אומר, המפ

אלא שאני לא יכול לענות אם זה היה בסדר בתאריך זה וזה, בפיקוד זה או אחר.

ברמת ~~הפיקוד~~ הפיקוד זה צריך להיות מכוסה, העידכון הזה,

על ידי דרגי הפיקוד השונים בתוך הפיקוד. אני מדבר על הסדירים.

ברמת המטכל זה מכוסה, המפקד, בדיוק כמו שאתה אומר. אין

פלוגה בצבא הגנה לישראל שלא מסומנת באג"ם מבצעים בדיוק איפוא היא, יחד מזה. תכניות שבועיות וחדשיות, שמסומן בהן בדיוק בכל גיזרה בארץ, לא רק בצפון ובדרום, אלא גם בעזה ובשרון, בכל גיזרה בארץ איזה כוחות בכוננות. עכשיו, אם למשל מוציאים פלוגה לחופש - באג"ם מבצעים יודעים מזה; מאשרים את זה וקובעים איזה פלוגה היא בכוננות במקום הפלוגה שיצאה לחופש.

אתן דוגמא.

טל:

המקרה של גרוד 12 בדקת?

לסקוב:

לא, מה שהיה בזמן מצב ב-ג?

י. טל:

כן.

לסקוב:

לא בדקתי. זה; לפי דעתי, מקרה חריג בזה שהחטיבה היחה

י. טל:

מכונסת בגני-התערוכה לכנס, ומנקודת-ראויה של המטכ"ל היא לא

היחה בלוח הכוננות, אלא חל עליה כל מצב ג' שהיה, אבל לא בכוננות השוטפת. אני

רוצה לחת דוגמא, למשל, מוציאים פלוגה של רגלים לחופש מסיני, ומיד אג"ם מבצעים

לפני שיצאה הפלוגה לחופש, יזם חכנית מיבצע לאישור לפיקוד. קובעים, למשל, פלוגה

בביח-הספר לקצינים שאסור לה בשבת לצאת לחופש וקובעים בחיל האויר הליקופטרים

בכוננות ממש, מידית, לקחת את הפלוגה הזאת בחססה, במקרה שקורה משהו, לסיני. אני

יכול להגיד שזה קיים, מדוייק כמו שעון שוויצרי ועובד בפרנסיות וביסודיות שאין

דוגמתם במשך כל השנה וחצי או יותר שאני נמצא במטכ"ל. לא ידעצ לי על הקלה אחת

כזאת. ידוע לי על הקפדה מוחלטת של כל המערכת הקצאת של הכוננות השוטפת.

לכן, אני אומר שברמת המטכ"ל העידכון הוא לא רק עידכון.

יותר מעידכון. יש שליטה ובקרה מוחלטת בזמן לפני שיכול לקרות איזה ליקוי.

לגבי מערך המילואים, לדעתי, זה מכוסה באופן הטוב ביותר

על ידי חכניות הפריסה. ברמת הפיקוד עצמו לגבי סדירים אינני יכול לענות, כי זה

חלוי ביעילות ובמשמעת ובסדר באותו חודש, באותו שבוע בפיקוד גחון. אינני יכול

לענות על זה בהכללה.

היינו

ארוני; אני מבין שאנחנו/רוצים לעבור לשבת. אבל אם אחת

ידין:

מסכים, הרי בין השאלות שהוא צריך היה לענות, ישנה שאלה

אחת שהייתי רוצה לדעת אם אפשר לקבל עליה חומר נוסף, שהיא קשורה לכוננות.

בזמנו מסר לנו אלוף טל על השיחה שהיחה לו עם הרמטכ"ל ב-30 בספטמבר, ואז הוא גתן

ידיון (המשך): לנו איזה מיסמך של ראשי-תיבות, וד"ר זבנצל העיר אז, אם איגני טועה, שיש איזה שהוא אי-תיאום בין הסיכום בכחב זכ"מ מה שהאלוף טל זכר מהשיחה, והוא נחבקש להמציא חומר נוסף, אם יש לו. אני מבקש, בגקודה זאת, לפחות, אם יש לו חומר נוסף - שזה יובא היום, כי זה קשור, לפי דעתי, עם הכוונות. אתה מסכים לזה?

י. טל: כן. אתם אז הערתם את תשומת לבי בצדק שהציר שמסרתי - זדאו אצל לא היחה שיחה עם הרמטכ"ל, אלא דיון עם הרמטכ"ל ב-30 בספטמבר לאורך הידיעות, ואני הבאתי צילון רלבנטי מיומן הרמטכ"ל, שרשם בראשי פרקים ראש הלש שלו.

ידיון: המיסמך הזה ישנו?

י. טל: כן, ואתם גם שאלתם אותי בקשר לעניין זה. ואז הערתי את תשומת לבכם, שזאת לא סטנוגרמה, אלא שבוזה ~~המסמך~~ לא רשומים כל הדברים שאני אמרתי באותו דיון. אני פניתי לשלושה אנשים, שהיו בהתייעצות הזאת, ומשלשה אלה ביקשתי לכתוב לי מה הם זוכרים מה אני אמרתי. שלושה האנשים האלה הם: ראש מחלקת אויר, ראש מחלקת מודיעין אויר.

ידיון: הם קבעו אחר. היו גזכחים בדיון זה ב-30 בספטמבר?

י. טל: כן. הם השתתפו בדיון.

ידיון: מי זה ראש מחלקת אויר?

י. טל: תה אלוף ~~המסמך~~ אורי.

על הדברים שמסרתי לכם ביומן כתוב גם מי השתתף. השתתפו: סגן תרמטכ"ל, עוזר ראש אג"ס, מפקד חיל האויר, ראש מחלקת אויר, ראש מחלקת מודיעין אויר, ראש אגף הסודיעין, ראש מחלקת המחקר תח-אלוף שלו וראש מחלקת מבצעים ואלוף פיקוד הצפון. זה היה בדיון ב-30 בספטמבר.

בראשי הפרקים שראש הלשכה כתב על הדברים שאני אמרתי הוא

ועדת החקירה - 28.1.1974

ישיבה ס"ח

א.כ.

- 40 - 36 -

הערות: אלוף ישראל טל

י. טל (המשך):

שאני אומר שזאת מחקפה ולא פעולת תגמול ושאני דורש לחגבר
את הגיזרה וכן הלאה. אבל לא כוחבים פה כל הדברים שאמרת

להם.

אני מסרתי לכם את מה שיש לי של היום אלה שציינתי קודם
בעדויות הקודמות ששיא סוריה עסאד ביקש לדחות את מועד ההתקפה ממאי עד ספטמבר,
בטענה שהצבא הסורי לא צוייד. אמרתי לכם שאנחנו יודעים אמנם שהם הצטיידו, לדוגמ
בטנקי-גישור, שהם יודעים לחצות תעלה נגד-טנקית, מערך טילי נ"מ, טנקים נוספים ועו
הזכרתי גם סימפוזיון שהיה עם גנרל סובטי עם גנרלים סוריים ושהוא שיכנע אותם שיה
הכוחות מספיקים בשביל לעבור ולנצח. אני מסרתי את כל הנתונים.

(אחריו: רב)

לפני כן רשם א.כ.

-41-

ועדת החקירה - 28.1.74

ישיבה ס"ח (בקר)

הער: אלוף י. טל

ר.ב.א.

י. טל:

אני בקשתי מראש אגף המודיעין, ומראש מחלקת מודיעין אויר ומראש מחלקת אויר, שיכתבו לי מה הם זוכרים מהישיבה הזו, מה אני טענתי. וגם מהאלוף זעירא. אלוף זעירא עוד לא כתב לי את המכתב, ואני אעביר את זה לוועדה, אני ודאי אקבל זאת מחר. אבל משני האנשים האחרים קבלתי את המכתבים, וברשותכם, אם אני יכול להקריא את זה, ואחר כך אמסור זאת לכם.

היו"ר, אגרנט:

כן.

ידין:

הם ידעו שהחומר הזה הוא על מנת שיוגש לוועדה? אמרתי להם, שבהקשר לעדות שלי בוועדת החקירה, אין סנוגרמה מלאה, ואני הייתי מבקש מהם, שהם

י. טל:

יכתבו לי מה הם זוכרים.

ידין:

במילים אחרות - אם אנחנו נקרא אותם לעדות, הם יודעים שהם ככתבו את זה בכחב?

י. טל:

הם יודעים שאני כשביל זה בקשתי.

י. ידין:

בסדר גמור.

לנדאו:

ואתה רק בקשת שהם יודעו לך מה הם זוכרים, בלי להזכיר להם דברים?

י. טל:

בקשתי מהם, שהם יגידו לי, רק מה שהם זוכרים.

אמרתי להם - אחרי שתכתבו - הם ככתבו על טיוטה, אני

אראה לכם את הכתוב. קודם הם כתבו אחר כך הראתי להם מה הם כתבו.

לנדאו:

ואחר כך הם תקנו את הטיוטה שלהם?

י. טל:

אני באמת, הם לא תקנו. אחרי שהם כתבו את הטיוטה,

ר"ס יגאל לוטן, לקח את הטיוטה והלך להדפיס אותה.

ובינתיים ישבו אצו ושחו כוס קפה ושוחחנו על העניין הזה.

בסדר.

לנדאו:

ישיבה ס"ח(בקר)

העד: אלוף י. טל

היו"ר אגרנט:י. טל:

אתה לא אמרת, מה שאתה העדת על זה?

לא לפני שהם כתבו.

אם אני יכול להקריא את המכתב של ראש מחלקת

אזור. הוא כותב כך:

"דיון בנושא הערכת מצב - פקוד צפון.

נערך בלשכת הרמטכ"ל, 30.9.37.

לבקשתך, אני מעלה על הכתב את חמצית הדעות

אשר לפי מיטב זכרוני הבעת באוחו דיון.

דעתך העיקרית הייתה - שאין זו חגיבה על הפלת

13 המיגים סוריים אלא אפשרות של מחקפה; ולכן צריך להתכונן. ההנמקות היו כדלקמו:

ידיעות על דחיית מלחמה ממאי לספטמבר.

הקמת מערך הטילים הסורי שמגביל את כושר החקיפה של חיל-אוויר, בנוסף למגבלות

נגד אוויר בחורף". זה למשל דבר שתוא זמר, אני כבר לא זכרתי שאמרתי את זה.

אחרי שהוא הזכיר לי אני זוכר את זה.

"פריסת מערך ההירוים של הצבר הסורי. חרגיל

הכוונות במצגים.

הערכתך הייתה, שהסורים יכולים לסכול

מכות קטנות בעורף, כחנאי ששיגו השגים ברמת הגולן, וזאת תוך הסתמכות על

הפסקת האש. גם זה למשל נחשא שאני לא זכרתי. היום אני נזכר כאשר הוא

הזכיר את זה.

"התראת על הנחיתות שלנו ככוחות ברמת הגולן.

למיטב זכרוני המלצתך הייתה - שעקב כושר ההתראת הקצר, ונחיתות כוחותינו, יש

לתגבר את רמת הגולן כאשר מיידית יש לתגבר בכוח-סדיר, ואפילו לשקול אפשרות

חגיבור של מילואים". זה מה שהוא זוכר.

ראש מחלקת אוויר, ת"א רפאל בר לב, כתב ככה:

מי היה הקודם שכתב?

היו"ר אגרנט:

ישיבה ס"ח(בקר)

הער: אלוף י. טל

ראש מחלקת אויר.

י. טל:

ועכשיו זה ראש מחלקת מודיעין של אויר?

היו"ר אגרנט:

כן.

י. טל:

הוא למשל ביומן הזה שהגשתי לכם, הוא בטוח שאין

אצאאצאא

מלחמה. והוא כותב לי ככה:

"בהתאם לבקשתך אני מעלה אצל הכחב את הדיון

שהחקיי, דיון רמטכ"ל שהחקיים ב-30 לספטמבר 73. באותו דיון מסרה על כוננות שקדמה למלחמת יום-הכיפורים, ועל הסימנים המיוחדים שאובחן בהם אצל האויב - מצרים וסוריה ומשמעוכם.

הוא כותב, באותו דיון השתתפו, לפי מיטב זכרוני:

הרמטכ"ל, סגן הרמטכ"ל, מפקד חיל-אויר, ראש אמ"ן, עוזר ראש אצאא אג"ס, רמ"ח מבצעים, רמ"ח אויר, עוזר ראש אמ"ן למחקר, וראש מחלקת מודיעין אויר. באותו דיון העלת, לפי מיטב זכרוני, את הנקודות

הבאות:

(א) לפנינו מלחמה, ולא הגברת כוננות לצורך הקרית.

(ב) הסימנים המעידים כפי שהצבעה עליהם: 1) נשיא סוריה,

אסאד, רחה את המלחמה מחודש מאי לחודש ספטמבר, עקב מחסור בצירוד.

החודשים יולי-אוגוסט הושלם מערך נ.מ. משמעותי ביותר בחזית הסורית.

כל הצבא הסורי נמצא במערך חירום, ואין זה תרגיל.

במצרים נערך תרגיל בקנה-מידה גדול, הצבא כולו ערוך לאורך הקו.

לדברייך, לא היה ברמת-הגולן מספיק כוח כדי לעמוד כנגד

מתקפה סורית, ולדעתך כל חטיבת טנקים סורית החקל במחלקת טנקים ישראלית. הצעת,

לצייס מילואים ולהעלותם לרמת הגולן. הרמטכ"ל, לא אישר גיוס מילואים, ולעומת-

זאת היה מוכן להעלות כוח סודי. חטיבה 7 לרמת הגולן.

עד כאן זכרוני לגבי מה שדובר באותו מעמד. "אצא

אני עדיין דבק כמה שאני אמרתי לוועדה - בכל אופן,

מה שהם זוכרים, יש הרבה אלמנטים גם מהדברים שאני אמרתי.

ישיבת ס"ח (בקר)

הער: אלוף י. טל

היו"ר אגרנט:

אתה יכול להגיש את המכתבים (המכתבים צוינו בסימנים
236 ו-237).

י. טל:

האם מותר לי לשלוח גם את המכתב של ראש אגף מודיעין?

היו"ר אגרנט:

כן, אתה יכול לעשות את זה. הוא הבטיח לכתוב לך?

י. טל:

כלומר, הוא צריך לכתוב את זה ישר לוועדה או שאני אעביר את זה?

האם הוא צריך לכתוב אלי או לוועדה?

לנדאו:

אתה בקשת לכתוב אליך?

י. טל:

אני בקשתי. אם כך אני אעביר את זה.

היו"ר אגרנט:

היות ואתה בקשת, אתה תעביר זאת אלינו.

אבל אם הוא ירצה לכתוב ישר לוועדה, הוא יכול לעשות את זה.

אמרתי - שאם הוא רוצה לכתוב ישר לוועדה, הוא יכול. אבל

היות ואתה בקשת, והוא הבטיח לך אני מכין, תקבל את זה ממנו ותגיש לנו.

אני אמסור לו כפי שאחס אומרים. איך שהוא יבחר: או שיכתוב

י. טל:

לי או ישר לוועדה.

היו"ר אגרנט:

טוב, הוחלט שתקבל זאת ממנו.

י. ידין:

בכל מקרה, נוכל לחקור אותו.

י. טל:

המכתב שלו הרגחי שהוא חשוב, כי מסרתי לוועדה - שאני לא הייתי

שקט אחרי הדיון הזה כ-30 לספטמבר, ואני מיד בטלחי אצלי

דיננים, בפעם-ראשונה, בניתדה בהסטוריה, שישבתי עם ראש אגף מודיעין לפי

דרישתי וראש מחלקת המחקר לשכנע אותם. לכן אני בקשתי ממנו לכתוב את זה.

אגב בקשר עם השיחה הזאת, אתה השתמשת בודאי באותם ארגומנטים

לנדאו:

בפניהם.

י. טל:

לא, לא.

לנדאו:

השיבן הייתי גם רוצה לדעת: מה הם בעצם אגאגאג לך, חוץ מהדבר הזה

של הקונצפציה?

אני השתמשתי באותם הארגומנטים במה שנוגע לכוונות של האויב.

י. טל:

ישיבה ס"ח(בקר)

הער: אלוף י. טל

י. טל:

אבל ה דגשתי להם הרבה יותר מאשר בדיון ברמטכ"ל

אח המשמעות הנוראה לנו, אם הם טועים, תארחי להם את זה בצבעים מאד פלסטיים
וצבעוניים, איך יראו שדוח הקרב, אם הם טועים.

לנדאו: והחשובה?

י. טל: אמרתי אפילו לראש אגף המודיעין, אני זוכר את זה כמו

היום, אמרתי לו - תראה אתה אולי מומחה גדול באויב, אבל

אני מומחה בכוחותינו. ואני מזהיר אותך, שאם אתם טועים, לא יהיה מי שיעצור אותם.

אולי מחלקת טנקים ישראלית תעצוץ חטיבה סורית ביום, כלילה אני לא בטוח אפילו

שזה, כי כלילה שדחת טנקים סורית יכולה לעבור בציר על יר, ומחלקת הטנקים

שלנו אפילו לא חיגש לשם.

לנדאו: ומה היתה התגובה לזה, לחזות הקשה הזו?

י. טל: התגובה היתה - שהם מודים לי מאד שאני עושה להם את

הפרובוקציה הזאת, כי המיר טוב שיש יוצא דופן אחר שמנרנד

ומעודד בקורה עצמית על עצמם.

י. ירין: אחר הנימוקים נסח היה, על התפיסה הבסיסית - שהסורים

לעולם לא יתקפו לבד, בלי המצרים, נאצל המצרים יש חרגיל.

י. טל: הנימוק היה יותר מזה, זה גם כתוב ביומן הרמטכ"ל - שראש

אמ"ן וכל האחרים אומרים - שאין סיבה למצרים לצאת למלחמה,

והסורים לא ילחמו כאשר למצרים אין סיבה למלחמה. זה כתוב ביומן שלי.

י. ירין: היות זפה בנקודה הזו יכול להיות שתהיה חקירה שחי-וערב

של אנשים, יש פה נקודה אחת, אם נקבל את המכתב של ראש אמ'

ואני אומר את זה בגלוי כאן כי זה כבר אן סטייט מן, כמו שאומרים - אחד הדברים

שראש אמ"ן אמר לך - שכקצין זה ל, לא כראש המודיעין, הוא חי בהרגשה שהכוח

הסדיר של זה"ל יכול להחזיק מעמד עד אשר יגייסו את המילואאים. גרמה לי שהוא אמר

ישיבה ס"ח (בקר)

הער' אלוף י. טל

י. טל: המפקד, אני חושב שהוא התכוון ליום שישי, כאשר

הכרזנו מצב ג'. אני לא בטוח שהוא התכוון ל-30

בספטמבר. צריך לזכור שביום שישי כבר היו לנו יותר כוחות, בשתי החזיתות שהחלטנו מאשר ב-30 לספטמבר. ביום שישי היו כבר הכוחות אמצאצא ב-30 לספטמבר ככל זאת לעלות.

נבנצל: אבל בוויכוח הזה היה צריך להיות עוד אלמנט.

אחד הוא, הערכות ראשונות, אבל השני הוא, מה מדבר

נגד זה - בכל זאת יותר בטוח להתכונן. אפילו המכונה שלך פסימית מדי,

אמצאצא הם צריכים עוד-פעם לעמוד: אנחנו יודעים את האלמנטים הבסיסיים,

אבל כמה הם היו חזקים, מה מדבר נגד זה לשם יתר בטחון, בכל זאת לגייס יותר?

י. טל: אני כבר אמרתי בעדות בפעם הקודמת, שלדעתי זה

"קומדי-דיסיג'ין" ובאמת אנשי המודיעין, לא ניסו להשפיע

לפי מיטב זכרוני שלא יינקטו צעדי כוננות, חס-וחלילה, הם לא ניסו להשפיע

בכיוון הזה. הם עמדו חזק על דעתם - שזו לא מלחמה. למרות שאין להם הסבר לחלק

מהחופעות, כמו, קידום מטוסים הקיפה לעמדות קדמיים, אבל הם לא ניסו בשום אופן

להשיע נגד חגבור הקוים, בשום אופן.

נבנצל: אם כך, כל כך שטוב שהלכת אל ראש אמ"ן לדבר אחר,

בעצם לא הלכת לכתובת הנכונה, כי המשך המלחמה שלך

היתה צריכה להיות במקום ששם ה"קומד-דיסיג'ין". הערכה, הערכה. מה מדבר

מספיק נגד זה?

י. טל: א' - אני חושב שאחה צודק. ב' - באמת המצפון שלי

ניסר אותי, מה שאני חשבתי את שאני ערשה - היות

וכדרך של "קומד-דיסיג'ין" לא התקבלה דעתי. חשבתי שאולי, אם עוד-פעם

אנשי המקצוע, אנשי המודיעין, יחשבו פעם שניה על ההערכה שלהם ויביעו

ישיבה ס"ח(בקר)

הער: אלוף י. טל

י. טל:

הערכה קצת פחות אופטימית, הייתי בטוח שזה ישפיע. ואני אף-פעם לא ראיתי שמול הערכות פסימיות שלהם, הדרג הרמטכ"ל, יקח על עצמו לזלזל בזה. אני לא ראיתי דבר כזה, כפשרהמוריעין הזהיר חמיר לקחו את זה ברצינות. פה הבעיה הייתה שהמוריעין לא הזהיר. המוריעין אמר - שזו לא מלחמה, זה לא אנחנו וברנו באחת הפעמים הקודמות, שבעיני זו התראה מספקת. ולא ההערכה שלהם. לכן זה בדיוק הקומפלקס.

המשך דבריו רשמה א.א.

לפני כן רשמה ר.ב.
רשמה א.ב.

ועדת חקירה - 28.1.74
ישיבה ס'ח - בוקר
הערך אלוף י. טל

אאאאאא היו"ר אגנוט:

אני רוצה לשאול אותך: לפי גירסתך אתה ממש

דרשת לגייס מילואים, יש כאן הבדלי נוסח.

האחד היה שאתה ביקשת לשקול אפשרות תיגבור מילואים, השני אומר: הצעת לגייס מילואים ולהעלותם לרמת הגולן, גירסתך הייתה שאתה דרשת לגייס מילואים, אך עד כמה שאני הבנתי.

י. טל:

אדוני, אני לא אומר שכל מה שהם כתבו זה

נכון. מה שאני אמרתי לדעתך אני זוכר יותר

טוב ממה שהם זוכרים. כשאני דיברתי אז בדיון זה ב-30 בספטמבר, תיארתי את המצב הנחות

ואיך ניראה אם בכל זאת תהיה מחקפה, ואמרתי שאני מציע לגייס מילואים, כשנאמר לי

שזה לא בא בחשבון, נאמר לי: אתה יודע מה? תעלה פלוגה אחת או שתי סדירות מחטיבה 7

לרמת הגולן, אז אני אמרתי: המפקד, מי מדבר על פלוגות? אני מדבר על חטיבות, לפי

מיטב זכרוני, (יכול להיות שאני טועה) קיבלתי חשובה: בסדר, אז תעלה את חטיבה 7. אם

כי פה ביומן של ראש הלשכה כתוב רק שאני דרשתי להעלות את חטיבה 7 והוחלט שנסכם מחר.

לי למשל זה לא זכור הסדר הזה. לי זכור הסדר אאאא שכתבתי אמרתי "אני מדבר על חטיבות",

נאמר לי: טוב, תעלה את חטיבה 7.

בבנצל:

ועוד דאגה נוספת שהייתה יכולה להיות: האם אותה

מידה של כוננות או של היערכות שיש או שצריכה

להיות, האם היא באמת אפקטיבית ובסדר, אכענין זה לא הייתה לך דאגה? נניח שלא מגייסים,

וסומכים על הסדיר שיש, אבל להיות בטוחים שבאמת מה שיש על הנייר קיים, והאנשים

מתורגלים כמו שצריכים להיות, והאנשים במצב כפוף שצריך צאג להיות, שכל זה בסדר - זה

הדאיג אותך או לא?

י. טל:

זה לא הדאיג אותי, כיוון שיצאתי מהנחה על סמך

הביקורות השוטפות והפרקטיקה השוטפת שזה בסדר.

אני גם חושב היום שחצבא הסדיר, הטגקים והנשק והכל, היה בסדר; הצבא הסדיר, הרי

עשיתי גם קומבינציות. היה לנו תרגיל גיוס לפני זה, של חטיבת מילואים, ונתנו טגקים.

אמר: לא להוריד מהם את החימוש והכל, ועליהם הרכבנו את הצווחים הסדירים שהבאנו

מהדרוס. כל העסק הזה הוא בתהליך של עבודה מאד פונטית, כמחסן חירוס, על תרגיל גיוס שהיה, וכך הלאה.

אני רוצה עוד פעם להזכיר שתמיד בנינו

גם על עצמת האש האוירית.

זה אמר.

היו"ר אגרנט:

בלי עצמת האש האוירית - - -

י. טל:

אני רוצה עוד פעם לחזור לסדר. אתה אומר

היו"ר אגרנט:

אתה דרשת מילואים, הרמטכל לא הסכים,

אז דרשת להעלות חטיבה 7, ואז הוא אמר: פלוגה אחת או שתיים, ואתה אמרת אלאאאאאאאא לך: מדובר בחטיבה ולא בפלוגה.

לפי דעתי, למרות שכיומן של הרמטכל כתו

י. טל:

שאני דרשתי להעלות חטיבה 7, לפי דעתי

לא זה היה הסדר. לפי דעתי, כשאני אמרתי "מי מדבר על פלוגות, אני מדבר על חטיבות" - הרמטכל עד כמה שאני זוכר הוא שאמר לי: אם כך - תעלה את חטיבה 7, כך אני זוכר. אני באמת לא בטוח. אבל נדמה לי שמול התביעה שלי לסדר גורל של חטיבות - הרמטכל הציע את חטיבה 7.

אנחנו מגיעים עכשיו ל-6 באוקטובר.

היו"ר אגרנט:

על הגיוס מסרתי את החומר בפעם הקודם

י. טל:

כולל השעת מחי קיבלי אישור לגייס כל

אוגדה וכו'. ולא אחזור על זה, כי גם ההומר איננו אצלי, אלא הוא אצלכם. אבל מחי גייסנו - על זה דיברנו. אני רוצה להגיד על הגיוס דבר אחד. דיברתי על זה בהתחלה, בפעם הקודמת, ואני רוצה להזכיר.

תהליך הגיוס הוא כזה שחוף 96 שעות

כל היחידות של צה"ל צריכות להיות בעמדות. אמרתי זאלוועדה; אני רק מזכיר:

חוף 96 שעות כל היחידות של צה"ל צריכות להיות בעמדות שלהן. בגלל ההרחעה

והמצב הקריטי, נקטנו שיטה מאולחרת להטלת צבא המילואים לקרב, כפי שתואר. וחוך
36 שעות בעצם רוב היחידות של צה"ל כבר היו בקרב.

ב-6 באוקטובר היו בסך הכל למצרים

2640 טנקים, לסורים 2100 טנקים, לירדנים 480. כלומר, סך הכל מצרים, סוריה
וירדן - 5220 טנקים. לנו היו 2119 טנקים. ב-6 באוקטובר היו לנו בסיני, כולל
מרחב שלמה, 323 טנקים. אני בטוח שהוועדה תיתקל במספרים אחרים/לסיני, אז אני
פונה את חשומת הלב לכך שאני נוחן מספרים יחד עם מרחב שלמה: 323. ברמת-הגולן -
175. וכגזרה הירדנית - 40. יחד היו לנו 538 טנקים ב-6 באוקטובר. כלומר, מחוץ
2119 טנקים של צבא-הגנה-לישראל - היו 538 בכוננות, עם אנשים בגזרות השונות.

ממש 25% צמצום.

ידין:

כן. אני כבר רוצה להגיד בפתיחה שבגלל

י. טל:

ההרתעה ובגלל הדבר הזה שאפיין את המלחמה

הזאת מהחלה ועד הסוף, שדיברתי עליו בפעם הקודמת, אכתוצאה מכך לא הצלחנו
עם לרכז כוח והטלנו את הכוחות שלנו טפין-טפין, מה שנקרא "הפיקוד"
בשפת האסטרטגיה לקרב, אני רוצה להגיד שמעולם בזמן המלחמה לא עלינו על יותר
מ-1200 טנקים, אם אינני טועה, כבת אחת במלחמה. למרות שסך הכל היו לנו 2119.
זאת אומרת: טנקים הגיעו טפין-טפין, נפגעו, הושמדו; הטנקים החדשים שכאו - פלוגות
גדודים, מחלקות - לא נוספו נטו למספר הכללי, אלא כבר מילאו את מקום אלה שהחטרנו
ובדרך כזאת, למרות שהזרמנו את הכוחות במהירות עצומה לשדה, לא הצלחנו להגיע
לכך אצג שכוח גדול שלנו יהיה מרוכז באיזו גזרה. בגזרה המצרית, בסיני, השיא
שהגענו אליו במלחמה - אם מדברים על שלב הבלימה - זה 800 טנקים. וברמת-הגולן
השיא היה 400 טנקים; 400-410. רוב הימים עמדנו בשתי הזירות עם הרבה פחות
טנקים מהמספרים שעכשיו אמרתי כשיאים. אני מדבר על מספר הטנקים עד ל-14 באוקטובר
כשאני אומר "השיא של טנקים שהגענו אליו

אני מחכוון מה-6 עד ה-14 באוקטובר. זה ציין את המלחמה, כפי שכבר אמרתי פעם.

ב-6 באוקטובר, חוץ כדי תהליך הגיוס כפי

שתיארתי אותו בפעם הקודמת, החחילה ההתקפה המצרית-סורית. לפי היומן שלי זה היה ב-13.50. ב-13.50 קרא לי מפקד חיל-האוויר ואמר לי: מניעים את המנועים של המטוסים בכל השדות בסוריה ובמצרים.

של האויב?

ידין:

של האויב. היה ברור לנו שאם מניעים את

י. טל:

המנועים בכל המטוסים בסוריה ובמצרים - זאת

המלחמה. כמובן שזו היחה הפתעה. כי אף אחד לא חיכה לזה בצהרים; חיכינו לזה בערב.

אני רצתי לעמדת הפיקוד של מפקדת חיל האוויר והתחלנו מיד לראות על שולחן הבקרה את התקיפות בגזרות השונות בארץ.

סלח לי רגע אחד. אני רוצה לשאול את היו"ר:

ידין:

אני הייתי מעוניין (זאת כמובן נקודה דרמטית

לפני שאתה ממשיך לדעת מה קרה לפי זכרוני כישיבה אצל הרמטכל בבוקר עם אלופי הפיקוד,

אם היית נוכח בה; מה קרה בישיבה השניה עם אלופי הפיקוד בצהרים, והאם בין שתי הישיבות עמדתם

הללו אחת או הרמטכל/אג"א בקשר עם הפיקודים או עם אלופי הפיקודים ונחתך א להם

הוראות מסוימות להפעלת תכנית זו או תכנית אחרת וכו'. ואח"כ אולי אם אפשר להמשיך

בנקודה זאת, אם אפשר. כי בכל זאת חסר לנו פה פרק של חצי יום בבוקר. אחת מביין למה

אני מתכוון?

אני מביין. התשובה היא כך: אינני זוכר את

י. טל:

הישיבה בבוקר. או מכיוון שאני פשוט אינני

זוכר, או מכיוון שלא הייתי בה. בצהרים בוודאי שלא הייתי, לפי מיטב זכרוני, כי אני

ניהלתי את הגיוס. עשיתי קדם ראש אגם. הלא מהרגע שהתחלנו לקבל פקודות על גיוס -

אני עסקתי בגיוס, בקדם ראש אגם. אני זוכר... אולי באמת כן הייתי בבוקר, כי אני

זוכר אג"א שבאחת ההזדמנויות הרמטכל אמר לי שהוא יקרא לאלופים ויחן להם תדריך.

אני אמרתי לו שזה יצא מאוחר, כי זה כבר יצא בצהרים או משהו כזה, והוא אמר: אין

דבר, נספיק. אג"א ואמרתי לו: ואני לא אהיה בתדריך, כיוון שאני אנהל את הגיוס. והוא

3732

א.ב.

- 60 - 55 -

ועדת חקירה - 28.1.74
ישיבה ס'ת - בוקר
הערך אלוף י. טל

אמר: זה בסדר, אני אחזור אוחס ואני אעזכן אחכם. וידוע לי שהם היו בתדרין.

אח'כ רשמה מ.ט.

ידוע לי שהם היו בתדריך. ידוע לי גם שכאשר
התחילה המלחמה לא יכולתי לדבר לא עם
אלוף פיקוד הדרום ולא עם אלוף פקוד
הצפון כי הם היו * עדיין במט"כל או בדרך. עם אלוף פיקוד צפון הספקתי
לדבר במט"כל והוא יצא מהר. לכן התקשרתי עם מפקד האוגדה בסיני, עם אלברט,
והתחלתי לקבל ממנו דו"חות ישירות מה קורה אצלו. אני התקשרתי עם רפול, מפקד
האוגדה ברמת הגולן, וקיבלנו ממנו דו"חות מה קורה.

זה שוב, אחרי שהתחילה המלחמה?

ידין:

אחרי שהתחילה המלחמה. עד ש הרגע שהתחילה
המלחמה, אני עסקתי בגיוס.

אלוף י. טל:

לא אמר חופי שהם היו יחד?

בבנצאל:

לא, עם מוטי הוד.

ידין:

והצטרף אליהם אחר-כך.

בבנצאל:

בכל זאת, אתה שוב חוזר לשתיים ואילך.

ידין:

אני רציתי לדעת אם יש לך מידע, אם אין לך -

אין לך, אבל אם יש לך מידע בנקודה אחת שבה אנחנו מוכרחים לעשות אלימינציה
כדי לדעת מה אמר מה. לפי היומנים של האוגדות. האוגדה של פיקוד הדרום
לפני שעה 2, אינני זוכר כרגע אם זה ב-12 או ב-1, ניחנו פקודות ע"י מפקד
האוגדה פעם אחת "שוכך יוניס", אחר-כך ספיגה, וכל מני דברים מסוג זה.
אנחנו לא הגענו לשלב החקירה של אלוף הפיקוד והרמט"כל. רציתי לדעת אם
אתה היית מעורב בזה.

ישיבה ס"ח

אלוף י. טל

לפי היומן, בשעה 1 ו-1 דקות, אומשהו. מפקד האוגדה נתן פקודה להקדים את בצוע שובך יונים מ- 15 למיד, אבל כמה דקות אחרי זה, נתן הוראה, לפחות לחטיבה הצפונית של הקו, בסנפירים: כן, אבל בלי קידום הסנקים, לא יכולנו לדעה מת"אל פינקו, מה גרם לשינוי הדבר הזה. הוא יודע רק שבין שתי הפקודות אלברט היה בטלפונים כל הזמן. עם מי הוא היה בטלפונים, הוא לא אגשג. יודע. האם אתה אישית יודע משהו על הפקודה הזאת, שינויה ואיחורה?

אני שמעתי אחרי המלחמה, גם מכס. אבל לא

אלוף י. טל:

הייתי מעורב בזה באוהה השבת.

מצד שני, ברשות הועדה - אנחנו החיילים

זה שפחה, הידידים, אספנו את החומר של אלברט ולקחנו את עורך-דין רם כספי

שאסף הרבה חומר. הם אמרו לי שיש להם כמעט כל החומר הדוקומנטרי של

ההתרחשויות שם. נדמה לי שאנחנו רוצים ליזום את הגשת החומר.

אחא קיבלת הודעה שאתה מתבקש להביא את החומר?

לסקוב:

מה שנתבקשנו היום - הבאנו. אני אישית

אלוף י. טל:

עסקתי בגיוס והרמט"כל עסק בתדריכים,

איזה חומר הבאתם עכשיו? זה קשור לשבת בבוקר

ידין:

ב-6,10?

אני חושב שכן.

אלוף י. טל:

מגיש את החומר של אלברט מה-5 ומה-6 לאוקטובר.

ישיבה ס"ח

אלוף י. טל

זה היה על השולחן שלך?

היו"ר אגרנט:

זה היה על השולחן.

אלוף י. טל:

מי אסף את זה?

היו"ר אגרנט:

אני נתתי הוראה לאסוף את זה. אשתו ביקשה

אלוף י. טל:שיאספו. ואז, כאשר אשתו דיברה אתי

אנחנו פנינו לשמגר. אנחנו - אני מחוון לא באופן

רשמי, אלא ידידים, בשמי פנו. אני ביקשתי שיפנו לשמגר. לא היה לי זמן.

פנינו לשמגר, היועץ המשפטי לממשלה, הואציע שאשתו של אלברט תכתוב לוועדה.

אשתו כתבה את המכתב לוועדה וקיבלה את החשובה מכס. על סמךחשובה, הלכנו

באופן אוטומטי ומסודר לאסוף את החומר. יש לנו עוד הרבה חומר. כל החומר

מרכז אותו רם כספי.

אתה ואשתו של אלברט?

היו"ר אגרנט:

כן.

אלוף י. טל:

זה לא החומר שאתה מגיש עכשיו?

ידין.

לא. יש עוד הרבה חומר שאני עצמי לא בקיא בו.

אלוף י. טל:

ישיבה ס"ח

אלוף י. טל

החומר הזה, גם אתם יזמחם לאסוף אותו?

היו"ר אגרנט:

כן.

אלוף י. טל:

זה החומר שהיה על שולחנו של אלברט, מחיי?

היו"ר אגרנט:

ביום ששי ושבת, ב-5 וב-6 לחודש.

ידין:

זה יהיה מוצג 238.

היו"ר אגרנט:מוצג 238

אתה אומר שאתה היית עסוק בגיוס. הרמט"כל

נבנצאל:

היה עסוק בתדריכים. תדריכים זה לא אותו

דבר כמו מתן פקודות?

זה אותו הדבר.

אלוף י. טל:

אם אני יכול, אני אבהיר את העניין.

אני הבאתי עוד חיק אתי, זה חיק של הקד"מים,

שהיו בשבת. בשעה 11 היה קד"ם עם שר הבטחון. הקד"ם במט"כל היה ב-10.

בשעה 11 היה קד"ם עם שר הבטחון. ובשעה 12 היה קד"ם שלי. כמובן שבכל הקד"מים

האלה משתתפים כולם. אני אגיד את הנקודות העיקריות שהיו בקד"ם. בשעה 10,

בקד"ם למט"כל, אני מסרתי כן: שנאמא (אני מוסר את החיק לכס"ם הרישום)

מחר יהיו עוד שתי חטיבות משורינות ברמת הגולן ושנאנחו מרעננים את תכניות

ההקפה בפיקוד דרום. פיקוד דרום קיבל פקודה לתכנן את תכניות ההקפה.

שנאמא:

ישיבה ס"ח

אלוף י. טל

יש לך מילות הקוד שלכם?

לסקוב:

כן, "צפניה" ו"כן חיל".

אלוף י. טל:

אני דיווחתי שכאשר יגיעו אוגדות 143 ו-162

יהיו לנו בדרום 950 טנקים. הרמט"כל חורה לגייס את כל חטיבות השריון.
ראש אג"ם הודיע שניתן להוביל שתי חטיבות טנקים על מובילי טנקים כל/24 שעות.

זאת אומרת שיש לנו טרנספורט כל 24 שעות

ידין:

לשתי חטיבות?

כן. הרמט"כל הודיע שאין אישור למכה

אלוף י. טל:

איריח מקדימה.

מצדנו?

היו"ר אגרנט:

כן.

אלוף י. טל:

קד"ם שר הבטחון היה ב-11. הרמט"כל דיווח

על כוחות ברמת הגולן ובסיני, מה יש לנו. שר הבטחון קבע שיש לבצע פיטרול
אוויר בלבד. לא לעשות פעילות מלחמתית ביבשה או סיורים, אלא לבצע רק פיטרול
אוויר. הוא אמר שלא בטוח שהאויב אמנם יפעל, כיון שהאויב קיבל הודעה באמצעות
ארה"ב, והאויב יודע בעצם שאנחנו יודעים על הכוונות שלהם. שר הבטחון אמר
שיכול להיות שזה ירחיע אותם. הוא הדגיש שהורה לכדוק טוב את הגנה שארם-אל-שיין
ואח הכוונות בערים הגדולות ובמתקנים החיוניים לספיגת הפצצות, והורה על
עדיפות לטיפול בחיל האוויר הסורי על חשבון החזית המצרית.

ישיבה ס"ח

אלוף י. טל

אח המשפט הזה שבו אמר שר הבטחון פטרולי אויר
בלבד?

ידין:

זו תמצית שהכינה לי מחלקת היסטוריה מהיומנים
ומהסטנוגרמה. רציתי להמליץ שהועדה תיקח את

אלוף י. טל:

הסטנוגרמות. אני מציע שהועדה תדרוש את הסטנוגרמות מכל הקד"מים שהיו.

זה אצל ששר?

נבנצאל:

זה לא אצל שר הבטחון. אלא אצל שר הביטחון. אלא אצל שר הביטחון.
זה קד"מים במט"כל כשאני אומר: קד"ם שר הבטחון,

אלוף י. טל:

זה אומר ששר הבטחון בא למוצב הפיקוד שלנו.

מה, באותה שעה, היה הנימוק של שר הבטחון,

נבנצאל:

לחת עדיפות לפעולה אויריה בגד סוריה?

במידה שתהיה מלחמה... בעצם אני לא יכול לענות

אלוף י. טל:

בשמן. אבל היחה לנו כל הזמן מחשבה שאנחנו צריכים

קודם כל לגמור מהר את הסורים בזמן המלחמה.

בגלל האיום על הישובים.

ידין:

ישיבה ס"ח

אלוף י. טל

הרמט"כל מסר שבלייל ה-6/7 באוקטובר נקיים בלימה.

אלוף י. טל.

ב-7 לאוקטובר נמשיך כבלימה וב-8 ו-9 לאוקטובר

נשתדל לעבור למתקפה. מפקד חיל האויר הודיע שניתן לתקוף החל משעה 15:00

ומחר א' יהיו תנאי מזג אויר לא טובים.

הרמט"כל בקד"ס שלו, בשעה ב-12.

ב-12 היה קד"ס שלך. סגן הרמט"כל יש לנו כבר

לנדוי:

הסטנוגרמה.

נכון.

אלוף י. טל

לכאורה אצלך חל שינוי של אוירה / בשעה 10 ^{בין}

לנדוי:

ל-12. בשעה 10 אתה מדבר על תכניות התקפה.

בשעה 12 אתה רואה את הסכנה כולה ומתדרך את האלופים שישכחו התקפה, עכשיו

יש כבר זכרים יותר דחופים. האם אנירוואה אח זה נכון?

זה נכון. כיון שהבנתי שלא נספיק לרכז כוחות

אלוף י. טל.

והבעיה היא קודם כל לרכז כוחות.

אני משאיר את התיק לפירוטים יותר גדולים,

זה יהיה 239.

היו"ר אגרנט:מוצג 239

אם אפשר, אני רוצה להשאיר את הטבלא של יחסי

אלוף י. טל.

הכוחות וסנקים שאני קראתי מספרים ממנה קודם.

יש גם צילום בכתב יד של יוסן.

אחריכן רשמה אי

ועדת החקירה - 28.1.74

- 71 -

ישיבה ס"ח - בוקר

העד: אלוף י. טל

לפני מ.ט.

א.י.

אלוף טל:

אני מבקש להשאיר לוועדה, מיד כשאגמור להשתמש בזה, יש לי יומן של כל המלחמה ~~זאת~~ ^{השלב} הכלימה עד חאריך ה-15 לחודש של כל היומן המבצעי שאצלי רשום.

ידין:

זה של מח' מבצעים או שלך?

אלוף טל:

לא לא, זה שלי שנעשה על סמך הרישומים של

ראש הלשכה שלי ושל קאש מח' הסטוריה שהיה על ידי רוב הזמן.

אגרנט:

חגיש עכשו מה שיש לך.

ידין:

אלה תקצירים של הקדמים, כשלב הכלימה.

אלוף טל: 4

זה עיקרי הדברים מהקדמים.

יו"ר אגרנט:

זה מוצג 239. מוצג 240 היא טבלת יחסי הכוחות

בסנקים.

אלוף טל:

אני מציע, אם זה נראה לוועדה, שאני אגיד באופן

כללי איך נוהל הקרב ב-6 באוק' ואחר כך אתעכב על כמה דברים קובעים בקרב. כי אם אני אפרט כל שעה זה יקח שבוע.

יו"ר אגרנט:

6 באוק'

אלוף טל:

אנחנו התחלנו לקרוא את הקרב כאמצעים הבאים:

ידיעות מודיסיורניות שהתחילו לזרום שהם קלטו שיחות של האוייב וכן הלאה. כמובן כל הידיעות X של חילות האויר וכו'. האזנו מיד לכל הרשתות של הכוחות של כל החטיבות בשתי החטיבות. ואני אישית עמדתי בקשר טלפוני בהתחלה עם מפקדי האוגדות ואחר כך עם האלופים כשהם הגיעו למפקדו וכמובן הרמטכ"ל היה אחי בקשר כל הזמן. זו הדרך שבה קראנו את הקרב. אופי הלחימה היה עם ערפל קרב מובהק (זה מושג מקצועי) כלאמר אי הודאות כשמחנהל קרב החמונה לא ברורה וכמובן שכאן ערפל הקרב היה גדול מאד. למשל אלברט אמר לי שפרצו אצלו בכל רוחב הגיזרה ושהמלחמה מתנהלת בכל רוחב הגזרה והוא לא יכול

ועדת החקירה - 28.1.74

ישיבה ס"ח - בוקר

העד: אלוף י. טל

א.י.

אלוף טל: בינתיים אפילו לעשות הבחנות של מאמצים

עיקריים מולו, דבר דומה, היזון חוזר כזה קבלתי גם מרמת הגולן כל הזמן ולאט לאט הלכו והתבהרו העניינים. בשעה 2.45 הוריתי, אחרי שדברתי עם הצפון, ועם הדרום, לקצין קשר ראשי להפעיל חסימה אלקטרונית נגד רשתות הקשר של הסנקים הסוריים והחסימה אמנם אצטא הופעלה והיחה אפקטיבית. זה נעשה ואחר כך חזרנו על זה הרבה פעמים בניהול הקרב.

יו"ר אגרנט: נעשה באופן פקטיבי, אתה אמרת?

אלוף טל: כן. ב-14.35 כבר ידענו שהמצרים חצו את

הפעלה ליד האגם המר הגדול. עשינו עבודה רגילה, שוטפת, אני האמתי עם חיל האויר סיוע לצפון, סיוע התקפי בצפון, אפשרות להשמיד את הנ.מ. באיזור פורט סעיד וכן הלאה. שר הבטחון ב-15.10 בא אלי ואני עדכנתי אותו במצב. הוריתי על קיום האפלה החל מהלילה, עוד לפני זה הוריתי להכניס את כל משטר הג"א לפעולה מלא ב-6.30 היה קדם רמטכ"ל. בקדם הרמטכ"ל, בחיק שהגשתי כחוב מה היה, אני מסרתי בקדם הרמטכ"ל שעד לילה 7, 8 באוק' לא היו מספיק כוחות בחזית המצרית (פה כחוב פעולות אבל זה טעות דפוס) הרמטכ"ל הורה שיש להתמקד במאמצים העיקריים בגזרת התעלה אפילו אם יהיה הכרח לעזוב מעוזים.

ידין: לטפל במעוזים.

אלוף טל: צריך לזכור שזו לא סטנוגרמה אוטנטית זה

תמצית שמישהוא כתב. המאמצים העיקריים שלנו, של צה"ל כרגע צריכים להיות מאמצים בגזרת התעלה, למשל שכרגע לא בא בחשבון לדבר על התקפה על פורט סעיד, או פורט סועד, או על תכניות החקפיות צא אף אם יהיה הכרח לעזוב מעוזים. אם הכלימה תצליח ב-7 באוק' ז"א למחרת, יתכן שב-8 באוק' נוכל לבצע מהלך התקפי כמו צפניה או בן חייל או לצלוח את התעלה.

ידין: תסלח לי רגע אחד, טכניקה של העברת פקודות.

אם יש קדם כזה והרמטכ"ל אומר להתמקד במאמצים עיקריים אפילו אם יש הכרח לעזוב מעוזים, איך זה מתורגם לפקודה אופרטיבית לפיקוד.

ועדת החקירה - 28.1.74

ישיבה ס"ח - בוקר

העד: אלוף י. טל

- 73 -

א.י.

אלוף טל: אנשי אגם/מבצעים או ראש מח' מבצעים או הקצינים

שלו או עוזר ראש אג"ם מטלפנים לפיקוד לאג"ם הפיקוד, לאלוף הפיקוד ואומרים לו שהרמטכ"ל הורה כך וכך. זה נרשם ביומן המצעים. בנוסף לזה דברים שהרמטכ"ל מוצא לנחוץ, הוא אישיח מדבר עם ~~האג"ם~~ אלוף הפיקוד. אבל בדרך כלל הוראות ופקודות כאלה באופן שוטף יצאו לא אחרי הקדם אלא הדברים האופרטיביים יצאו מיד.

ידין:

לא, אני מבין, אני כרגע באופן קונקרטי. הנה למשל

פה יש החלטה ב-6 וחצי שאפילו אם יהיה הכרח אז יש לעזוב מעוזים, זה עדיין בשבת יש איזה שהוא מסמך באיזה שהוא מקום, אני מניח שיש, חוץ ממה שהוא אמר שתרגם את ההוראה הזאת בכתב או בטלפון וזה נרשם לאלוף פקוד מסויים, לאלוף פקוד הדרום זה צריך להיות ביומן של ראש מח'/מבצעים?

אלוף טל:

זה צריך להיות כתוב ביומן של מח' המבצעים זה צריך

להיות כתוב ביומן של מפקדת הפיקוד (זה אם היא קבלה) ויכול להיות שזה כתוב גם ביומן של הרמטכ"ל.

ידין:

אני לא התכוונתי לזה, זה שהרמטכ"ל אמר יש לנו

אפילו סטנוגרמה אבל אותי מענין הטרנספורמציה של ההחלטות בקדם במטכ"ל איך הן מגיעות בצורה מנוסחת אל אלוף הפיקוד?

אלוף טל:

קודם כל אמרתי באופן שוטף מיד נותנים פקודה

בטלפון או באלחוט וכן הלאה, ב) אג"ם מבצעים כשהיו החלטות גדולות או החלטות מגוונות אג"ם מבצעים גם הוציא את זה בטלפרינסטר כפקודת מבצע או הוראות מבצעות. השאלה הספיציפית לגבי ההחלטה זאת אם הוחלט לפנות מעוזים, אני לא יודע את החשובה פה במקום.

ידין:

אני מבין אבל חפוש החשובה לזה באופן נורמלי

צריך להיות ביומן של מח' מבצעים קודם כל?

אלוף טל:

מח' מבצעים ובמפקדת הפיקוד בשני המקומות האלה.

ידין

ועדת החקירה - 28.1.74

ישיבה ס"ח - בוקר

האלוף י. טל

א.י.

אלה הם שני המקומות מבחינת נחינת הפקודה

ידין:

וקבלחה.

בריוק.

אלוף טל:

כשהוא חוץ כדי דיון הולך ומוסר את זה

לסקוב:

בסלפון הוא עושה "קלירינג" שנותן א בכחב לרמטכ"ל לראות אם יש איזה... .

או שהוא אומר את מה שהוא הבין ממה שהרמטכ"ל אמר.

לא, הוא אומר את מה שהוא הבין וזה נכתב ביומן

אלוף טל:

המבצעים. אמ

את יומן מה' המבצעים אנו עוד לא קבלנו מכס.

ידין:

אתם עוד לא הגשחם את זה בין המסמכים שהגשחם לנו, שם זה איננו?

לא.

אלוף טל:

אנחנו נבקש את זה. כלאמר יכול להיות מצב

ידין:

בקדם כזה שהרמטכ"ל מדבר 20 30 דקות ואם הוא אטר דרך אגב או לא דרך אגב, צריך

להתמקד על צירים מרכזיים אפילו אם יש הכרח לעזוב מעוזים. יכול להיות מצב שראש

מה' מבצעים יוציא פקודה להתמקד בצירים עיקריים אבל לא יוסיף את הסיפא, לפי הבנת

אפילו אם יש צורך לעזוב מעוזים. המשך השאלה הוא לא יהיה מישהוא או הרמטכ"ל

או שלישי הרמטכ"ל שילך לבדוק אם הנחיות הרמטכ"ל תורגמו או פרטיבית בדיוק לפי

מחשבותיו.

א.י.

אחרי א.כ.

אינני יודע על סידור מוסדי כזה. אני יודע איך זה עובד י. טל:

בפרקטיקה. בפרקטיקה, כל דבר שהוא חשוב - אחת בודק את

הכיצוע שלו, או ראש הלשכה שלך בודק אותו. אינני מכיר את הסידור הזה.

בכלל, יש המון עניינים מבסוג הזה. יש כמה צינורות וכמה

חחליכי פיס-בק, שאוטומטית יודעים מדוע זה לא בסדר.

"פיס-בק" - זה מ ש ו ב . לסקוב:

באוניברסיטה קוראים לזה "היזון חוזר". י. טל:

"משוב" - זה יותר עברי. זה היזון חוזר, אבל "משוב" - לסקוב:

זאת מלה יותר טובה.

אם

הקצינים מתרגמים את המלים תמיד באופן מילולי. ידין:

אני מבין שזה צריך להיות שם, ונחפש את זה שם.

הוא הורה לתכנן את כיבוש מוצב החרמון למחרת, מחדש. י. טל:

מי? הרמטכל? היו"ר:

כן. הוא הורה לתכנן. י. טל:

את מה? היו"ר:

את כיבוש מוצב החרמון למחרת. י. טל:

הוא היה בטוח שזה ב-18.30? לסקוב:

כי לפיקוד עוד לא היה ברור שזה ב-18.30. י. טל:

באיזו שעה היה היה? היו"ר:

ב-12.30. לסקוב:

בערב?

היו"ר:

כן.

י. טל:

איך כתוב באמת בענין מוצב החרמון? איך כתוב בדיוק?

נכנצל:

יש לקחת מחר בחזרה את החרמון.

י. טל:

חרמטכל הורה לחגבר את מרחב שלמה בצנחנים ועדיפות ראשונה

להפעלת חיל האויר ב ירה המצריה, במגמה להשמיד את חיל האויר המצרי ואת הכלים.

"להשמיד את חיל האויר המצרי" ה במרכאות? זה ציטוט?

לסקוב:

לא. זה לא ציטוט. שום דבר שאני אומר עכשיו הוא לא

י. טל:

ציטוט. זאת חמצית. זה כפי שכתוב ברשימות ונכתב מהאחד

לשני.

ועדיפות ראשונה להפעלת חיל האויר בהזיה המצריה?

היו"ר:

כן. שר הבטחון הופיע בכון הזה ואמר שהלילה יהיה לילה

מא י. טל:

קריטי, וצריך לעשות "קלע". "קלע" - זאת השיטה של קליעה

של חיל האויר מרחוק, שבה חיל האויר זורק את הפצצות מרחוק, כי איננו יכול

להגיע למקום הדרוש. זה מה שקוראים "לופט".

הוא אמר כי "הלילה הזה צריך להיות קריטי"? ומה עוד?

היו"ר:

הלילה הזה יהיה לילה קריטי, וצריך לעשות "קלע", ז.א.

י. טל:

להפציץ את חיל האויר בשיטה של הפצצה מרחוק. קוראים לזה

"מנגד". וזאת בגלל הטיליס, שהמטוס לא יכול להגיע מעל להם, והוא מטיל את הפצצו

מרחוק.

"קלע" זה טיליס אויר-קרע?

נכנצל:

לא. זה לא טיליס קרקע-אויר. אבל זה לא טיל. זאת פצצה

י. טל:

המטוס טס באופן אוטומטי (מראה בלדיז כיצד) ומתהפך גבוה מעל לקו האויב ומשחרר את הפצצה, וזאת, מחוץ אינרציה, ממשכה לעוף כמה קילומטרים.

ידין: זה, כמובן, או לא מדוייק?

י. טל: כן. זוהי הבעיה!

כאן עסקנו במשך כל השעות של הבוקר, אחרי הכוון, בחיגבור כוחות, בחיגבור כוחות משניים להבטחת מיתקנים בפיקוד הדרום, כי פחדנו מנחיתות של קומנדו זכו', וחיגבור שדה-תעופה באופיר, ז.א. בשארם-אל-שיין, תחנת-המים ומיתקנים ברפידים = באום-חאשיכה, ברס-סודאר ואבאו-רודס, ואירגנו מערכת מתקנת של קדיאת הקרב המצרי, קביעת התורנות וסידור ההגנה זכו'. בזה עסקנו - בארגון הפיקוד בשליטה ובארגון האבטחת הדרושות על האובייקטים השונים במרחבים השונים.

מעברתי ב-9.40 (ידין: ב-22.40?) כן. העברתי טעות כתיב

ככתב. העברתי את הפיקוד על הערבה ועל חטיבת מרחב 612 תחת פיקוד פיקוד המרכז, לשחרר במגמה לעצמא את הפיקודים דרום וצפון, כדי שיוכלו להתרכז רק בניהול הקרב שלהם. היות ופיקוד מרכז לא היה במלחמה, העברתי את הערבה בלומר את אילת וצפונה ואת הגיזרה של בית-שאן תחת פיקוד פיקוד המרכז, כדי לשחרר את פיקוד הצפון והדרום לניהול הקרבות. המשכתי בחיגבור של כוחות, לא רק של טנקים, אלא גם בפלוגות חי"ר של כל מיני מרחבים בפיקוד הדרום. הוריתי ב-10.25 לאלוף פיקוד הדרום ישירות לא לפנות את האנשים מהמגדלים באבוא-רודס, ממגדלי הנפט. א

ידין: לפנות או לא לפנות?

י. טל: לא לפנות! וזאת בהתאם להתערבותו של שר הכוחות שדיבר אתי

הי"ר: מה לא לפנות?

י. טל: את האנשים שעבדו שם

נבוצל: אלה היו אזרחים או חיילים?

י. טל: אזרחים.

חיו"ר: הורית לפנוח?

י. טל: לא לפנוח! זהנה דוגמא לכך איך דבר שהיה חשש שתהיה - אי-

הבנה, איך אני נגשתי. בנוסף לזה, הצלחתי להשיג קשר עם סגן מפקד שדה הנפט באבו/רודס, וגם לו אמרתי מה הפקודה שהפיקוד קיבל. כי בודאי חששתי שמא אלוף הפיקוד, בתוך הלחץ של הקרב, לא ימהר לעשות את זה, ואז בינתיים יפוננו האנשים ונצטרך למצוא אותם אחר כך.

לנדוי: אחת הגשת באחת הישיבות הקודמות את המיסמך הזה (מראה אותו

שכתוב עליו: 178. כתוב על השער: "מטכל אג"ם מיבצעים.

מהלכי המלחמה. עותק מספר טיוטה". מה זה? תזכיר לי, בבקשה.

י. טל: ענין הטיוטה או כל המיסמך?

לנדוי: כל ענין המיסמך. האם זה היזמן של אג"ם מיבצעים או איזו

תרכובת?

י. טל: זה חומר שרוכז בשביל הועדה.

לנדוי: אז מדוע השער הזה, השני, שעליו כתוב "אג"ם מיבצעים"?

י. טל: כן, זה של מחלקת המיבצעים, וזאת טיוטה. כי זה נעשה בתופזון, ואין על זה עוד גושפנקא. אבל זה בשביל הועדה.

לנדוי: ממה זה מורכב?

י. טל: אג"ם מיבצעים, בשביל לעשות סינטיזה מכל המקורות ולארגן את ההומר - בצוקה שאפשר

היה להשתמש בו.

היה להשתמש בו.

לנדוי: הדברים שאחה מוסר פה, צריכים להופיע בזה?

י. טל: לא בטוח. בעצם, אני חושב שכן. למשל, על אבו-רוודס. זה נמצא כאן.

לנדוי: אני אומר את זה פשוט, כי זה יכול להקל.

ירין דיברו בקשר ל-22 ו-25.

י. טל: (לשלישו) תראה את ה-22 באוקטובר.

לא התכוונתי לפרט את הדברים האלה. התכוונתי לעבור לכמה דברים אמאגא דומים. הנה, ב-22 כתוב: "לא לוף בר-און". לא לפנות אנשים מהמגדלינו באבו-רוודס. הוראת הרמטכל וסגן-אלוף. ההוראות של הרמטכל ושלי מופיעו פה יחד. אבל פה כתוב שאני הודעתי על כך. זאת סינטיזה מכל המקורות.

אולי זאת שאלה רגישה, ואני בכל זאת אזכיר אותה. פה כתוב שאני דיברתי ב-10.47 עם המזכיר הצבאי של שר הבטחון - עם יהושע רביב - וביקשתי ממנו להציע לשר הבטחון לשקול את שאלת החלואות לשמשפחות החללים. הצעתי ל א למסור בעת המלחמה את ההודעות. כנראה, שעשיתי זאת על סמך זה שמישהו אמר לי למסור הודעות כאלו. אינני יודע למה. בכל אופן, אני פניתי והצעתי שלא יעשה את זאת.

היר"ר: אתה מתכוון להודעות למשפחות של החללים?

י. טל: כן. של חללי המלחמה.

ב-11 ורבע, למשל, אני דיברתי בסלפון עם אריק שרון וקיבלת ממנו דו"ח מיבצע על האוגדה שלו. ב-23.40 הוריתי לחיל-פאזיר להמשיך באקלע", ז.א. בהפצות. זה, כנראה, בגלל לחץ בחזית, ועל הססה חלק מהיחידה/169 בהליקופטרים בפיקוד דרום כדי לחגור בה בלונה/נגד קומנדו וכו'. וזה חלק מהיחידה הזאת; וחלק אחר עם ג'יפים כולל תול"רים - למרחב שלמה, וכמו כן שלחתי למרחב שלמה את הכוח האנפטיבי שלנו, שנקרא "דב לבן". כל הדברים האלה נמסרו בחצות, במסגרת ההפתחות של הקרב.

(אחריו: ר.ב.)

לפני כן רשם א.כ.

- 91 -

ועדת החקירה - 28.1.74

ד.ב.א

ישיבה ס"ח (בקר)

הערך: אלוף י. טל

י. טל:

לגבי ה-6 בחודש, אלה הדברים העיקריים, חוץ

מעצם פתיחת המלחמה והאופן שבו נפתחה, פה לא היו

דבר דרמטיים. פה היה ערפל קרב, קריאת קרב והתארגנות והערכות עם תגבורות וההערכות.

אם מותר לי להצע המפק. ביומנים כתובים כל הדברים

השוטפים, אני חשבתי, אני גם כן חיפשתי מה בקרב הבלימה צריך להראים. ודפדפתי ביומנים.

אני חשבתי, ככך ב-8 באוקטובר היה כפיקוד הצפון משבר מסויים, היה מצב קריטי.

ב-9 לאוקטובר היה אולי המשבר הכי גדול במלחמה ברמת הפיקוד העליון, כאשר שר הבטחון...

ב 9 ברוקטובר או ב 8 באוקטובר?

י. ידין:

היתה גיזרה אחת, לכרות שהם עברו להתקפה נגד

היו"ר אגרנט:

בגזרה הצפונית היה מצב קריטי.

אם כך המשבר היה ב-9 לחודש?

י. ידין:

אני מבין שהם עברו להתקפת נגד. אחת מדבר על הצפון?

היו"ר אגרנט:

כן. אלה הנקודות שרציתי לדבר עליהם, שהם נקודות עקרוניות

י. טל:

של משבר במלחמה ושל קבלת החלטות אסטרטגיות

בשלב הבלימה, אחרת אני יכול להקריא את כל היומן וזה לא יתן שום דבר.

לי יש כמה שאלות על אותה תקופה שהוא דבר עד-עכשיו.

ח. לסקוב:

אני הייתי רוצה בתוך המשברים האלה, אני לא זוכר, אם אתו

י. ידין:

אומר לי 9, אני מקבל.

אגיד לך את האמת המפקד, גם אני דברתי כל הזמן על ה-8.

י. טל:

והם באו עם ניירות ומשכנעים אותי שזה ה-9. אולי

תניירות שלהם לא בסדר.

י. ידין:

ב 9 לחודש היה כבר המצב, בצפון, יחסית טוב. לפי דעתי

המשבר הזה היה, או כיום שני בבקר, או אפילו כיום ראשון

אחה"צ.

לא זה בטוח שלא.

י. טל:

אז כיום שני.

י. ידין:

ר.ב.א.

- 92 - 180 -

ועדת החקירה - 28.1.74

ישיבה ס"ח(בקר)

העד: אלוף י. טל

זה היה מאד מאד מוקדם בבקר, כאשר שר הבטחון ובגדי הופיעו.

י. טל:

אני הייתי שם, אבל אני תמיד חשבתי שזה היה ביום שני.

י. ידין:

אני הייתי מעוניין גם שידבר על, מה קרה ביום ראשון

בערב, בסיכומים לקראת הפעולה של יום שני בבקר, באופן מיוחד בפיקוד הדרום

בקשר עם התקפת הנגד.

אנחנו ברגע זה נפסיק, ובחדש את הישיבה ב-3.30 אחה"צ.

היו"ר אגרנט:ה פ ס ק ה

ד.ב.א.

- 1 -

ועדה החקירה - 28.1.74

ישיבה ס"ט (אחה"צ)

הער: אלוף י. טל

אתה אמרת - שבשבת בבקר, אתה בכלל לא היית מעורב
בפקודות שנתנו לפיקודים. א.מ.ש.

י. ידין:

אני לא זוכר.

י. טל:

אנחנו הספקנו בהפסקה לעבור ר/א לסקוב ואני בתיק

י. ידין:

של אלברט ז"ל. שם יש דבר אחד, אני לא נכנס לדבר כרגע מבחינו

הפרטים, יש שם טזסים שהוא הכין לקבוצת הפקודות שלו לשבת בבקר למפקדי

האוגדות. שם כתוב במפורש, ז"א לא כחוב עם תוספת - "שובח-יונים" קטן, גמר 17.00.

כלומר, אנחנו עוד נחקור את זה עליו אבל ברור שהוא הבין, או קבל למעשה,

פקודה "שובח יונים קטן". והיה אם מונח "שובח יונים קטן" לא קיים בטרמינולוגיה

של המטכ"ל, ולמעשה שמענו מאלוף הפיקוד, שלמעשה גם לא מוכר באלו הפיקוד שכזה, אלא

יש רק "שובח יונים", פירוש שהוא קבל פקודה כזו שבטרמינולוגיה שלו משמעותה היחה,

"שובח יונים קטן" שפירושו, אי-הפעלת החטיבה השניה והכנסתה לקו. לך לא ידוע

מידעה אישית, ראשונה, שום דבר בנושא הזה?

שום דבר.

י. טל:

מהרשימות של אלברט לא נמצא איזה טופס שיחות טלפונים

ח. לסקוב:

של שיחות שהוא ניהל ב-5,6 לספטמבר?

יש יומנים מבצעיים.

י. טל:

זה יש לנו.

י. ידין:

אבל כאילו שיחות שהוא ניהל שלא שמישהו היה.

ח. לסקוב:

אני לא ראיחתי נייר כזה (פונה לר"ש) אתה ראיחתי?

י. טל:

(ראש לשכה: לא).

עכשיו, בקשר לתקופה הזו שאלוף טל דבר, כמה שאלות

ח. לסקוב:

קצרות.

בפיקוד צפון לא זוכרים את ההוראות שנתת בקשר לאילתור

הגיוס על מנת לזרז אותו, והם עשו במקומם סידורים מקומיים שלהם. זה הוראות

שנתת בעל-פה? זה הוראות שיצאו בכתב, זה הלך בצינור של אג"ס מבצעים לאג"ס

ר.ב.א.

ועדת החקירה - 28.1.74

ישיבה ס"ט (אחה"צ)

העד: אלוף י. טל

ח. לסקוב:

בפיקוד, איך זה הלך?

י. טל:

ח. לסקוב:

אצף מאגף מבצעים לאג"ס בפיקוד.

ז"א, זה צריך להיות אצל קצין האג"ס, כי האלוף אומר -

שתוא לא מכיר את זה. טנק שנניח הצידוד שלו לא עובד,

הוא טנק שמיש מבחינת הגיוס שאתה זתח או שאי-אפשר לצוד את הצריח ע"מ כוח,

הטנק הוא בכל זאת שמיש?

מתפיסה מכניח?

י. טל:

כן מבחינה מכניח הוא שמיש?

ח. לסקוב:

לדעתי שמיש, אם כי לא במטה הכללי לא נכנסנו לדברים האלה.

י. טל:

אלוף פיקוד יכול לקבוע אם הוא שמיש או לא שמיש?

ח. לסקוב:

בהחלט.

י. טל:

מה שמיש?

היו"ר אגרנט:

אם טנק שהצידוד מכניח ולא על ידי כוח.

ח. לסקוב:

שאלה שניה - היו כמה בעיות לסמוך התקופה של יום-כיפור,

יחידות שהן רב-חיליות רב-עוצבתיות, נניח שהמטה הכללי מטפל בחקציב שלהן

והפיקוד צריך לעסוק בהבטחה שלהן. היו קשיים כמנוניים, מי יהיה המפקד, ואיזה

טיפוס מפקד יהיה, האם נושא כזה הגיע אליך?

לא.

י. טל:

לא הגיע אליך. היו בעיוס ב-102 במסעדה ובאבו-רודס,

ח. לסקוב:

שם היו כל מיני בעיות של פיקוד, זה לא הגיע אליך?

לא.

י. טל:

נקודה אחרונה. אתה אמרת כאן, שבקדם שר בסחון, או

ח. לסקוב:

קדם רמטכ"ל, אמר שר-הבטחון, שנשיטת רק פטרול

א או שהרמטכ"ל הודיע - שהתקפה מנע של חיל-האוויר לא בוצעה.

ד.ב.א.

- 3 -

ועדת החקירה - 28.1.74

ישיבה ס"ט (אחה"צ)

הער' אלוף י. טל

לא אושרה.

י. טל:

לא אושרה. אבל אני רוצה להביין. א) אם זה נכון

ח. לסקוב:

התבנית היתה - שחיל-האוויר צריך לחסל את הטילים.

אח הגורות הנ.מ. והטילים שנמצאים בצפון וכדרום. איך פתאום צצה ההצעה, במקום

זה לעשות התקפת מנע ואחר כך אם להמשיך אצ באותה תורת תפיסה, או תורת לחימה

שהיחה, איך פתאום נכנס חיל-אוויר רק פטרול, חיל-אוויר שיפעיל נגד הטילים

נניח משעה השין או באיזה צורה שהיא?

נדמה לי ששר הבטחון אמר על הפטרול, לפני הצהריים

י. טל:

ב-11 ז"א, עוד לא היחה מלחמה. ז"א, הוא פשוט אישר

פטרול באוויר למקרה שהם יחדרו. שמטוסים יחדרו.

והאם חיל-אוויר קבל אז פקודה - שיהיה מוכן לחקיפה

ח. לסקוב:

"אול אווט" של החגורות הנ.מ.?

עד כמה שאני זוכר, חיל-האוויר קבל בהתחלה את הכוננות

י. טל:

למכה מונעת.

למה לא התקפה על הטילים?

ח. לסקוב:

כי עד כמה שאני יודע, חיל-אוויר לא יכול בנת אחת

י. טל:

לעשות אח שני הדברים.

פגז-לסקוב:

באיזה מישור זה נעשה.

ח. לסקוב:

אני אומר דברים שאני לא אחראי להם, אני רק זוכר.

י. טל:

שהרמטכ"ל המליץ, או ביקש אישור למכת מנע, הוא מראש נתן

פקודה התראה לחיל-האוויר, להינתן בכוננות למכת מנע. ועד כמה שאני יודע, ההערכות

של חיל-האוויר מבחינת חימוש, סוג מטוס למכת מנע, לא כמו למכה על טילים.

אני חושב שחיל-אוויר לא היה במצב של ~~מטוסים~~ חימוש למכת מנע כאשר פרצה

המלחמה.

לא הוא החליף את החימוש להגנה אווירית וסיוע לכוחות

ח. לסקוב:

ח. לסקוב:

יבשה. לפי מה שמפקד החיל אמר.

:אני מתאר לי שהוא צדק, אם כי הגנה אוירית זה המירג'ים

י. טל:

היו מיועדים להגנה אוירית, אבל הוא בטח צדק.

כלומר, מה שאני רוצה להבין - התכנית ביום הראשון - ביום

ח. צסקוב:

השבת, הכוח הסדיר שנקרא חיל-האוויר, לא מופעל לאותה המשימה

שהייתה צריכה להמשך יום או יומיים בשביל לנטרל את חגורות הנ"מ של שפי הכוחות?

עד כמה שזכור לך אני אשאל עוד את האחרים בנקודה.

התקפה יזומה על מערכי טילים נדמה לי שנעשתה רק למחרת

י. טל:

ב-8 לחודש.

או. קיי אלה השאלות שרציחי לשאול.

ח. לסקוב:

התקפת מנע הייתה צריכה להיות על שדות התעופה?

לנדאו:

התקפת מנע ביחוד על שדות תעופה, אבל אני מניח שדות-תעופה,

י. טל:

ואני מניח שגם טילים.

ורכוזי טנקים גם כן?

י. ירדין:

אני לא חושב. אני חושב שבעיקר היה היעדים זה השמדת

י. טל:

חיל-אוויר. בהתקפת מנע ביחוד מדובר על השמדת חיל-האוויר

ואולי גם תשתית אסטרטגית שנוגעת לשם.

מנע חל על שדות-תעופה, על טילים חל רק התקפת פתע, אין

נבנצל:

פה למנוע. התקפת מנע, אתה מונע את האויב מלהתקיף אותך.

החך המחשבה שלנו הוא היה כזה תמיד, שעל טילים אין הצדקה

י. טל:

לתקוף טילים במטוסים אם לא צדיכים לנצל את ההתקפה.

מכיוון שרק כדי להשמיד את הטילים, לא מוצדק להתקיף, כי אחוז האבידות הוא גבוה

מאד. לכן, חקיפת טילים תמיד קשור עם משימה אופרטיבית ולא רק בתור מכה.

עכשיו, אחה רציח לעבור על הארועים הכולטים.

היו"ר אגרנט:

ב-8 לאוקטובר בבקר.

י. טל:

ה-8 זה יום ב'?

י. ידין:

כן. היה לגבי פיקוד הצפון היה ברור שהמצב לא טוב.

י. טל:

והיו איזה דבורים אם לשלוח אותי לשם, בשביל להיות

ע"א אלוף הפיקוד. נאמר - שאני אחנון. בינתיים הודיעו לי - שתיים בר-לב נוסע לשם,

ואני אולי זה היה ב-7? - כן זה היה ב-7, אבל ב-8 בבקר הרמטכ"ל בכל זאת

שלה גם אותי לשם. כאשר אני באתי לשם..

אתה נשלחת לשם ב-7 לחודש?

היו"ר אגרנט:

ב-8 לחודש. ב-7 חיים בר-לב כפי הנראה נשלח.

י. טל:

אני באתי לחפ"ק של הפיקוד ופגשתי את חיים.

מתי בבקר?

י. ידין:

בבקר. אני יצאתי מח"א במטוס, בהליקופטר ב-7.5

י. טל:

וראיתי על המפה, מפת המבצעים איך האלוף מנהל את הקרב.

רגע, אתה פגשת את האלוף ואת חיים בר-לב?

י. ידין:

ואת בר-לב כן. וראיתי לפי הסימונים על המפה, שכוחותינו

י. טל:

בהתקדמות. אמנם האויב נמצא ברמת-הגולן אבל נהדף.

כלומר, המצב הוא, שאנחנו מתקדמים והאויב גלחץ אחורה. לא היה ברור לי כל כך

הקשר שבין המפה ובין מה ששמעתי ברדיו, כאשר האזנתי מפעם לפעם. בקשתי שיתנו

לי קצין קשר ויסדרו לי איזה שנה עם ולחץ ומכשירי קשר וקצין מודיעין.

והתחלתי לעקוב אחרי רשתות הפיקוד של החטיבות השונות. התחלתי מדרום לצפון.

קודם כל אוגדה 146. התפלאתי לראות, שכל כך מוקדם, היא רק נכנסה לקרב, כבר

מעבירים חטיבה דרך חטיבה. ז"א החטיבה שהובילה כבר מחליפים אותה. אבל תוך

כדי השיחה ברשתות שם התבררה לי התמונה. אני גם עמדתי להתערב, ניסיתי להתערב

ברשת כאשר ראיתי ששני גדודי סנקים עוד מעט יפתחו אחד על השני באש, ולא כ"כ

ר.ב.א.

- 6 -

ועדה החקירה - 28.1.74

ישיבה ס"ט (אחה"צ)

העד: אלוף י. טל

י. טל:

ברור להם, למגד"ים איפה האויב ואיפה כוחותינו,

אבל בסך הכל הקרב החנהל בסדר, והאוגדה החקדמה. משם

עברתי לגיזרה המרכזית, ובגיזרה המרכזית...

היו"ר אגרנט: איפה זה היה בצפון?

י. טל: בפיקוד הצפון.

ח. לסקוב: ב-210?

י. טל: לא, האוגדה המרכזית 146. המרכזית היא של דן לנת,

ושם התברר לי כאשר האזנתי לרשת חטיבתית של "אור לי אור",

הוא היה אז תחת פיקודו של רפול באותו יום, כי רפול היה מפקד האוגדה באותו יום

ח. לסקוב: הוא שמע את השיחה?

י. טל: השיחות ברשת של החטיבה הזאת, כאשר הקשבתי, ב"אור לי

אור" נדהמתי לראות, שבעצם הסורים נמצאים מערבה בסידני ע

ז"א, לא רחוק מכביש קונטרה ובנות-יעקב, ולא רחוק מהירדן, זה היה מצב אחר

מהמצב שהפיקוד ידע ועל פיו ניהל את הקרב. אני בערך שעה עקבתי אחרי הקרב הזה,

וראיתי שזה מצב מסוכן מאד. בעצם חטיבה סורית, שחדרה עמוק מאד אלפנו, החקשרתי

עם המח"ט באלחוט, וכנסתי לרשת שלו, ברמזים הסברתי לו מי מדבר. ובקשתי דו"ח

על המצב. התברר לי, שאני הבנתי נכון את המצב ושהמאמץ הסורי הזה הוא עמוק מאד

בחוץ השטח, ובעצם, הצלחה אחת נוספת, והוא מגיע לירדן.

ח. לסקוב: עד כדי העומק הזה?

י. טל: זה היה כמעט מול בית-המכס העליון.

לנדאו: ק"מ מביח-המכס?

י. טל: לא, לא. אני לא זוכר כמה, אני אומר כמעט.

י. ידין: אלוף חופי אמר שזה היה - אף פעם לא פחות מ-2ק"מ.

י. טל: זה יכול להיות. על כל פנים, מערכה מסידני עלי.

אני שאלתי אותו: מה הוא הולך לעשות, את המח"ט, היו

ד.ב.א.

- 7 - 10 -

ועדה ההקירה - 28.1.74

ישימה ס"ט (אחה"צ)

הערד: אלוף י. טל

י. טל:

לו בערך 20 טנקים, קצת יותר או פחות. הוא הסביר לי - שזה הולך קשה מאד, וכמעט שאין לו טנקים. הוא אמר לי - שהוא חושב לרחק בעצמו עם חצי מהכוח שלו את האויב מכיוון הכביש. לעמוד עם הטנקים שלו בשטח, פחו או יותר מקביל לכביש ואת החצי השני הוא שולח מערבה, במגמה שהם אחר כך יפנו שמאלה ויהיצבו מול הטנקים הסורים.

המשך דבריו רשמה א.ש.

י. טל:

כלומר, שהוא יהיה בשני האגפים של הסורים.

התמרון הזה נראה לי מאוד. עודדתי אותו להמשיך ככה

והסברתי לו שבעצם הכל חלוי בו עכשיו. ואז הלכתי לחיים בר-לב וסיפרתי לו

על המצב הזה. אמרתי לחיים שאני מבקש שהוא יעדכן את אלוף הפיקוד, שיסביר

לאלוף הפיקוד את המצב. חיים אמר לא, אני מציע שאחה חסביר, אתה סגן הרמטכ"ל.

אמרתי לו בסדר, אבל אתה רב-אלוף, תגיד לו אתה. בקיצור, הוא הפציר בי שאני

אעדכן את האלוף ואני עדכנתי אותו. הוא עדכן אצלו את הנתונים על המפה,

והקרב הזה נמשך עד הערב. ובאמת אורי רום מפקד החטיבה הזה הצליח לעצור שם

את הסורים וגם להשמיד את החטיבה. אחרי המלחמה אמר לי רפול, שהוא היה המפקד הלא-

רפול אמר לי - שהוא שמע את כל השיחה ועקב אחרי הדברים. אני מספר את זה כי

זה גם ממחיש יותר וגם מראה שהמצב היה באמת קיטי בצפון ב-8 בחודש, אם כי כבר בעצם

הפיקוד עסק בעיקרו במכת נגד נגד הכוחות ערמת-הגולן. אבל לפחות המאמץ הזה

היה מאמץ מסוכן שהצליח. במשך הזמן ששהיתי בפיקוד הפעלנו הרבה לוחמה אלקטרונית

לפי בקשות של אלוף הפיקוד מאננו. אני צלצלתי למצפ"ע כל פעם, לראש המודיעין

התייעצתי אתו, עם אלוף זעירא והפעלנו הרבה מאוד פעמים לוחמה אלקטרונית תוך

כדי הקרב ובהקשר למהלכים של הקרב כפי שהיה צריך.

ידין:

מה זאת אומרת, הטעיה?

י. טל:

לא, חסימה. אבל החסימה היחה כי אנחנו

האזנו להם. לפי זה קראנו את הגרף שלהם. כך ששיאמו

ש אלי זעירא מחי ישתלם לנו לשבש להם את הפיקוד והשליטה ולהפסיד אינפורמציה אחרו

ובאופן די מתואם אלוף הפיקוד אמר לקמה המשאלות שלו ואני תיאמתי עם זעירא והפעלתי

את זה מהחפ"ק ובמשך כל היום זה עזר לשבש לסורים.

לנדוי:

אני עוד לא מבין את התמונה - אתה היית בחפ"ק

של הפיקוד על הר בנען. מדוע אלוף הפיקוד היה זקוק

להסבר מצידך או מצד רב-אלוף בר-לב על הנעשה? הלא הוא מנהל את הקרב?

י. טל: כן. אבל אלוף פיקוד מנהל הרבה מאוד כוחות. אז הוא

נמצא בקשר עם מפקדי האוגדות. והוא יודע מה שמפקדי

האוגדות אומרים, מה שאני עשיתי אני האזנתי לרשתות בנפרד של מפקדי גדודים

ומפקדי חטיבות כך שכאילו אני ממקור ראשון ראיתי מה קורה וזה לא הגיע אלי

בטלפון שבור.

לסקוב: האלוף לא האזין לרשתות החטיביות?

י. טל: האלוף אישית לא לכול, אלא רק במאמץ עיקרי.

אלא שכשעבודת המטה מאה אחוז בסוד, יש מי

שנמקרה צריך להאזין גם לרשתות של חטיבות ושל גדודים ולדווח למפקד שהנה הוא

שומע שלחטיבה זו קורה כך וכך. בשלב זה לא עשו את זה.

לנדוי: אבל האם פריצה כזאת מסוכנת זה תא צריך להגיע

קודם כל לידיעת מפקד האוגדה?

י. טל: כן.

לנדוי: וממנו לאלוף הפיקוד?

י. טל: כן. מפקד האוגדה ניהל את הקרב כנראה והוא הניח גם

כנראה שיודעים על זה למעלה. יותר מזה, יכול להי

שהוא דיווח ודיברו אתו ושחכו או לא סימנו נכון עקמהפנים. ניהול קרב

זה לא עניין שיטתי או מתודי זה עניין אינטואיטיבי הרבה מאוד.

לנדוי: אבל משה כעצם יוצא שטוב שיהיה מישהו שכמה

בצורה קצת חורגת מאזין לקשר?

י. טל: כודאי. הנה במטה הכללי למשל, אני הסברתי קודם,

הדבר הראשון ששינו אחרי שעה שהמלחמה התחילה,

ארגנתי את ההאזנות לכל החטיבות ולכל הגדודים. אני יכול לתת דוגמא, נדמה לי

שזה היה ביום הראשון של המלחמה, הגיעה אלינו ידיעה בצינורות הפיקוד שחטיבת

סנקים מצריח הגיעה כמעט עד למעבר הגידי, ושהחטיבה של דן שומרון, חטיבה 401 הושמדה. וכמוכן שהיינו מודאגים מאוד. שר הבטחון. אמר לי, אולי אתה יכול לבדוק מה זה. ואני נכנסתי לרשת של המח"ט ושמעתי אותו בשלווה פילוסופית נותן פקודות, ושמעתי את המג"דים שלו מספרים לו שהם משמידים את האויב, והתברר שהוא השמיד חטיבה של אויב, לא של סנקים אלא חטיבה אמפיבית של נגמ"שים ו-פי.טי. 77 ולמעשה הוא הגיע באותו לילה למעוזם. כלומר על ידי האזנות לדרגים יותר נמוכים הרבה פעמים יודעים מה נשמע. ואין קרב שהמפקד יודע בו הכל, אין דבר כזה, רק אחרי הקרב.

האם ההאזנות האלה זה נוהל קבוע של צה"ל?

ידין:

זה ממש חלק מהתורה של צה"ל.

י. טל:

אני חוזר לשאלה של השופט לנדוי, איך בכל זאת הפיקוד בדרום למשל לא ידע מהאזנות ששוממון משמיד

ידין:

אתהזירה ולא משמידים אותו? ואיך האלוף חופי לא ידע שהגיעו לסינידאנה?

בדרום אני יכול לנחש, שאם אני צודק, וזה היה עם דן שומרון ביום הראשון, בשבת, בכלל הפיק הפיי לא היה באום-חשיבה. האלוף לא היה, האלוף הגיע לשם כלילה. כלומר, אני מעריך שמערכת הפיקוד והשליטה המלאה בפיקוד דרום החייצבה רק בשבת כלילה. אני אומר את כל זה בערבון מוגבל, אבל לפי הידיעה שלי, אלוף הפיקוד קודם כל שלט מכאר-שבע, כי הוא לא בא מהמטכ"ל. ורק נדמה לי כלילה הוא יצא עם הלוקופטר לאום-חשיבה. היו התקפות קומנדו, וחסימות וכל הדברים האלה. נדמה לי שבפיקוד דרום העניין מסתדר רק כלילה. כשאני הייתי באום-חשיבה, בהמשך המלחמה כמה פעמים, זה עבר יוצא מהכלל. אני ראיתי בפירוש את כל המערכת הזו פועלת יפה. של האזנה לכל רשתות החטיבות ולכל הגזרות. אבל אני מניח שביום הראשון זה עוד לא פעל.

בצפון אתה אומר זה כבר היה יום א', אתה חושב

ידין:

שפשוט לא היו מאורגנים? או מה?

ועדת החקירה - 28,1.74
 ישיבה סט - אחה"צ
 העד: אלוף י. טל

- 14 -

או.

ה-8 לחודש זה יום ב'. החפ"ק של פיקוד צפון לא

החפ"ק = י. טל:

היה ביסודו כך מאורגן. זה אולם גדול, היו

שם המוני אנשים, ואני לא בדקתי ולא שמתי לב, לכן אני לא יכול לענות על השאלה

האם הייתה מערכת כזו של האזנות בצפון או לא. אני לא שמתי לב. בדרוסיצא לי

להשתמש במערכת אז ראיתי.

אלוף הפיקוד אמר שהוא האזין לרשתות, כך שהוא

לסקוב:

היה צריך לדעת מה קורה שם.

אני לא אומר שהוא לא האזין. אני אומר שכמקרה

י. טל:

הספציפי הזה של אורי רוס החברר לי שהטנקים

הסוריים חדרו כך.

בנוהלים הקבועים של צה"ל ההאזנה הזו

ידין:

היא צריכה להעשות גם בחפ"ק וגם במפקדה העיקרית,

או רק במקום אחד או בשניהם ביחד?

מבחינת ניהול הקרב בעיקרית חובה שתהיה.

י. טל:

המפקדה העיקרית חביבה לקשור את הקצוות ולתאם.

בחפ"ק, בייחוד בקרבות ניידים ומשוריינים, בחפ"ק לא פמיד ניתן להאזין לכל

כרשתות ועושים את זה סלקטיבית לפי מאמץ עיקרי, לפי מקום של משבר.

יכול להיות שבמפקדה העיקרית של אלוף הפיקוד,

ידין:

נאמר בנצרת, האזינו אבל לא היה לזה שום השפעה?

יכול להיות שהאזינו. מה שאני יודע כודאות שעל

י. טל:

המפה שלו חמונת הקרב בגזרה הזו הייתה שונה.

ב-9 לאוקטובר בכוקר, ממש מוקדם מאוד בכוקר, אני חושב שזה היה עם שחר, בארבע

וחצי בכוקר, יום ג', בא שר הכטחון אני חושב עם גנדי שהיה עוזר הרמטכ"ל,

הם בינסו את הרמטכ"ל ועוד כמה קצינים, אני לא הייתי בתחילת הפגישה, ואני מכין שהם באו עם רשמים קשים מאוד על המצב בדרום ובמזרח. היתה להם התרשמות קשה מאוד על המצב בשתי הגזרות. והיתה התייעצות, שר הבטחון הטיל לבדוק כמה דברים וגם נתן כמה הנחיות.

אם לא שותפת בהתייעצות?

לסקוב:

לא. קראו לי, וכשהגעתי בדיוק הוא גמר והוא הלך.

י. טל:

ואז חזרו קראו למפקד חיל האויר ולעוד אנשים שלא

היו, הרמטכ"ל קרא לפורום מסודר, פורום שלו, נמסרה בדיוק אינפורמציה מה אמר שר הבטחון והתחיל על זה דיון אצלנו. ראשי הפרקים היו שהמצב חמור בדרום, שהמצב חמור בצפון, גנדי אפילו אמר שהנה מצב דן לנר אמר שהכל אבוד. הרמטכ"ל אמר ששר הבטחון לא טועה הרכה לגבי המצב כפי שהוא תאר. הרמטכ"ל אמר שהיתה לנו המונה אופטימיזם מדי על היזם הקודם, כי לפי הדיווחים ולפי המצב חשבו בעצם שמכות הנגד בדרום וכצפון באמת הן מכות נגד מכריעות, ונוצר רושם שהולך מצויין. אני חושב שאז ג'הודיעו אה-אח ברדיו הודעות אופטימיות על אותם המהלכים ואחר-כך הסתבר שבעצם הפסדנו הרכה מאוד טנקים. אני לא זוכר כרגע כמה, אבל יום שני היה יום לא טוב, והרושם היה שכאילו ה-8 לחודש היה יום טוב. אן הרמטכ"ל אמר שהמצב באמת רע, ואנחנו פשוט קיכלנו דיווחים אופטימיים מדי, והכוחות היו אופטימיים מדי, למעשה המצב חמור ואנו נלחמים על עצם הקיום. זו היתה אוירת משבר חמורה מאוד.

אתחמתאר מה קרה מזמן שהרמטכ"ל כינס את האנשים

ידין:

שלו, לא מה שהיה בפגישה עם שר הבטחון?

לא. אני אומר כשאנחנו נכנסנו הרמטכ"ל ביקש

י. טל:

אני לא זוכר ממיך או מראש המשכה שלו או

מגנדי שרשמו את הדברים לחזור על כל מה שהיה עם שר הבטחון כדי שיהיה לכולנו

בסיס אחד.

ועדת החקיקה - 28.1.74
 ישיבה סט - אחה"צ
 העד: אלוף י. טל

זה היה במטכ"ל?

אגרנט:

כן, במצפ"ע. ההצעות האופרטיביות היו אלה:

י. טל:

לא נסוגים ברמת גולן בשום אופן. אם יש הכרח

נסוגים בסניי במגמה לא לשחוק את הכוחות ומכינים קו אלטרנטיבי בערך בקו של

שארם-א-שייך-סנטה-קטרינה - אילת ואל-עריש.

סנטה-קטרינה-אילת-אל-עריש?

ידין:

קו שארם-סנטה קטרינה - אילת-אל-עריש.

י. טל:

לא מתכננים שום התקפות כדי לא לשחוק את הכוח.

וש הבטחון גם מנה את אלופי הצבא ונקב בשמות של האלופים שצריכים לשקול אם

לא צריכים להחליף אותם.

אחרי כן תכ.

21.

ח.כ.

הער - אלוף י.טל

מה זה מנה? מנה ב-ה?

יריין:אלוף י.טל: מנה ב-ה. מנה בשמותיהם. אלה אלה שהם בסדר ואת אלה שזולהחליפם. על-כך לא דנו בפגישה עם הרמטכ"ל. זה נמסר כאופורמצייה,

והבנתי שזה נושא למחשבה ולא הוראה לכצוע. דובר על גיוס יהדות העולם, טייסים וטנקיסטים, כי ההנחה הייתה שאם מצבנו כל-כך רע, וזוהי מלחמת קיום, לא תהיה הפסקת-אש, כי מצרים וסוריה לא תקבלנה הפסקת-אש, והמלחמה תהיה ממושכת, דובר על גיוס יהדות העולם - טייסים, טנקיסטים וכך הלאה. שר הבטחון אמר שהמוראל של העם עלול להחרס כאשר יתברר המצב לאשורו. יש להרתיע את חוסיין כך שירדן לא תכנס למלחמה, יש לפייס מכווגרים וצעירים שמחת לגיל גיוס, הרמטכ"ל התבטא שהמצב חמור ביותר, כי דווחי הכוחות לא היו מדוייקים, ואנו במצב של מלחמת קיום עד סוף. ערכנו דיון קצר והחלטנו שבשום נמשיך בהגנה בדפנסיבה, ואילו בצפון נלך לאופנסיבה.

חסר לי כאן המעבר. מקודם אמרתי כי לא מתקיימים בשום מקום.

נבנצאל:

בדרום.

אלוף י.טל:

בדרום. אבל מקודם אמרתי שכרמה לא נסוגים, עכשיו אחת אומר שכרמה עוברים להתקפה.

נבנצאל:

להתקפה, הכוונה למכות נגד זה חלק מקרב ההגנה, שלא נסוגים. הכוונה מבחינת המדיניות היא, שבדרום אפילו נאבד שטח, אך לא נשחק את הכוחות. לעומת זאת ברמת-הגולן אנו צריכים לעמוד עמידה קשיחה כי אין לאן לסגת. זו המשמעות של מה שאמרתי קודם. על דעת כל הנוכחים, הרמטכ"ל סיכם שבדרום נהיה בהגנה וניתן מכות נגד ונשתדל לעבור למתקפה בסוריה.

אלוף י.טל:

3765

.22.
ח.כ.

ועדת החקירה-28.1.74

ישיבה ס"ט - אחה"צ

הער - אלוף י.טל

פרוכר נגר סוריה?

יריין:

חכף אגיע לזה, הניטה ששלטה כריון היתה כיצד

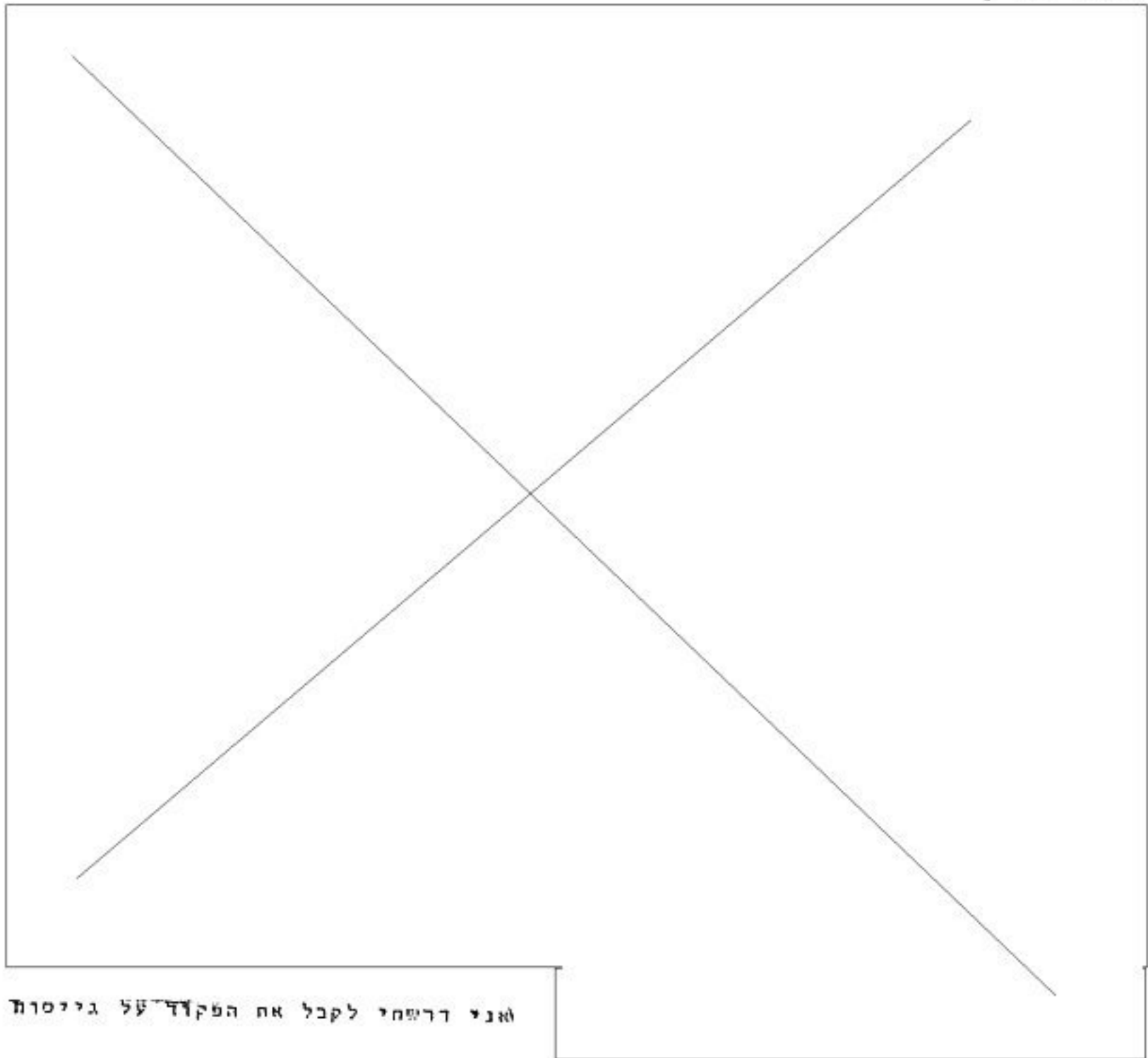
אלוף י.טל:

להשיג הפסקת אש, מה זיאלץ אוחט להפסקת אש. דובר

על הפצצת ומשק. דובר על הרכה דכריט. נשקלה למשל האפשרות להפציץ אח דטשק, אח העיר

הבירה עצמה, כאמצעי להשגת הפסקת אש. כנגד זה נשקלה ההחלטה הרוסית, האיום

הרוסי וכו'.

אני דרשתי לקבל את הפקוד על גניסות

23.

מ.כ.

ועדת החקירה-28.1.74
ישיבה ס"ט-אחה"פ
אלוף י. טל

הער - אלוף י. טל

השריון, את הפקוד על התזית בדרום. אמרתי לרמטכ"ל: אני הולך לבקש ממך משהו כעת, ואני מבקש ממך, אם אתה רוצה להגיד לי כן, תגיד כן במקום, אם אתה רוצה להגיד לא, אני מבקש ממך לא להגיד ולחשוב על מה שאני אומר. ואז אמרתי לך: אני דורש לקבל את הפקוד על הגייסות בדרום, הרמטכ"ל לא ענה לי, יותר מאוחר התברר לי שהוא העלה את הבעיה לשקול, את הבעיה של מישהו לדרום - או הוא או השר, איני יודע. הוחלט על רב-אלוף בר-לב, איני יודע באיזה דרג, אני מניח שגם אצל ראש הממשלה, אני לא יודע איך התחליך הזה פעל, ונאמר לי אחר-כך על-ידי אחד מהמזכירים של השר שהשר לא הסכים שאני אקבל את הפקוד בדרום, כיוון שאני תיווני במטה. בכל אופן, יכול להיות שבישיבה הזו שכרגע ספרתי עליה, יכול להיות שכך נולד הצורך והיוזמה לשלוח לדרום את רב-אלוף בר-לב.

נשאלת בפקוד צפון ליד אלוף הפקוד?

לסקוב:

לא. אני הייתי במצפה, מה שספרתי בפקוד צפון היה ב-8

אלוף י. טל:

בחודש. הישיבה הדומטית הזו שאני מספק עליה וכל

מעמד המשבר הזה, היה ב-9 בחודש ב-4.30 בבוקר במצפה.

זאת אומרת נדחה הרעיון לסגת לקו חדש, אלא הוחלט

לנרוי:

לעמוד במקום.

הוחלט לעמוד במקום, אבל בפרוש החלטנו להכין קו

אלוף י. טל:

עצירה גם בדרום וגם בצפון, אם הגרוע מכל יקרה - שיה

לנו לאן לסגת.

אני מבין מדברייך - אתה לא רצית אולי להסביר את זאת

נבנצאל:

שהובע הצורך להחליף את אלוף הפקוד בדרום, אחרת הג'ונ

הער - אלוף י.טל

אלוף י.טל:

אני אגיד בדיוק: כשאני בישיבה הזו ראייתי שמדברים על צעדי יאוש, ואני כארגוסנט נגד הבעתי את הערתי שהצבא הרגיל כן יכול לבלום, הצעתי לקבל את הפקוד, לא מפני שאשבתי שצריך להחליף את מפקד הפקוד שם, אלא בשביל באמת לתח כסוי לשטר שאני חותם עליו, שאני מעריך שאפשר לעצור. מצאתי לנחוצ, והרגשתי שאפשר לעשות זאת, והבעתי את שרותי לעשות זאת.

לנדוי:

רב־אלוף בר־לב לא נשלח בתור מפקד החזית אלא בתור יועץ. מה היה מעמדו בעצם?

אלוף י.טל:

עד כמה שאני הבנתי, הוא היה נציג הרמטכ"ל או מוצב הפקוד העליון בפקוד דרום. עם סמכויות כאילו של דרג מעל לפקוד. הפרשה הזו מורכבת, ואם יהיה חשוב, אצטרך להחזיר. כי המצב היה כזה, איני זוכר בדיוק מתי זה היה, באחד הימים האלה הייתי בדרום. הרמטכ"ל בדרך־כלל יצא לחזיתות, בימים שלא יצא, אני יצאתי. יכול להיות שזה היה קשור עם קבב שחף אספר עליו. הייתי צריך לחזור בלילה. כשעמדתי לצאת מהפק"ק של פקוד דרום, הרמטכ"ל קרא לי ~~ל~~ לטלפון, ואמר לי בטלפון כי הוא מבקש ממני להשאר שם עד 2.00 בלילה, כי ב-2.00 יגיע חיים, ושאני אשתדל להכין מוראליה ופסיכולוגיה את אלוף הפקוד, לקבל את חיים ברוח טובה.

לסקוב:

אני לא מבין, אולי חוזר על-זה.

אלוף י.טל:קבלתי טלפון מהרמטכ"ל, ~~הוא~~לסקוב:

באיזה יום זה היה?

אלוף י.טל:

באחד יום של המשבר שאני מספר עליו, אני יצאתי לדרום. הייתי כחפ"ק, במשך היו הייתי גם במפקדות האוגדות, אצל

.25. 30.

ה.כ.

ועדה החקירה-28.1.74

ישיבה ס"ט - אחה"צ

הער - אלוף י.טל

אריק גם הייתי. אני נסעתי לאחר הישיבה הרמטית שספרתי עליה, נסעתי אל פקוד דרום והייתי ליד אלוף הפקוד בחפ"ק. ~~היה לי~~ עמיתי לחזור בלילה למצפ"ע, לטוס. לפני שיצאתי הרמטכ"ל צלצל אלי - סליחה, בהתחלה קבלתי את ההודעה מראש לשכת הרמטכ"ל שהרמטכ"ל מבקש שאשאר עד 2,00 בלילה, בלי שידעתי עוד למה. אח"כ הרמטכ"ל החקשר איחי; ואמר לי כי הוא שולח את חייס, והוא מבקש ממני להשאר להסביר לאלוף הפקוד את העניין, להסביר לו לקבל זאת ברוח טובה, ולהשאר להיות נוכח במעמד כשחייס בר-לב יגיעה בערך ב-2000 בלילה, וממש לדאוג שהזוג יעלה יפה.

אני לקחתי את שמוליק, את אלוף הפקוד, לחדר צדדי בחפ"ק, וספרתי לו. נדמה לי שזו היתה הפעם הראשונה שגודע לו שעומדים לעשות דבר כזה. הוא כמובן רחם, קיבל הלם ונעלב. בהיותנו גם ידידים, הסברתי לו ברוח טובה, סיפרתי לו את התקדים בשש הימים, כשרצו למנות את דיין כמפקד פקוד דרום, והייתי אז מפקד אוגדה שם, ואלוף הפקוד קרא לי להחייץ איחי. היה זה שייקה. אמרתי לשמוליק, גם לשייקה בזמנו, אני הצעתי לקבל את זה ברוח טובה, כי דיין היה הרמטכ"ל של בר-אלוף, וזו לא בושה להיות סגן של רב-אלוף וכו'. אמרתי לשמוליק, כאן המאמץ הראשי של עם ישראל בעת. המצב הוא קריטי, זו מלחמת קיום, ופלא גליל העם חלוי עכשיו בחזית הזו. אחה צריך לשמח, שמורידים מעליך את האחריות, והיות ושולחים אדם שהיה הרמטכ"ל שלך, כאשר היית אלוף מישנה. או היית אצלו מ"פ כאשר הוא היה אלוף, זו לא בושה. אני מציע לך להשאר, ולעבוד כסגן שלו. הוא אמר שבשום אופן לא, הוא תשתולל, הוא אמר שידלך הכיח וכולי, אך היות ובילינו הרכה שעוה ביחד, עד השעה היעודה, הוא נרגע, הוא הלך לדבר עם הרמטכ"ל בטלפון, וכחוצאה מכך כנראה שהרמטכ"ל דחה את העניין, והעניין נשאר חלוי ועומד, ואז הודיע לי כי אני יכול להתחזר, היות וממילא חייס לא יגיע לשם. העניין נשאר חלוי ועומד, נדמה לי עוד חצי יום או משהו כזה, עד שבדיוק הגדירו וניסחו את הסטטוס של רב אלוף בר-לב כאשר יגיע. זה כבר לה היה בנוכחותי, כי נדמה לי שהגיע למחרת.

(אחרי כן רשמה א.י.)

לפני כן ת.כ.

ישיבה ס"ט - אחה"צ

א.י.

הער: אלוף י. טל

לסקוב: אני רוצה לנסות להבין צאצא נקודה אחת, מדרך העבודה והמהלכים האלה, מי היה אותו גוף במטכ"ל שהוא לצרכי צה"ל היה מי שדאג אצא למה שנקרא ההפעלה וההחזקה והקיום של כוחות היבשה בשתי החזיתות והחזיק עין פקוחה נניח למה שיקרה בירדן. מי היה הגוף הזה. זה שלש אלוף הפיקוד, עם מי? אחך אחה הרי נסעת לכל מיני מקומות, עם הרמטכ"ל? מי היה זה שכוחות היבשה....

אלוף טל: אני אסביר. מוצב הפיקוד העליון עבד עם מחלקות המטכ"ל השונות שזה הלא כמו גופים אינטגרטיביים בזמן מלחמה יחד עם מוצב הפיקוד הם או נציגים שלהם, מח' המבצעים דרך קציני החיל הראשיים ואג"ם במטכ"ל. אנו הקפדנו שאם הרמטכ"ל איננו שאני אהיה, יותר מזה אם אני אינני גנדי ואני התחלפנו בינינו.

לסקוב: זה היה בכל צה"ל או רק כוחות יבשה?

אלוף טל: לא, על כל צה"ל.

לסקוב: מי טפל באופן מיוחד בכוחות היבשה?

אלוף טל: החילות. אחת שואל מבחינה אופרטיבית, המפקד?

לסקוב: מכל הבחינות. שיהיה מישהוא שמטפל בכוחות היבשה.

אלוף טל: החשובה היא ככה: אם מדובר בכלל על ניהול המלחמה

זה המצפ"ע ואג"ם.

לסקוב: קביעת יעדים הקצאת כוחות, סדורים של חאוס, מאמץ

עיקרי ומאמץ משני כוחות היבשה נמצאים במצב של מלחמה, ישנם עניינים של תגבורת להעביר, הפעלת כוחות, גיבוש הכוח.

אלוף טל: אני אסביר. בקבוצת דיון בקדם רמטכ"ל, או פשוט

בפקודות של רמטכ"ל נקבעו העדיפויות שאתה מדבר עליהם. אחר כך בקדם שני של

סגן הרמטכ"ל, קדם ראש אג"ם שזה יחד עם החילות והנציגים של הזרועות וכד'

ועדת החקירה - 28.1.74

ישיבה פ"ט - אתה"צ

- 32 -

א.י.

הער: אלוף י. טל

בבקדמים
האלה התארגן העניין מבחינת התאומים שאתה מדבר עליהם בקביעת הצעדים
המעשיים להגשמת ההחלטות. זה בבקדמים, למשל פקוד המרכז קראתי לו שיציג את החכניה
שלו אצלנו איך הפיקוד יערך להגנה, כוחות כמעט ולא היו לנו לחת לו, להיפך אג
לקחנו כל הזמן כוחות ונתתי הוראה לאמצעים להקים תצי יחידות מתאבדות כאלה של
חיל רגלים מעולה של צוהרים של נח"ל מעולה ועוד, לאמן אותם בחור צדי טנקים
פתחנן/קונצפציה של חפיסת 11 צירים אם אינני טועה, כל הצירים האפשריים מבקעת
הירדן למעלה במעלה ההר הושבנו כל 200 מ' הולית צדי טנקים כאלה * לאורך כל
ציר + נשק נ.ט. + מוקשים + מרגמות וכל מיני כוחות שיכולנו לגרד הקצאנו את
זה לאלוף הפיקוד ובפתחת בית שאן השאבנו טנקים ובית לחם טנקים בגלל ירושלים.
על סמך זה הפיקוד עבד תכנית שהיא בעצם תכנית מאולתרת להגנה כי החזית הירדנית
כי התכנית הבסיסית שלו היא תכנית סלע שכנויה על עוצבות, על עוצבות משוריינות
ועל כוחות שלא היו אצב לנו בנסיבות המלחמה הזאת. לכן פיתחנו קונצפציה של אלתור
בנינו במהירות רבה את כל הכוחות האלה שאני מדבר עליהם כולל ביצורים והכל
ופקיד המרכז נערך להם. דברים כאלה נעשו על סמך אישור או החלטה עקרונית של
הרמטכ"ל של הקונצפציה, ההוצאה לפועל ע"י המטה, בצמצום של בעבודת מטה בניצוחו
של אג"ם.

לסקוב:

אני מכין את העבודה עם הפיקודים לצורך השגת יעדים

אבל יש עוד הרבה דברים כמו נניח שמפקד חיל האויר טפל בחיל האויר פרט לעניינים

של עדיפות זו או עדיפות אחרת או סדר תקיפות ואני לא רואה אם היה משהוא כזה

לכוחות היבשה.

אלוף טל:

כוחות היבשה מאורגנים בחילות.

לסקוב:

בסדר, זה ארגון אדמניסטרטיבי אבל ישנו ארגון של+

מבצעי לפי פיקודים ופיקודים זה לפי אוגדות.

אלוף טל:

בצינור הפיקוד זה באמת הלך לפי דרגים, חטיבות אוג'

פיקודים, מצפ"ע. החכמים האחרים של טפול כיחידות, בנין האחידות, תגבורות היח'

אז תאף

3771

- 33 -

יועדת החקירה - 28.1.74

א.י.

ישיבה פ"ט - אחח"צ

העד: אלוף י. טל

וכן הלאה זה בחתכים חיליים.

והחילוח, כמה יש עכשו 21 חילוח, הם חואמו ע"י

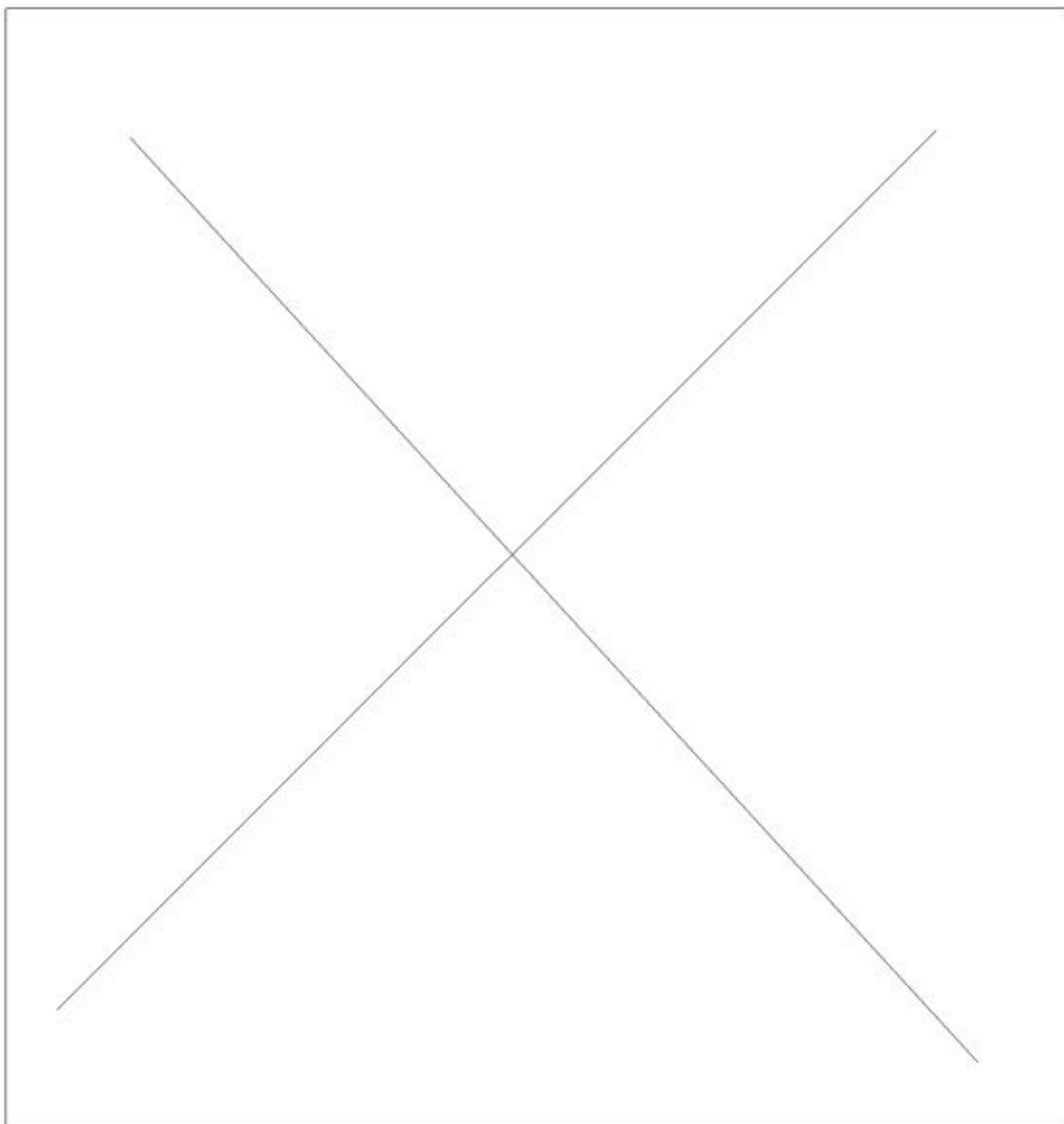
לסקוב:

קדם אג"ס?

כלאמר חילוח אכ"א ע"י ראש אכ"א וחילוח אג"א

אלוף טל:

ע"י ראש אג"א.

ועדת החקירה - 28.1.74

- 34 -

.א.י.

ישיבה ס"ט - אחה"צ

הער: אלוף י. טל

וספיציפי למערך טילים בצפון, למערך טילי הנ.מ. שבי לאפשר לחיל האויר לעזור לשריון.

לנדוי:אלוף טל:

אם אפשר יש נקודת נוספת שאני יודע שהיתה רגישות ציבורית אליה, זה הפרשה של כניעת מוצב המזח - למה אני בכ"ז מזכיר את זה כי הירזמה לזה נולדה אצלנו במצפ"ע ב-12 לחודש הפנו אח חשומת ליבי שבמזח עדיין נלחמים ויש שם 15 פצועים, נדמה לי 5 הרובים וכמה לוחמים הפנו את חשומת ליבי ואני באמת חשבתי שאנו דורשים יותר מדי מהקבוצה הקטנה הזאת במיוחד כשיש שם 15 פצועים והמלצתי לפני הרמטכ"ל, ספרתי לרמטכ שזה עדיין מרחש ...

סליחה, אני באמת טעיתי מסתבר שגנדי באמת אמר את זה שגם חכה וגם דן לנר אמרו לו שהמצב נורא. אני מקווה שאני לא יוצר אי הכנוף אני אומר דברים כשם אומרם שכך אמר גנדי בישיבה. אני לא יודע אם אמרו לו או לא אמרו לו.

ידין:

אחה אמרת שהכל אבוד, הם אמרו שהכל אבוד או שהרמה

אבודה, אחה לא זוכר?

אלוף טל:

אם אמרתי הכל אני מבקש למחוק זאת כי אני לא זוכר.

ידין:

אחה המלצת בפני הרמטכ"ל. כעניין מוצב המזח.

יו"ר אגרנט:

אחה אמרת - ב-12 לחודש הפנו את חשומת לבך כי במזח

ישנם עדיין 15 פצועים ו-5 הרובים.

אלוף טל:

וכמה לוחמים, אני לא זוכר את המספר.

יו"ר אגרנט:

חשבת כי דורשים יותר מדי מקבוצה כל כך קטנה.

אלוף טל:

היה ברור כי לא נצליח לחלץ אותם. ניסינו לחלץ ארחס

גם מהים. המלצתי שנגיד להם שנכנע, הרמטכ"ל קבל את המלצתי, הציע שנדבר עם חיים בר לב, אני צלצלתי לחיים ובקשתי ממנו שיבדוק את העניין כי להם היה קשר אתם, לחפ"ק ושיחן לי חשובה מה עמדתם?

ועדת החקירה - 28.1.74

א.י.

- 35 - 40

ישיבה ס"ט - אחה"צ

העד: אלוף י. טל

והחשובה שלו היתה חיוכית כעבור כמה זמן. רק בשביל הכבוד והדגל כשיש 15 פצועים שיכולים למות. הם באמח עמדו עמידת גבורה, המצרים לא פסקו מלתקוף אותם והם הצליחו להתגונן. החלטנו להגיד להם להכנע.

אחרי ר.ב.

לפני כן רשמה א.י.

- 41 -

ועדת החקירה - 28.1.84

ר.ב.א.

ישיבה ס"ט (אחה"צ)

הערד: אלוף י. טל

י. טל:

אני אמרתי - להגיד להם להכנע. אבל אחר כך התערב

שר הבטחון והעניין יצא מידי, וזה התנהל בין הרמטכ"ל

שר הבטחון והפיקוד ואכ"א, כי רצו לערב בזה גם את הצלב-האדום וכך הלאה, כך

שזה הפך להיות ההליך של מ"מ, וכסופו של דבר, לא אמרו להם להכנע. אלא

ביטלו את ההוראה הזו ואמרו להם - שהם יחליטו בעצמם. כלומר, הטילו עליהם

את האחריות המוסרית להחלטה. אני מזכיר את זה כי אני ראיתי בעחון - שמפקד

מוצב המזח מתמרמר על זה, הוא חזר מהשכי. אני בהחלט, כאשר אנחנו יזמנו את זה

באופן אופרטלבי פשוט, אני עמדתי על זה - שאנחנו נגיד להם להכנע. כדי שמכחינה

מוסרית האחריות תהיה עלינו. ולא שיוכלו להצביע עליהם באצבע ולהגיד - הם נכנעו.

אני מצטער שזה יצא ככה, אבל זה גם כן אחד הדברים שנדמה לי שיש מסביבם איזה

התעניינות צבורית, זה לא השפיע על המלחמה, אבל אני מוצא אצבעא לנחוץ למסור את

זה.

ח. לסקוב:

אני רוצה להפנות את תשומת לבך - שבחוק שלנו, בהוק הבריטי

ובחוק האמריקאי - עזיבת מוצב באיזה תנאי? זה חמיד בא

חת החלק של עבירה. בתקופה שר/א ידין היה רמטכ"ל נדמה לי שהכלל היה - שפקודה

לאחר להכנע היא בלתי הוקית. אלא הפקודה היחידה שאחה יכול לתת לו כדי שהוא

יוכל להמשיך לשאח בהחחרות שלו ונניח אם יצליח בדרך לברוח, זה "איש לנפשו".

אצבעא אני הכנתי את העניין, אני לא ידעתי מי העד שיבוא לדון אתנו בנושא הזה.

עד כמה שאני עקבתי אחרי העניין. אני לא חושב שיש חוקה צבאית שמסמיכה מפקד,

דרג פוליטי כן, אבל לא מפקד, להגיד לקבוצת אנשי צבא, במצב שבו הם נמצאים,

לתת להם פקודה להכנע. מה שהוא יכול לתת להם זה רק "איש לנפשו", כדי שהוא

ימשיך את החופש לו במידה שיוכל לברוח או להתנגד, או להרוג עוד אויב בדרך,

וכו! וכו'. אתה זוכר את המקרה הזה?

לא, תזכיר לי.

י. ידין:

אני הלכתי להופע כ"מחנה" והם רצו לדבר על עניין של כניעה,

ח. לסקוב:

ישיבה ט"ט (אחה"צ)

העד: אלוף י. טל

ח. לסקוב: ואני לא זוכר איזה מקרה שהיה, ואני באתי אליך

אליך ואמרתי לך - תראה זה העניין...

אולי זה היה המקרה ל גוש עציון? א. ידין:

ח. לסקוב: אני לא זוכר. זה המקרה, יתכן ואני לא צריך בכלל לדבר

עליו, עד כמה שאני זוכר מהצבא הבריטי, זה בלתי תוקי לתח
את הפקודה. אלא דרג פוליטי יכול לתת. מה אתה מציע? - אז אתה אמרת לי אז - אנחנו
יכולים לתת לחייל שלנו רק פקודה "איש לנפשו".

י. טל: א', אני חושב שאתה צודק. במקרה הזה המצב היה ככה-

בדרג הפוליטי הוא שנתן את הפקודה. כי הרמטכ"ל פנה לשר-

הכטחון, ובסופו של דבר שר הכטחון הוא שנתן את ההנחיות. אנחנו שקלנו את העניין
של "איש לנפשו", אבל 15 פצועים, זה היה ברור, שאנחנו מפקירים אותם בידי האויב, שיש
אותם. יש לנו עסק עם אויב כזה. לכן רצינו להבטיח גם שלא ירצחו אותם. אלה
ממש חנאים מיוחדים.

ח. לסקוב: בלאו-הכי הרגו 2 מהם.

י. טל: אז כך שדרג פוליטי הוא שאישר את זה. ורק על ידי הסדורים

האלה עם הצלב-האדום, והשמות זה, ונציג הצלב-האדום היה נוכח
ואפשר היה להקפיד שלא ירצחו אותם. "איש לנפשו" אי-אפשר להגיד ל-15 פצועים, כאשר
יש רק 5 בריאים. וכל זה נעשה, אני המלצתי את ההמלצה הזו רק אחרי שהודיעו לי
שהנסיון לחלץ אותם מהים נכשל. אז היה ברור, שהם בסופו של דבר שהם יוכרעו ויהרגו.

י. ידין: בלי קשר עם העדות, אני מכין שאם יש אפשרות "איש לנפשו",

זאת הפקודה. אבל פה נדמה לי שהיה פה אישיוס מורלי אחר, שאב

יין אפשרות אלא האפשרות או לההרג עד הסוף או להכנע, דבר אחד אני חושב ברור,

שאם כבר ישהו צריך להחליט, אז את ההחלטה הזאת אני חושב שיותר הרגן שנותנים
כפקודה מאשר להיפך.

ישיבה ס"ט (אחה"צ)

הער: אלוף י. טל

ח. לסקוב:

הכריטים נכנעו בסינגפור, לפי פקודה פוליטית.

י. ידין:

פוליטית בסדר.

ח. לסקוב:

והיא גם כן נוסחה בצורה כזאת, שכל חייל שיכול לברוח,

או להתחמק, או להרוג יפני, מותר לו לעשות את זה.

הפקודה שנתנו לאמריקאים בקורינדור, הייתה פקודה פוליטית. הפקודה למק-ארחור - לעזר
 אח הפיליפינים הזתה פקודה פוליטית.

י. ידין:

טוב, אם שר-הבטחון פוקד, זו פקודה פוליטית.

תצא

נבנצל:

השאלה היא זו: מי מספל ב-15 הפצועים?

י. ידין:

בכל מקרה - אחם תחליטו - זה לא פקודה. אני משאיר את

את ההחלטה בידיכם...

ח. לסקוב:

לא, צריך לתח להם "איש לנפשו". או אפילו להגיד להם -

אם אחם תפנו לצלב האדום בקשר לזה, זה בסדר. אחת יכול

לתח לו את הכל, אבל לא את הפקודה, שמא אחד יכול לברוח, או שניים יכולים

לברוח או להרוג אויב בדרך וכו'. אצלנו זה יה בכלל בשביל לא ליפול בשבי.

אבל הנושא הוא חוקי-חברתי מסדרה ראשונה.

י. ידין:

עכ"פ אם שר הבטחון נותן את זה, לכאורה זה בסדר, בשם

הדרג הפוליטי.

ח. לסקוב:

בשם הדרג הפוליטי, אנחנו מורים עליך להכנע. אם הוא מצליח

להפר את הפקודה הזאת - ולהגיע לקוים שלנו, מה טוב. כי זו

חובתו גם כן לנסות להתחמק ולהגיע לקוים שלנו בכל מצב שהוא נמצא.

אני לא ידעתי איך אגיע לזה, וחיכיתי אצטע שאעלה את המצב כי רציתי לדעת איך

זה קרא.

י. ידין:

אני חושב שבהיסטוריה הצבאית האסטבליש-מן הצבאי דאג

לכן, שפקודות מסוג זה, חמיד הוא יכול להגיד - שזה נתן

ע"י הדרג הפוליטי ולא ע"י הדרג הצבאי.

ישיבה ס"ט (אחה"צ)

הערץ אלוף י. טל

ח. לסקוב:

מפקדים שנכנעו, שנחנו לאנשים שלהם להכנע, עמדו

בפני ב"ד כאשר חזרו הביתה אחרי המלחמה.

י. טל:

הנושא האחרון שאני הכרתי שהיה בשלב הבליטה מרכזי

במלחמה, זה היה הנושא של הצליחה בדרום.

י. ידין:

סלה לי, לפני הצליחה המרכזית, אם אתה מתכוונן לדבר על זה,

יכול להיות שהייתי מעלה את תבעיה בכל מקרה, בגלל סערך

הדברים ההגיוני, אבל היות והעניין יצא לרשות הרבים השבוע, רציתי לדעת אם יש

לך דעה בעניין זה. מה היו לפי ידיעתך, אם הייתה נוכח שם, ההוראות של ראש המטה הכי

לקראת פעולת התקפת הנגד של כוחותינו בדרום ביום ב' בכקר 8 לחודש. היינו,

אצטאצטאצטאצטא בעצם, האוגדה של ברן, האוגדה של אריק, וכל מה שהיה כרוך אצטא

בדבר הזה. האם הייתה נוכח באיזה שהוא דרג שדן והחליט בעניין הזה?

י. טל:

לא. הרמטכ"ל היה בדרום, ושם סיכם עם מפקדי האוגדה

ועם אלוף הפיקוד...

ח. לסקוב:

באיזה יום זה היה?

י. טל:

ה-8. אני תושב שזה היה ביום שני.

י. ידין:

לא אם הוא היה שם, זה היה ביום ראשון, אבל ההתקפה הייתה

ביום שני.

י. טל:

כן ההתקפה הייתה ביום שני. והוא תזר למצפע ועדכן

אותנו, אני זוכר שהוא עדכן אותנו.

י. ידין:

מה אתה זוכר?

י. טל:

הוא עדכן אותנו בזה, שהוא סיכם, שהאוגדה של ברן

תחקוף מצפון לדרום ממש מהגיזרה הצפונית ודרום,

ושהאוגדה של אריק חנוע בערך לאורך ציר הרוחב, ז"א באורך, חנוע דרומה

עד סואץ.

ז"א, כל אחד יתקוף?

ח. לסקוב:

ישיבה ס"ט (אתה"צ)

הער: אלוף י. טל

י. טל:

לא, בזמן שברן חוקף לאורך החעלה, אריק במקביל אליו, אבל באורך. ע"י צינור הרוחב, לא במגע עם האויב, עושה מסע החקרבות לכל רוחב החזית עד סואץ ושם פונה מערבה ומתחיל לתקוף מדרום לצפון. זה מהלך ארוך מאד. אבל זו חכנית שסוכמה בשטח ע"י הרמטכ"ל עם המפקדים.

ה. לסקוב:

ותוקף את אותו מאחז מצרי?
אם אני יכול רגע להראות על המפה. (ניגש ומראה על המפה) מדובר על זה שברן יתקוף כאן ואריך ינוע מטאסה לאורך הציר הזה, וזה לא במגע עם האויב, ירד לסואץ ואחר יתקוף הנה. כלומר, אם כל המסע הזה דרומה, הוא מסע החקרבות ואחר כך הוא חורף מדרום לצפון. זו החכנית שהרמטכ"ל הציג לנו. למחרת...

י. ידין:

רגע לפני למחרת, אותו היום נגמר?

י. טל:

לא, הרמטכ"ל הציג לנו את זה ביום ראשון בלילה, מה שהוא סיכס, או באותו יום, אני כבר לא זוכר.

היו"ר אגרנט:

בערב של איזה יום זה היה, של יום א'?

י. אלאא ידין:

בין יום א' ליום ב'.

י. טל:

החקפה הזו עצמה, הקרב עצמו התנהל ביום ב'.

י. ידין:

הוא חזר בלילה נאמר, לאור יום ב'.

י. טל:

אני כבר לא זוכר באיזה שעה אבל בכל אופן דובר על הקרב הזו אולי הוא באמה חזר לפנות בקר ואמר, מה שהוא סיכס, בערך בצהריים. צלצל לי אלוף הפיקוד, הרמטכ"ל לא היה,

יכול להיות שהוא היה בצפון, אני לא זוכר בדיוק.

י. ידין:

באיזה שעה?

י. טל:

ב-12.40, אהאאאאאאאאאא הרמטכ"ל עלה לצפון, ואז צלצל

לי אלוף הפיקוד ואמר ב-13.25 הוא צלצל אלי ואמר

י. טל: הנה פה הכל כחוב (האם אני יכול לגשת למפה?)

ובכן, ב-13.25 אלוף פיקוד הדרום הודיע לי מה המצב וגם מפקד חיל-האוויר, וכל זה בהקשר לפורט-סעיד. מפקד חיל-האוויר אגא חשב, ^{כי} אולי נעשה משהו בפורט-סעיד. אני דיוחתי לשר הבטחון, על סמך הדיווחים האלה - שהמצרים מגבירים את הלחץ על ברן. היום אנחנו יורעים שזה לא רק היה הגברת הלחץ, אלא שברן נכנס לשטחים, שחלק מהסנקים שקעו וכו'. באותו היום איבדנו באוגדה של ברן 69-70 סנקים ומודיעים לי גם - שגולני לא הצליח לכבוש את מוצב החרמון, ואני מחכה לרמטכ"ל, אני לא זוכר אם בטלפון בקשתי אותו, או שרצתי אליו לשדה-דב ב-3.5 והסברתי לו - שבעצם מכל התכנית הגרנדיוזית לא יצא ממנה כלום.

המשך דבריו רשמה א.ו.

י. טל:

והסברתי לו בעצם שכל התכנית הגרנדיוזית

שארית ינוע הנה ויחקוף מסואץ שבעצם לא יצא

ממנה כלום, ברן מוכה, מאבד הרבה טנקים, וארית לפי דברי אלוף הפיקוד נמצא

עדיין באזור טסה. כלומר, מבוקר כאילו לא זכר. לאחר המלחמה בתכרר לי שארית

הגיע אם אני לא טועה לגידי בכר או למיתלה, בכל אופן התמונה בפיקוד היתה

כפי שנראתה מנקודת תצפית שלי שארית עם עיקר הכוח עדיין בטסה.

אני לא ראיתי טעם להמשיך את המסע הזה של ארית. האמרת שגם מההתחלה לא נראה

לי המלך הארוך הזה, ~~משה~~ מה עוד שבצהריים מתווסדים אם הוא בטסה או בגידי

והוא יגיע בלילה בהושך לסואץ, כשכרן לכד בינתיים תוקף. אני לא זוכר אם

בטלפון או בעל-פה רצתי לשדה דוב, בעצם נסעתי לשדה-דוב, כדי לא להפסיד אף רגע;

הרמטכ"ל דה באויר, ביקשתי שיבוא מהר לשדה-דוב באלחוט, ותיארתי לו את המצב

והמלצתי שנפסיק את העמך הזה שבמקום לעשות את התנועה הזו שלא הצליחה,

שלא יצאה לפועל, להפנות את האוגדה של ארית לכיוון החוה הסינית ולהכות ככה.

כלומר, להפנות אתה כדי שיכה ישר, שיצור מגע מיד עם האויב ויכה ~~מש~~ ממרח למערב

זו היתה המלצת הפיקוד גם ואני אישרתי לאלוף הפיקוד לבצע את המלך הזה כתוצאה

מההשלטויות האלה שאני מתאר.

נכנצל:

שם היה קרב גדול בחוה הסינית?

ידין:

זה אחר-כך.

נכנצל = טל:

התכנית המוקרית כפי שהרמטכ"ל סיכם היתה

שברך מתקדם מצפון לדרום (מראה על המפה)

הלא פה היה כבר אויב, ומנקה את השטח מהאויב. ארית נע לא נגד אויב אלא

בשטח שלנו במהירות עם האוגדה שלו ומפה פונה מערבה ועולה על האויב. כך שאחר-כך

הוא ינקה את/התעלה מדרום לצפון כשהוא וברן כאילו נפגשים. זאת אומרת

שתי האוגדות הולכות לאורך הים, זה היה הפלאן. ומה שאני מספר, שהרמטכ"ל

עלה לצפון, גורודיש טלפן אלי בצהריים ואומר שארית נמצא עדיין פה (מתאה על

המפה), כלומר שאילו חצי יום הוא לא הספיק לעשות שום דרך. מצד שני אצל ברן

מתחילות להיות הסוגן אבידות ולחץ גדול. לכן רצתי לפגוש את הרמטכ"ל ולהגיד
שלא ייצא כלום מההלך הזה וצריך להכניס את אצבע מיד לקרב. הכיוון הכללי
שניתן לו היה לכיוון החוה הסינית.

לסקוב: הסונח "לנקות את השטח" זה מונח של החקפה או ביעור?

י. טל: סליחה המפקד, זה ביטוי שאני שבעת אמרתי.

המשימה כאן להשמיד את האויב ולכבוש את הגדה

המזרחית.

ידין: אני רוצה בכל זאת לשאול שאלה. באמת מצבי קצח לא

נוח כי אני באמת הייתי באותו יום גם בן שם, אפילו

לידך, ושמעתי את כל הדיווחים האלה. חלק בלעדיך. אבל אני מתעלם מזה, גם הזכרון

שלי לא טוב. אני רוצה לשמוע ממך, אם אתה לא היית שם ואתה לא זוכר, אין מה לעשות

אז אנחנו נשאל את האחרים. הפלאן הזה כפי שאחה אומר, התכנית הזו, זו תכנית שסוכמה

בפיקוד אמרת, בין הרמטכ"ל והמפקדים או אלוף הפיקוד והמפקדים. ידוע לך במקרה

מי ישם את התכנית הזו?

י. טל: אני לא יודע. אני לא יודע אם אריק רצה את זה,

אם הוא לא רצה.

ידין: משמע ממה שאחה אומר שאלוף הפיקוד אמר לך

תשמע, האוגדה הזאת בכלל נמצאת עדיין בטסה, ואני

מבקש, אלוף הפיקוד מבקש, לא לשלוח אותו לסואץ בשלב זה, והיחה התכנית אשר

היחה באופן מקורי - אלא להפנות אותו מערכה וגם בגלל זה שהמצב קשה אצל ברן

וגם בגלל שממילא היא נמצאת בכלל באמצע הדרך ולא תגיע בכלל. אז יכול להיות

שמלכתחילה אלוף הפיקוד היה בעד התכנית הזו ושינה את דעתו לאור המצב? או שמראש

היה בעד? או שמראש היה נגד? או אחת לא יודע?

י. טל: כשהרמטכ"ל מסר לנו את התכנית מה הוא סיכם שם, הוא

מסר לנו את זה בהתלהבות.

כסיכום?

ידין:

כסיכום ובהתלמדות. אלוף הפיקוד, פירוט הדברים

טל:

שהוא אמר הם כאלה: הוא אמר לי - אני מהבוקר

מקבל דיווחים מאריק שהוא זז והוא זז ושהוא כחנועה ועכשיו התברר לך שהוא

לא זז, הוא נמצא בססה. זה היה הסוץ והסגנון, כך פנה אלי אלוף הפיקוד.

זה היה דיווח כוזב?לסקוב:

אני לא יודע. מכיוון שאני יודע מאחרי המלחמה

י. טל:

גם מאנשיו של אריק, הלא זה רשומן, אנשי רציניים כמו ציטו מפקד החפ"ק,

פרופ! לכלכלה, אדם רציני מאוד, הוא אומר לי שהיתה אצלם התמררות נוראה כי

הם היו בגידי. אז אני באמת לא יודע מה פה האמת ומה לא.

אותו זמן רב-אלוף בר-לב היה בפיקוד?

נבנצל:

אני חושב שלא. ב-8 בר-לב עוד לא היה בפיקוד.

י. טל:

עכשיו אני נזכר. אני הלא תיארתי באותו יום

שאני הייתי בצפון אצל חקת, לרמטכ"ל נמאס לחכות לי, והוא צלצל אלי שאני אחזור

כבר כי הוא רוצה לצאת, ואני באתי והוא יצא מהצפון, וכך יצא שאני קיבלתי את

הטלפון מאלוף הפיקוד.

אח זה אני מבין. או שהזכרון שלי לחלוטין מטעה

ידין:

אותי אז חתקן אותי. האם באותו בוקר לפני

שהצפון יצא לצפון, באיזה שעה יצאת לצפון?

ב-7:30.

י. טל:

נניח בארבע בבוקר, בחמש בבוקר, כשהרמטכ"ל חזר

ידין:

מהדרום האם לא סיכם הרמטכ"ל אז שמה שהוא ספק

שם שתמיד אוגדה אחת חתקן ואוגדה אחת חתקה במצב של חנופה? אני זוכר את המלים

האלה.

- אני אראה מה רשום במחברת. אני חושב שאתה צורק. י. טל:
- ואז אני רוצה לדעת מה הקשר של זה לתנועה לדרום ידין:
האם זה שינוי שנעשה אחר-כך?
- הדבר היחידי שאני עוד יכול לתרום לנושא הזה י. טל:
זה מה כתוב במחברת.
- זה הכי חשוב. ידין:
- זה המחברת של לנץ'. י. טל:
- של ענף היסטוריה? זה בסדר. ידין:
- לזה קוראים המחברת של לנץ'? לסקוב:
- אני קורא לזה ככה כי הוא היה כמוצב פיקד עליון י. טל:
בדרך כלל על ידי וכתב במחברת.
- זה מה שהוא רשם בזמן האירועים. הוא רשם כל שיחה. ידין:
- זה מקד"ם 0030. י. טל:
- מה מספר המוצג הזה? אגרנט:
239. י. טל:
- ממה אתם קורא מלנץ' או מסיכום של קד"ם? אגרנט:
- כרגע אני קחא מהתיק הזה שהוא אינטגרציה י. טל:
מכל המקורות שיש לנו. פה בחיפ הזה כתוב שהרמטכ"ל
קבע ככה: "הלילה יש לבלוק חכניות פיקוריות מפורטות, מחר יש להגיש הצעות
ללוחמה זעירה. מחר בלילה אפשר להתחיל בסוריה בפעולות בגון "מחרשה"
לשיבוש מערכי אויב. מחר תחבצע התקפת נגד גדולה בפיקוד הצפון הדרום

בשתי התקפות מדורגות: ההקפות לא תכלולנה צליחה, לא תנקינה לחלוטין את האויב מהתעלה, אלא תתפוסנה את האויב שיתרכז בשטח"ם אני עכשיו אקריא את הדברים היותר מפורטים הכתובים במחברת - דרך אגב, בסטנוגרמוח של הקד"ם, יהיה כל הקד"ם המלא. אני חושב שבמקום "תתפוסנ" צריך להיות החקופנה. צריך לבדוק בסטנוג

הרמטכ"ל אמר כך: (לברשימה של ראש מחלקת הסטוריה) : "מחר עוברים להתקפות נגד כדי לתקוף שני אזורי צליחה. דרומי ומרכזי. שבוצעו שתי התקפות אוגדתיות מדורגות. אוגדת אלברט אינה חוקפת. ברן יתקוף מצפון לדרום בסיוע ארטילריה ואויר. התקפת ברן כשארית לוחץ דרומה יותר בחזית. לאחר מכן יתקוף אריק מצפון לדרום כשאלברט יעשה אותו חרגיל כמו אריק בשלב א'. " כלומר, אני נזכר כעת,

איפה אלברט היה?

אגרנט:

בדרום.

ידין:

אני נזכר שהיה שלב שסיברו על זה שברן ללחץ חוקף

י. טל:

ככה, ואריק חוקף מפה (מראה על

המפה); אחר-כך אריק חוקף מפה = ככה ואלברט חוקף מפה. אגב = אגב

זה מה ששאלתי. זה סיכום, זה שלב, שהוא א'

ידין:

בניגוד, והוא גם מקדים את אותו סיכום שאמרת

בבוקר שסוכם שאריק יילך לסואץ.

יכול להיות שחיכך נגיע לזה.

י. טל:

אחרי כן חכ.

הער - אלוף י.טל

נראה שההתקפה הראשונה תהיה לפני הצהריים, התקפה שניה אחר-הצהריים. אם האויב יחצה בקטע הצפוני יותר - יחצה את התעלה - ישחנה הסדר ואריק יתקוף ראשון מדרום לצפון. בספכום נכצע שלוש התקפות אוגדתיות. אחת בצפון ושתיים בדרום. חיל האויר יהיה מסוגל לסייע לצפון ולדרום למקביל.

ידין:

הם שניהם נמצאים בגזרה הצפונית והדרומית, בתחילה צריך לתקוף ברן ואחר-כך אריק. אבל אם בגזרה הצפונית ביותר של הגזרה הצפונית האויב יחצה, אז ברן יהיה כאילו בהחגוננות | ואריק יתקוף יותר דרומה. כך אני מבין זאת.

לנדוי:

הוא אומר מדרום לצפון.

ידין:

אך לא מסואץ, אלא מהמקום שהוא נמצא בו.
על-כך יש סטנוגרמה מלאה?

אלוף י.טל:

כן.

ידין:

מה קרה מאז חצות הלילה?

אלוף י.טל:

אם מותר לי להראות, עוד דבר אחד: הנה ציור (מגיש לו עדה), של ראש ענף הסטוריה.

לסקוב:

בקשתי שנקבל כל חומר של ראש ענף הסטוריה, ומסתבר שלא קבלנו את זה.

לנדוי:

זה עדיין עד 3.00?

ידין:

לא, זה כבר 3.30.

אלוף י.טל

אלוף י.טל:

זו התכנית שקודם דברנו עליה. הנה ההתקפה של ברן.
הנה אריק. זה התרגיל שדברנו עליו קודם.

יריין:

פה כתוב "קד"ם, ראש מחלקת מבצעים, ב-8 לחודש ב-00
בבוקר!

אלוף י.טל:

אחרי שהיה קד"ם במטכ"ל, יש חמיד גם קד"ם של המבצעים.
אני חושב שהסטנוגרמה ודברי הרמטכ"ל עצמו יתנו את

החמונה.

גיו"ר אגרנט:

האם זה היה שנוי של החכנית?

אלוף י.טל:

לא. זה לא שנוי, זה מעבר כפי שאז ראו את זה,
מעבר מקרב בלימה ושחיקה, למכות נגד שתפקידם לפי
הבטוי שאמרו בקד"ם, שנהיה במצב "שנוציא את האף מהמים", כלומר התחלת המפנה.
זה מה שחשבו, ובמשך כל היום שלמחרת, ביום שני, במקום שנכה את האפצב, זה היה
לנום יום שחור, וביום שלישי בבוקר, ב-9 לחודש, זה אותו משבר שאני מדבר עליו,
כאשר הרמטכ"ל אומר ששר הנסחון בעצם צודק, כי היו לנו דווחים לא מדויקים, ומה
שקרה אתמול זה שספגנו מכות ולא קבלנו מכות, ואנו נמצאים עכשיו במלחמת קיום.

יריין:

אני חוזר עכשיו ליום ב'. באמצע הלילה, יש סיכום

של קד"ם רמטכ"ל, שבו נאמר: "הרמטכ"ל קבע כי מחר

תחבצענה התקפתם נגד גדולה בפקוד דרום, בשתי התקפות מדרגות, ההתקפות
לא חלולנה צליחה וכולי וכולי. אחר-כך לנץ' מפרט את זה יותר: "ברן חוקף, אריק
מחגונן, או אריק לוחץ. אם זה מצליח, אחר-כך אריק יורד יותר דרומה, אלברט מרחק

הער - אלוף י.טל

ואריק תוקף. ברור שבסיכום מסוג זה כשלב הראשון, אריק עדיין צריך להיות די קרוב
לברן ולא בסואץ, כי אחרת איננו יכול לרתק התקפה לברן.

אלוף י.טל: אבל אז באמת המצב הוא, שהוא קרוב יותר.

ידין: עכשיו אתה אומר שכל שבבוקר השכם, הרמטכ"ל היה כרום
וחזר, ואחיה היית למעלה בסוריה, ונמסר לך אחר-כך
שהוא סיכם אחרי הקד"ם הזה, שאריק יילך מראש לסואץ, ברור שזה בנגוד לתכנית הקודמת

אלוף י.טל: אני מבין שבשלה תכנית כזו כשטח.

ידין: זאת אומרת שהסיכום הנ"ל שונה לאחר בקור הרמטכ"ל
לאחר חצוח - או מתי שזה היה - בפקוד דרום, ואז
סוכם מה שהבנתי מקודם. השאלה אם זה נכון או לא?

היוסף אגרנט: מתי הרמטכ"ל היה בדרום?

אלוף י.טל: בסביבה השעות... (מחפש בניירות). אנו פשוט בנקודה
הזו עושים פה חשבון בלי בעל-הבית. הוא בטח יודע את

זה.

ידין: אנו פשוט רוצים לראות את ה"רשומות" הזה, איפה רשום.
רק מבחינה רשומות...

אלוף י.טל: אני יכול למסור את הדו"ח ולהיות מעורב, מהרגע שלקחו
את הפקוד במצפ"ע ופנה אליך אלוף הפקוד.

ידין: אני רוצה לתת את הוורסיה שלי: בהצוה הרמטכ"ל בא ומרוו
בקד"מ מה הוא סיכם בערב כפקוד הדרום. שברן יבוא מפה
לכאן (מצביע על המפה), אריק יסחוב מפה, ואלכרס מכאן (מצביע על המפה). אם ברן

הער - אלוף י.טל

יצליח, אז הוא יילך לכאן ואלברט ירחק. זה פחות או יותר בא לידי בטוי בקד"ם בחצות.
עכשיו אומר לנו אלוף טל, שכבוקר לפני שיצא לצפון, סוכס שם בחכניח, מישהו דיווח
לו אחרת, שברן חוקף מצפון לדרום (כאן), ואילו שאריק יילך עד לסואץ, ומפה יתקוף
מדרום לצפון. אלה שתי חכניות שונות לחלוטין אחת מהשניה. אם באמת בכוקר, או לקראת
יום כ' דיווח הרמטכ"ל שסוכס על מהלך של אריק הנה, אז ברור שזה שנוי ממה שסוכס
בקד"ם בחצות. נכון או לא?

אלוף י.טל:

שזה שנוי, זה בטוח.

לגבי לוח זמנים אינני בטוח בשום דבר. מתי סוכס הרמטכ"ל

אח החכניח השניה ועם מי...

יריין:

זה מוכרח להיות אחרי הקול"ם של 0.30.

אלוף י.טל:

אצלי לא כתוב אבל שהוא סס לדרום. זה לא אומר שהוא
לא סס, אך אצלי לא כתוב, לכן אני מספק.

יריין:

זה סוכס בטלפון עם אלוף הפקוד.

אלוף י.טל:

אולי. לי נדמה, לפפ מיטב זכרוני, הוא בא ואמר -
בהחלהכוח הוא הציג את הדברים - שהוא סיכם עם המפקדים.

יריין:

זה בנגוד לקד"ם, זה ברור.

אלוף י.טל:

ברור.

יריין:

זה בטוח.

אלוף י.טל:

כן.

היו ר אגרנט

התנועה דרומה זה בנגוד לקד"ם.

הלגה-ויז

ד-ד

.65.

ת.כ.

ועדת החקירה - 28.1.74
ישיבה ס"ט - אחה"צ

התנועה של אריק בכזון לסואץ, היא כנגוד לסיכום שיש
בקר"מ.

ידין:

מתי היתה ההתקפה הזו של ברן שכה אברו הסנקיס.

לנדוי:

יום שני בבוקר.

ידין:

ב-8 לפני הצהריים - במשך היום.

אלוף יצטל:

הסיכום היה לאחר בקור הרמטכ"ל, או בטלפון. איני יודע.
גם אצל לנץ' זה לא רשום על הבוקר.

ידין:

לא. לנץ' היה איתי. הוא נסע איתי לצפון.

אלוף י.טל:

זה סוכס עם הרמטכ"ל, הוא היה בפקוד יום לפני זה.

נבנצאל:

לא, הם היו שלוש פעמים באותו יום. אני רוצה לרענן
את זכרונכם: בחצות הלילה עושים קד"מ. זה לא שפתאום

ידין:

בבוקר או בערב. כל המקה הכללי מחכה שיבוא ראש המטה-הכללי, כדי שיוכלו לעשות
קד"מ, מה יקרה מחר. אם זה בחצות הלילה, זאת אומרת שהרמטכ"ל לא היה בהישג-יד מאיזו
שהיא סיבה. באיזו שהיא שעה ב-10.00 או ב-11.00, נניח שהוא היה בדרום. הוא בא
והודיע, כי סוכס שהתקפה של ברן מצפון - אריק מרתק. ברן מצליח - אריק לילך לדרום,
אאלברט מרתק. וזה פחות או יותר מסכמים בחצות, אלוף טל אומר לנו - ואני חושב שזה
נכון לפי הזכרון שלי, שלקראת בוקר, שזה 4-5 שעות אחר-כך, יש סיכום נוסף חדש, שכאיל
ברן תוקף, אבל שאריק הולך עד סואץ ויתחיל משם ללכת. השאלה שאנו שואלים היא,
מתי חל ואיך חל השנוי בתכנית הזו? האם אמר אלוף הפקוד לרמטכ"ל ב-2.00 בלילה:
חשמע, בוא נשנה את זה. או שהרמטכ"ל ירד אחר חצות, אתר הקד"מ, ישב בפקוד דרום

הער - אלוף * טל

וסיכס שם, וחזר עם סיכום חדש. זה חננני מאד לדעת. כי לפי מה שטוען אריק בעתון - אני מצטער מאד שאנן צהריות+לכת+דרומה+לפני נאלצים ברגע זה להשתמש בעתון, שהרמטכ"ל הכריע שהאוגדה שלו תלך לסואץ דרומה, בזמן שלפי הקד"מ שאנו רואים כאן, ערייין הרמטכ"ל כאילו מסכם שהוא לא הולך עד הסואץ. את זה נהיה מוכרחים לחקור.

נבנצאל:

היה לנו כל היום עד טוב מאד, אך לזה הוא לא

הער הטוב.

היו"ר אגרנט:

את זה הוא לא יודע.

מה היה מהשלב שהוא טלפן אליך? אחה דברת עם הרמטכ"ל,

לשרון

ואמרת לו שלא כדאי כבר/ללכת דרומה...

אלוף י.טל:

שאיין כבר מה ללכת דרומה, כי האלוף אומר שלא זזו מהמקום

4

וכבר צהריים, ואני מציע לאשר לאלוף את ההצעה שלו,

שהאוגדה של אריק תחקוף ישר לכוון דוור-סואר, לכוון החווה הסינית.

נבנצאל:

כדי להקל את הלחץ על ברן?

אלוף י.טל:

כדי להקל את הלחץ על ברן, ולתת סכות נגד לאויב, היום

הזה המה מיועד למכת נגד שלנו.

היו"ר אגרנט:

אחה היית תחת הרושם שהוא נמצא על-יד טסה כל הזמן? ולא

הגיע עד הג'ידי?

אלוף י.טל:

אלוף הפקוד אמר לי, שהוא בטסה, למרות שכל הזמן הוא

מדווח שהוא בחנועה. יחד עם זה, לאחר המלחמה שמעתי

מאנשים של החפ"ק שלנו, שהם היו בגידי.

יכול להיות שהחפ"ק היה בגידי והזנב היה בטסה.

ידין:

3791

.67.70.
ת.כ.

ועדת החקירה-28.1.74
ישיבה ס"ט - אה"צ

הער ל אלוף י.טל

אלוף טל:
או שהגוף העיקרי היה בטסה, ורק החלוץ היה בגידי.
מנקודת ראות של האלוף, נדמה היה לו שכל הזמן מדוברים
לו שהם כחנועה-כחנועה, ולמעשה הוא לא זז. אח הכל יש לבדוק בלורל של מלחמות האלופים

לנדוי: מה משך הנסיעה על שרשראות מטסה עד גבול סואץ?

ידין: לאוגדה.

אלוף י.טל: 8 עד עשר שעות.

ידין: הוא לא היה מגיע לפני הערב.

(אחרי כן רשמה א.י.)

לפני ה.כ.

ישיבה ס"ט - אחה"צ

א.י.

הער: אלוף י. טל

ידין: עוד שאלה אחת, כשאחה פגשה את הרמטכ"ל בשדה

החעופה מי היה צריך לטוס משם ולאן?

אלוף טל: יכול להיות שהוא המשיך הרמטכ"ל לראש הממשלה.

אני כעת זוכר, הוא היה בהליקופטר בדרך לראש הממשלה, אני בקשתי ממנו

כאוויר שיבוא לשדה דב, אני אחכה לו שם אני אבדוק אחר העניין ומשם

ימשיך. כלאמר בשביל להפגש אתי הוא עשה חניית ביניים בשדה דב.

ידין: ראש הממשלה הייתה בירושלים?

אלוף טל: כנראה, ואני רצתי לשדה דב כדי לעדכן אותו ולקבל

את האישור שלו והוא המשיך בטיסה.

יו"ר אגרנט: מה היה סיכום השיחה שלך עם הרמטכ"ל?

אלוף טל: הוא אישר את מה שאנני הצעתי, זו הצעה של הפיקוד.

ידין: לאן הוא סס?

יו"ר אגרנט: ואתה הודעת זאת לאלוף הפיקוד?

אלוף טל: ודאי, אני הודעתי לו כהוראה.

ידין: לי יש זכרון וחמונה אחרת מכל מהלך העניינים.

ה פ ס ק ה

אלוף טל: אפשר לעבור לצליחה?

ידין: לא הצליחה, אנחנו בצליחה עצמה לא עוסקים.

אלוף טל: אני מדבר על שלב הבלימה. ב-12 לחודש,

ידין: איזה יום בשבוע-זה היה יום שבת, לא יום שישי.

אלוף טל: ב-12 לחודש המצב כבר היה יותר מיוצב בחזית הדרומית

אם כי האופנסיבה המצרית עוד לא נגמרה אבל כוחותינו (א) היו יותר כוחות

(ב) למדו מהנסיון ושלושאח האוגדה החזיקה באופן יציב את הקו ור/א בר לב

בא למצפ"ע עם הצעה (מצפ"ע - מוצב פיקוד עליון) הוא בא מהדרום עם הצעה

הכניח לצלוח את החעלה. התכנית הייתה לצלוח כאן איפה שבסוף באמת צלחו.

ועדת החקירה - 28.1.74

א.י.

ישיבה ס"ט - אחה"ט

העד: אלוף י. טל

חיל האויר באותו יום ב-12 לחודש, היה דיון אצל הרמטכ"ל שבא ר/א בר לב שמפקד חיל האויר הודיע שתוך יומיים חיל האויר יגיע למה שהוא קרה לגודל הקריטי, למצב הקריטי והוא הגדיר מצב קריטי כ-210 - 200 מטוסים, מטוסי תקיפה.

מה פירוש הדבר?

אגרנט:

הכוונה היתה ששעור האבידות הוא כזה שתוך יומיים חיל

אלוף טל:

האויר יעמוד בין 210 - 200 מטוסי תקיפה וזה הוגדר כמצב קריטי, מצב שבו חיל האויר יוכל להגן על שמי המדינה אבל לא יוכל לבצע משימות התקפיות ומשימות של סיור. כל שב-12 לחודש היה ברור שבחזית המצרית כל זמן שאין הכרעה וכל זמן שאין עליהם לחץ או איום רציני הם לא יסכימו להפסקת אש היה ברור שהמלחמה יכולה להמשך הרבה מאוד זמן כשהכוחות שלנו הולכים ונשחקים. והיתה הרגשה שמוכרחים לעשות משהוא מכריע מיד לפני שחיל האויר מגיע למצב הקריטי. בשפה אחרת היה ברור שדנים על קבלת החלטה אסטרטגית קרדינלית במלחמה. אני התנגדתי לתכנית. ר/א בר לב הציע ככלל באותו יום לצלוח וכאלטרנטיבה וחילופין ראו אפשרות שאפשר יהיה לבצע זאת רק למחרת ב-13. אני לא אחזור על הנימוקים מדוע התנגדתי, כי אני תכף מגיע לפרק של ראש הממשלה ושם היה אותו דיון בדיוק והנימוקים הם אותם הנימוקים. הרמטכ"ל הבין שכאן מדובר על החלטה גורלית מצד אחד הקפאת המצב זה אומר מלחמה ארוכה מאוד בלי סיכוי להכריע אחר כך, מצד שני כולם הבינו שההיסור הוא גדול מאוד, ההיסור של הצליחה ולכן הרמטכ"ל העביר את הדיון לדרג הכי גבוה לראש הממשלה. כולנו הלכנו לראש הממשלה.

כולנו מי זה?

לסקוב:

אנשי המטה הכללי עם ר/א בר לב, מפקד חיל האויר, ראש

אלוף טל:

המודיעין ואני, אהרון יריב.

מי עוד מהמטכ"ל?

לסקוב:

ועדת החקירה - 28.1.74

ישיבה ס"ט - אחה"צ

העד: אלוף י. טל

א.י.

א.י.

אלוף טל: היו ככה, אני אקריא לפי הסדר שפה כתוב:

ראש הממשלה השרים אלוף, גלילי, דיין, ר/א בר לב, מרדכי גזית, צבי זמיר, הרמטכ"ל, סגן הרמטכ"ל, אלוף זעירא, אלוף זאבי אלוף יריב, אלוף פלד מפקד ח"א, תת/אלוף ליאור תת/אלוף רביב ס"א בר און, סא"ל שלו וא. מזרחי

לסקוב: אכ"א ואג"א לא היו?אלוף טל: לא. זה ב-2.30 אחה"צ ב-12 לחודש.לסקוב: באיזה יום היה הדיון?אלוף טל: הדיון היה ב-12 לאוק' בשעה 2.30

הרמטכ"ל פתח והסביר את הדילמה. מצד אחד הצליחה אם היא תצליח היא יכולה להביא לאילוף מצרים לקבלת הפסקת אש, אם היא לא תצליח יכולה להתפחת מלחמת סטטיה, מלחמת התשה ארוכה שבה ישתחקו לנו כוחות והמלחמה לעשה לא תגמר. בשום חאריך הנראה לעין. הרמטכ"ל גם ניתח את יחסי הכוחות ואת סיכויי ההתעצמות והראה שאנו גם לא נוכל להתעצם בינתיים וקצב השחיקה יהיה כל כך גדול שיחסי הכוחות לא יוכלו להשתנות לטובתנו והרמטכ"ל הצביע בפרוטרוט על הבעיה הזאת הקריטית של חיל האויר בעוד יומיים. מפקד חיל האויר גם כן הדגיש שבעוד יומיים יכול להיות שלא יוכל לסייע. הרמטכ"ל הגדיר את זה, אם אני לא טועה בחריפות. הוא אמר שבעוד יומיים יכול להיות שחיל אויר לא יוכל לבצע את משימתו.

אחרי כן ר.ב.

ועדת החקירה - 28.1.74

-81-

לפני כן רשמה א.י.

ישיבה ס"ט (אתה"צ)

ר.ב.א.

הערך: אלוף י. טל

י. טל:

הרמטכ"ל הסביר, שהוא מרגיש, שזו החלטה גורלית

שחשפיע על כל מערך המלחמה. ולכן, הוא לא ממליץ בינתיים

שום המלצות. ההמלצות שלו יושפעו גם מהשיקול המדיני ולפי דעתו, ההחלטה צריכה להיות מושפעת מהאילוצים המדיניים, ולכן הוא בקש להביא את זה לפורום הזה לדיון. אחריו דבר ר/א בר-לב, תאר את המצב בדרום והציע את התכנית הזו; אם אני לא טועה, גם כן בנימוק של להשיג הפסקת-אש. בעצם לא, בעצם לגבי הפסקת-האש נדמה לי שחזא אמר, שהניחות שהוא שמע עכשיו מהרמטכ"ל הוא קצת חדש לו לגבי הכעיה בצפון וכך הלאה. היה לו רושם שהמצב יותר גרוע בכל התזיתות. ככל אופן הוא נשאר בהמלצתו - לבצע את הצלחה היה דרוש כבר באותו לילה, אי אפשר ~~אצא אצא אצא~~ לי נתנה רשות דבור כלאנטי-טיזה, לזה שמחוגד. אני טענתי - שבין תל-אביב והצבא המצרי נמצאים רק הסנקים שאתם רוצים לעשות את הצליחה, ושהסיכוי, הוא לא סיכוי שופסיד קרב, אלא אם ההימור באמת יגמר רע בעצם הפסדנו את המלחמה ולא יעמוד שום דבר בין המצאים ותל-אביב.

הצבעתי על הסיכונים הענקיים. טענתי, שאי אפשר להמשיך אופנסיבה מול אופנסיבה לפני שאופנסיבה נבלמה. אמרתי - שאני לא מכיר בהיסטוריה מצב שמול אופנסיבה שעו לא נבלמה, ממשיכים אופנסיבה נגדית, ממש אפקטיבית. והאופנסיבה לא נבלמה מכיון שהדיוויזיות המשוריינות הממוכנות של המצרים, עדיין לא עברו. השלב הבא של המצרים היה צריך להיות, לעבור עם השריון ולנסות להגיע למעברים. טענתי, שצה"ל, לא מאומן למין מבצע כזה שמציעים לנו מבצע מאולתר שכולו עומד בסימן של אילתור כיון שככה - צריך לעשות הבקעה דרך מאמצי האויב ולהגיע לתעלה. לעשות את כל הקרב ההנדסי על התעלה, מחוץ קרב הבקעה כאשר באגפים האויב, לעבור לצד שני של התעלה, עם ציוד צליחה מאולתר, כי המלחמה תפסת אותנו כאשר מערך הצליחה שלנו לא בנוי ולא בכוונות. עם ציוד צליחה מאולתר, עם גייסות לא מאומנים, לצליחה כזאת, ומצד שני להפגש בריכוזי השריון העיקריים של מצרים. ושהם מחכים לנו עוד מהצד השני.

ישיבה ס"ט (אחה"צ)

הער: אלוף י. טל

י. טל:

אני שללתי את זה. וטענתי, שאנחנו צריכים

לחכות לשריון המצרי, לתת להם לבסות לעשות

את השלב האחרון הזה, להכות אותם בקרב שריון. ואחרי זה דרך תהיה

פתוחה לצליחה. כלומר, אחר כך נצלה, אחרי שהשמדנו את השריון המצרי, או

לתת להם מכה נמרצת, ופצעד שני לא יחכה לנו מאומן ומרוכז. אני הסברתי במיוחד,

לא לאנשי הצבא שהיו בפורום, שהטנקיסטים שלנו הם הדובים ביותר בעולם, זהם

דיסטנציות בלוחמת טנקים. אמרתי לראש-הממשלה - יש לנו הזדמנות היסטורית

להכות את השריון המצרי בקרב דרמטי, מאות טנקים מצריים ישארו כשדה. זה יהיה

הנצחון הדרמטי הראשון שלנו במלחמה, וזה יהיה סוף האופגסיבה המצרית.

אחרי זה נעשה את הצליחה.

תוך פדי דיון ודיכוחים על הנושא הזה, הביא צביקה

זמיר יריצה - שהשריון המצרי צא אמנם עומד לצלוח. ראש-הממשלה אמרה -

שהיריעה זאח מכריעה את הויכוח, וקבלו בעצם את העמדה שלי.

ב-14 לחודש אמנם צלח השריון המצרי וכמעט בלי אבדות,

אנחנו השמדנו להם 270 טנקים, והשריון המצרי זה הספיק להם, הם לא גיסו יותר

את כוחם. השמדנו להם 270 כי פשוט הם פחדו, וגם כוחותינו בכל זאת לא העיזו,

לסגת אחורה מספיק כדי לתת להם להכנס יותר. אותי אישית הדמטכ"ל שלח, אותי

אישי ת, להיות בדרום ולפקח מקרוב על העניין.

אני הייתי אצל אחיק ובדין והתחננתי אליהם - חנו להם יותר להכנס. תבצרתי כל

הזמן בבר-לב, אבל החברה שלנו מתחפ"ק, כל הזמן השתדלתי להבציר בהם, אבל החברה

שלנו ראו בזה כוש, והם אמרו ב בסדר - אנחנו זזים. אבל הם זזו חצי גבעה

אחורה. הם זזו חצי גבעה אחורה או השריון המצרי נכנס עוד אצאאאאא 100 מ'.

ואני התכוונתי שילכו אחורה 10 ק"מ ולא חצאי גבעות כדי שכל השריון יכנס.

בכל אופן זה היה קרב יפה מאד, וכל הכוחות שלנו לחמו יפה, כמעט בלי אבדות.

למשל אני יכול להביד על אחת לדוגמא, חטיבה אחת השמידה ב-40 טנקים.

של רשף?

י. ירין:

ישיבה ס"ט (אחה"צ)

הער: אלוף י. טל

לא של חיים ארז, והיה לה טנק אחד נפגע בכל הקרב הזה.

י. טל:

ככה שלנו כמעט לא היו אבידות בקרב הזה והשמדנו 270

טנקים.

כמה החטיבה היו השמידה?

הי"ר אגרנט:

היא השמידה כ-40 טנקים, של חיים ארז. היה לה טנק אחד אבידה.

י. טל:

ביום הזה השמדנו 270 טנקים, ובאמת ביום הזה אפשר להגיד -

שנגמר שלב הבלימה והאופנסיבה המצרית נבלמה.

במקרה יש לנו הסטנוגרמה, אין לנו ברגע זה, אבל יש לנו

י. ירין:

הסטנוגרמה של הריגון הזה ואני מניח שזה מאשר את כל הדברים

האלה. סליחה שאני שוב חוזר לעתון. - אני קורא בעתון שלשום אצל אריק שרון -

הוא טוען - שבר-לב הכיא להרעת המצב, שכן, בניגוד לאריק שרון שרצה לעשות את

הצליחה מקודם, בר-לב היה הצ'מפיון הדבר הראשי של התכנית - שצריך לתח קודם

למצרים לחדור ואחר כך להכות, וכך הפסדנו ימים יקרים. זה בניגוד לעדות שלך.

תנאשם זה אני לא בר-לב. העניין הוא זה - הכוח המניע לא

י. טל:

לעשות את ההימור אלא להכות אותם קודם בקרב שריון קלאסי,

זה אני טענתי. להיפך בר-לב בא עם תכנית כן לצלוח.

בעניני הצליחה יש כמה מריבות. השאלה היא רק,

אני מדבר על זה - לחכות עם הצליחה עד שחם יעברו עם השריון.

י. ירין:

זו היתה הטענה שלי.

י. טל:

האם עד לאותו יום, ה-12 לאוקטובר, המצרים לא העבירו שריון

לנדאו:

מעבר לחעלה?

הם העבירו את השריון של דינזיות חיל-רגלים. הם לא

י. טל:

העבירו את הדינזיות המשוריינות הממוכנות.

אז נגד מי נלחם בדרך בצפון?

לנדאו:

נגד טנקים של הדינזיות חיל-אגלים.

י. טל:

ישיבה ס"ט (אחה"צ)

הער: אלוף י. טל

י. טל:

הדף הזה בצפון נדמה לי שדין-דין 23 ממכנת, נדמה לי שהיתה לה חטיבה אחת ממכנת גם כן מהצד השני, ולעומת זאת לדין-דין משוריית, 21 אני חושב, היתה חטיבת טנקים אחת גם כן בגדה הזו. ז"א, היו להם כמה אלמנטים שתגברו את החי"ר אבל עיקר השריון, בגדה שלנו, היה שריון של חיל-הרגלים האורגני של דינ-דין חיל-הרגלים. כאשר הדינ-דין המשוריית הממוכנת עצמן בעיקרון מוכנות בצד השני.

הי"ר אגרנט: האם הובא לפניכם, לפני ה-12 באוקטובר, חכניה צליחה

וממילא של קרב הכלימה.

לפני ה-12 באוקטובר?

י. טל:

כן, מישהו שרון או מישהו?

הי"ר אגרנט:

אני יכול להגיד ככה - לפני ה-12 באוקטובר דברנו

י. טל:

כל הזמן על צליחה. ככל ההתקפות שדברו עליהם קודם,

לגבי ה-8 בחודש, היו גם חלומות באספקיה שנגיע לתעלה, אז נצלה על הגשרים

שלהם וכן הלאה. על זה דברו כל הזמן. אבל אדוני שואל על מבצע יזום של

צליחת התעלה, אני זוכר פעם-ראשונה ב-12 לאוקטובר דינ-דין על משימה כזאת ממש.

כאשר לבסוף צלחנו, זה כבר מעבר לתקופה שלנו, האם

לנדאו:

צויד הצליחה היה מוכן, כולל גשרי הגלילי?

כן. מאולתר. מערך הצליחה שלנו, המלחמה תפסה אותנו

י. טל:

בעיצומם של מערך הצליחה של צה"ל. זו מערכת שלמה. הגשרים

דובים ענה היו כבתי-החרושת. נדמה לי היו לנו רק שני גשרים, גשרי גליליים קדימה.

מבחינה זו, הגייסות עוד לא היו מאומנים. זה ממש תפס אותנו בשלב בזמן שהקמנו ב"ס

לצליחה, גאג זהכנו אח כל המערכות. על זה יש לי תשובה מיחדת עם הרבה חומר, וכולל

הסרט אם תרצו לראות. פשוט לו המלחמה היתה חוספת אותנו שלושה חודשים יותר מאוחר,

צה"ל היה צבא שמוכן לצליחה ממש. אנחנו הוצאנו כ-70 מיליון ל"י עד ינואר 72,

על צליחה. ובנואר 72, לא היה לצה"ל כושר צליחה, היו דוכרות וחלקות גשר

ישיבה ס"ט (אחה"צ)

העד: אלוף י. טל

י. טל:

שצריכים עם שמונה טנקים לגרור כל אחד. במשך השנה ו-10 חודשים מינואר 72 ועד אוקטובר, עד המבצע, בעצם עשינו את עיקר התנופה בתחום הצליחה, והמלחמה תפסה אותנו ממש בשלב הסופי של הארגון המערכות האלה וכן הלאה. יש לי כל החומר, וזו אחת השאלות שאני חייב חשובה עליה. היות וישנו גם הסרט, יש לי בקשה, אני לא יודע עד איזה שעה נשכ פה, אבל אם הייתם מסכימים עוד לסיום היום לראות סרט, כדי שלא נצטרך להביא את המכונה בפעם הבאה עוד פעם.

אני רוצה שאלה בשביל הפעם הבאה. אני מסתדר, שאני ח. לסקוב:

אף-פעם לא מקבל תשובות על השאלות שלי, אבל זה לא

באשמך.

התשובות ישנם המפקד. י. טל:

אבל לא אצלי אז מה זה משנה לי. השאלה היא זאת: אם אני ח. לסקוב:

לזקק קרבות של שריון בפיקוד צפון או בפיקוד דרום.

אני לזקק את המבנה של האוגדה. התמונה שאני מקבל היא: שהשריון שבה, היא

בנויה רק על שריון, היה בנוי מנקודת מוצא של שין בשין, שיש לנו בו יחרון

בגלל הירי תותחנות וכל הדברים האלה. תלוי בסיוע אויר, שיש לנו יחסית מעט

ארטילריה, וכל יתר הדברים שהם הם שעושים את האוגדה הזאת לרב-תכליחית

גם שין כשין, גם הבקעה, גם מחסם מוגן, גם מערך שהוא כולו מוגן ובנוי על חזיתות

נ.טצ שלד וכו', כרגע שאנחנו נתקלנו בו, חסרנו את החרמש, חסרנו את המרגמות

וחסרנו את ה-20 מ"מ וחסרנו ג.מ. וחסרנו כל מיני דברים כאלה. אבל בנינו

פלוגות קטנות וגדודים קטנים, ככה שמה שהגיע למגע עטהאויב, עוד לפני שנורתה

ירייה, היה הרבה יותר קטן-מאשר ^{התקן} אמצע הקטן הזה של מתלקות וגדודים גתן, בגלל

חילות טכניות. בגלל זה שלא היו מספיק מוכילים ואז אחוז מסויים ירד בגלל

זה שעו על הזחלילים שלהם, ועוד לפני הקוגט הראשון, היינו במצב, שמפקדות

היה לנו מלא - מפקדת אוגדא, מפקדת חטיבת, מפקדות גדודלים, ומהקוגטקט הראשון,

כאשר התחלנו להפסיד, לאבד טנקים במגע, למעשה, בשארנו עם יחידות קטנות מאד,

3800

ד.ב.א.

-90-86-

28.1.74 - ועדת החקירה

ישיבה ס"ט (אחה"צ)

העד: אלוף י. טל

ח. לסקוב

עם אוגדות של , הינן זמנים שאמרו - שהיו 70 טנקים, היו זמנים שאמרו
שהיו פחות ממאה טנקים בשעה שמפקדה אוגדה כזו יכולה לטפל ב-200-400 טנקים

אם היו.

המשך דבריו רשמה א. 9.

לסקוב:

שעה שמפקדת אוגדה כזו יכולה לטפל במאתיים עד 400

טנקים אם היו. באנו כמצע עם כל הדרגים

מפקדות מלא. והכוח שהיה לנו בשביל להכנס למכה ראשונה היה מוכן רק בשביל
שין בשין; ב) הוא היה קטן בשביל להמשיך ולקחת עוד מכה ועוד מכה ועוד מכה,
כאשר כל זה קרה באיזה מצב כשהדרג שהיה צריך להתחיל פבלימה החחיל בבלימה
והכניס את מה שהיה לו טיפון טיפין כי תכנית הבלימה היחה כזו. לא היה
מישהו בכל פיקוד שיקח את הכוחות יארגן ויגבש אותם ויכניס אותם על אגרוף
חטיבתי או דו-חטיבתי בשביל להשיג את ההכרעה. אם מדברים על בלימה ולוחמה
ולוחמה
ניידת ולא החלה ~~החלה~~ ניידת, "קונטיינמנט" בשביל לתח לעזור, מה שקרה בשלב
בשני? האם זה נכון ~~מה-שאנ~~, החמונה שאני מקבל?

י. טל:

זה נכון, אבל יש שני מרכיבים. מרכיב אחר זה

בגלל ההפתעה והגיוס, האוגדה עצמה יש בה כעוצבה
והמשרתים

רב-חילית היו בה כל האלמנטים המסייעים, המתחזקים ~~המשולבים~~, המשוריינים
והניידים. הנדסה, ארטילריה, הכל. הביקורת שלי,

לסקוב:

אולי לא ניגש לזה עכשיו. תכין את זה, תכין חשובה
יותר טוב.

י. טל:

יש לי חשובה טובה עם ניירות ועם הכל. אתה רוצה
שאני אענה על זה בפעם הבאה?

לסקוב:

כן. כי זה נושא די ארוך, כי פה חל איששהו שינוי
מהתפיסה שהיתה לנו לפני ובשעת ששת הימים,

ואותה התפיסה שראתה נגמ"שים עדיפים למפקדות במקום נגמ"שים לחי"ר.

י. טל:

אני אדבר על זה כי הכנתי חשובה.

לסקוב:

ש לי עורד שאלה אחת אליך, טליק,

יש לי הרגשה שאוחו סעיף בחוק המילואים שקבע שאפשר להזמין עוד איש מילואים פגם אחת בחודש לעדכון, למעשה נתן למטה הכללי אילו הוא רצה, מדרג אוגדה ומעלה כולל המטה הכללי, שלוש מפקדות. שכל אחת גורמת אח השעות הטרויות של המוח ואז השני יכול "טייק אוןר" ושלישי יכול לסייע בשטח, ובצורה כזאת על אותם גייסות חמיד ישנם מוחות חדשים מאוממים, טריים, שיכולים באמת למצות כל חתיכת כוח שיש את הלחימה. במקום זה נוצר מצב של עייפות מדבקת כשאנשים מדברים - אני לא ישנתי שמונה-עשרה שעות בשביל להראות לך שהוא עושה משהו רציני. במקום שנניח יעבוד שש שעות, ויבכל כמה שהוא רוצה, אבל שש שעות הוא יתק לפחות רעיון רציני. למה הפססנציאל הזה, החוק, לא נוצלו בשביל להשיג את החיות הזו למשל כך תקופת הלחימה? כי אין דבר מדכא כמו מפקד עייף גם כשהוא מבולה.

ורובם לא.

ידין:

אם מותר לי רק לסכם את המסקנות כל מה שדיברנו אחריו.

י. טל:

הצהריים - (אני אענה בפעם הבאה על כל השאלות, המפי

אני חושב את זה לעדות הכי חשובה שלי, מה שאני הולך להגיד כעת בכמה משפטים: בגלל הכשלון של יום כפור נוצרו לפי דעתי, דעות לא נכונות על כושרו של צה"ל ועל עוצמתו של צה"ל. ואני קורא לזה שהמסובבים הפכו להיות סיבות. בגלל מה שקרה לנו היו כל מיני תולדות שאסור לראות בהן סיבות כשלעצמן. לכן לסיכום אני רוצה להגיד ככה - בקשר לשאלה הקודמת - כל המלחמה שלנו היתה מלחמה מאולתרת מאבטמאלף ועד תיו ולא יצאנו מזה עד סוף המלחמה, ציין את זה הטיפין טיפין, יחידות לא אורגניות, מערכת לוגיסטית מאולתרת וחמיד ללא ריכוז מה כוח. רק עכשיו דובר על זה רב-אלוף לסקוב. מעולם לא הצלחנו לרכז את הכוח במלחמה. אף פעם לא היו לנו יותר מ-1200 סנקים בשתי החזיתות, בו בזמן שלרשות צהל עמדו 2119 סנקים. ניצחנו מבחינה אופרטיבית רק בגלל העליונות האיכותית בתנאים האלה. קודם כל לעליונות האיכותית יש - אני נשאלתי על ידכם שאלה בקשר לכמות ולאיקות, ויש ליחשובה עליה.

העד: אלוף י. טל

אבל זה נוגע גם לזה. קודם כל בגלל אומץ לב, החושיק, ההקרבה והמסירות של הלוחמים. קודם כל. כי אני כאמת אומר כי ממחינה אסטרטגית היינו במצב כזה חמור ביום כפור שאני לא יודע כמה ארצות היו מצליחות להציל את עצמן ולצאת ממצב אסטרטגי כזה. זה בזכות האומץ, החושיה וכו'. אחרי כן הגיוס המאולתר והטלת כל הצבא המיליציוני הזה לקרב תוך 36 שעות, כל הצבא הזה היה בקרב. זה דורטואיזיות שגובלת בנס ממש. לעולם, אף אחד, אני לא מכיר מומחה שהיה יכול לחזק לנו הערכה שנצליח לעשות דבר כזה בזמן מלחמה. לכן בענין זה ממקום כל הרפרות והגידופים והביקורת ששומעים בציבור על מענין הגיוס, אנו עושים לעצמנו את העוול הסטורי הכי גדול שאפשר לחאר. מכיוון שעל זה מגיע צל"ש הכי גדול שרק ישנו לצבא. על זה שצבא שלם, צבא מיליציוני, הצליח באופן כזה, במהירות כזו להגיע לשדה הקרב, ולפי דעתי זו היתה וירטואוזיות ממש. ועליונות הטייסטק הטנקיסטים והמלחים. אני לא אומר את זה כלליה.

והתחצוצים?

לסקוב:

י. טל: גם אני חיל הרגלים היו עליונים. אני אומר, המפקד, אני רוצה לדייק; גם ייתר החילות, הם מבחינה איכותית בהחלט יש להם עליונות איכותית על האויב. אני לא אומר שזה היה גורם דומיננטי בנצחון. אבל העובדה שהטנקיסט, הטייס והסלח העליונות האיכותית שלו היא שהביאה לנו את הנצחון האופרטיבי הזה. אני רוצה להזכיר שלא היה מפגש באויר בין חיל האויר ישראלי וחיל האויר של האויב שלא ניצחנו בקרב. לא היה מפגש של קרבות טנקים שלא ניצחנו בו. עליונות מוחצת של הטנקיסט של צה"ל ושל המלחם של צה"ל ושל הטייס של צה"ל. ועליונות גם באמצע לחימה. עליונות במטוסים. המטוסים שלנו בסך הכל היו יותר טובים, וכלי השיט. אני לא אומר את זה על הטנקים. אבל כלל השיט שלנו על המערכות האלקטרוניות גם באויר גם בים וכן הלאה, בהחלט ייצגו איכות מול כמותם אותו דבר על המטוסים. כלומר, בזכות העליונות האיכותית של צה"ל שכוללת גם את המרכיב האנשני הזה שביכרתי עליו וגם את הארגון המצויין של צבא מיליציה שלנו, וגם את העליונות האיכותית בדברים אחרים, בזכות זה מדינת ישראל ניצלה.

כלומר, מה שאני רוצה להדגיש שממצב אסטרטגי שלו היו עושים על זה סימפוזיון של מוחים על אסטרטגיה בעולם ונותנים את השלב של יום כפור בערב למשל, גזר הדין היה מוות לפי דעתי, בכל קנה מידה של אמנות המלחמה, בכל קנה-מידה האורטי. העובדה שלא ככה זה היה היא מודות לעובדה שצה"ל הוא צבא חזק מאוד ויחסי הכוחות, הפער האיכותי וכתוצאה מזה הפער בעוצמה בין צה"ל לאוייב הוא היה הרבה יותר גדול מפילור סמה שאנחנו בעצמנו חשבנו. ולא לכל מגיע לנו להלקח את עצמנו. באופן ספציפי, נדמה לי שאתה אדון לנדוי שאלת על האיכות והכמות.

אני שאלתי על הפער האיכותי. אני חושש מאוד

לנדוי:

שאתה לא הבנת אז את שאלתי.

לא זו התשובה שלי, על הפער האיכותי עשיתי פה

י. טל:

עבודה.

לפער הזה יש שתי זרועות. לא באתי בכלל להסיל

לנדוי:

ספק בהישג העצום הזה. השאלה שלי הייתה ביחס

לזרועה ושניה, זרועה האויב, האם הוא בינתיים השתפר.

אין אי הכנה. רק בהזמנות זו אני מזכיר שיש

י. טל:

לי תשובה לשאלה שלך. אני אומר שזו לא התשובה.

אני חייש לך תשובה, הכנתי ניירות.

חוכל לבוא ביום א' בבוקר לתח תשובות?

אגרנט:

כן, אני לפקודת הועדה.

י. טל:

(האלוף טל הראה סרט על הגשר הגלילי)

אוריאל